DİNİN DOĞRU ANLAŞILMASINDA 4 TEMEL KAİDE

(Kavaidu'l Erba' Şerhi)

MÜELLİF

Muhammed Bin ABDULVAHHAB

ŞERH

Ebu HANZALA

DERLEME

Murat MÜSLİHAN

DİNİN DOĞRU ANLAŞILMASINDA 4 TEMEL KAİDE

(Kavaidu'l Erba' Şerhi)

Müellif
Muhammed b. ABDULVAHHAB
Şerh
Ebu HANZALA
Derleyen
Murat MÜSLİHAN

www.tevhiddersleri.com
www.tevhiddergisi.com
info@tevhiddergisi.com

Furkan Basım ve Yayınevi Dinin Doğru Anlaşılmasında
4 Temel Kaide
(Kavaidu'l Erba' Şerhi)

Müellif
Muhammed b. ABDULVAHHAB

Şerh
Ebu HANZALA

Derleyen
Murat MÜSLİHAN

Teknik Hazırlık **Dizgi**
H. İbrahim Abbad

Düzeltmeler
İsmail Mahiroğlu

Baskı **Basım Yeri**
Step Matbaacılık
Göztepe Mh. Bosna Cd. No:11
Bağcılar/İSTANBUL
Sertifika No: 12266

İletişim **E-posta**
info@Tevhiddergisi.com

Posta
P.K. 51 Güneşli Merkez PTT
Bağcılar/İSTANBUL

1. Baskı, 2014

İSBN: 978-605-63824-9-9

Genel Dağıtım

İstanbul: **Tevhid Kitabevi Merkez**, 0 (545) 762 15 15
Hürriyet Mh. Cumhuriyet Cd. No:3 Bağcılar/İstanbul (Bağcılar İSKİ Karşısı)

Diyarbakır: **Tevhid Kitabevi Şube**, 0 (541) 857 34 20
Kaynartepe Mh. Gürsel Cd. No:190/A Bağlar/Diyarbakır

Bursa: **İkra Kitapevi**, 0 (532) 138 02 42
İlahiyat Fak. Karşısı Fethiye Mh. Kırlangıç Sk. No:17 Nilüfer/Bursa

İÇİNDEKİLER

بسم الله الرحمن الرحيم

ÖNSÖZ

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selam O'nun nebisine, pak âline, ashabına ve etbaının üzerine olsun.

Elinizdeki bu eser, Muhammed b. Abdulvahhab'ın (r.h) 'El-Kavaidu'l Erba'' eserine www.tevhiddersleri.com'da yayınlanan ve Ebu Hanzala Hoca tarafından yapılan şerhin yazı formatına dökülüp, derlenmiş halidir.

Eserin asıl ismi 'El-Kavaidu'l Erba' – Dört Kaide' olup, aslî olarak öğrenilmesi gereken önemli meseleleri ihtiva ettiği için sizlere 'Dinin Doğru Anlaşılmasında 4 Temel Kaide' olarak sunuyoruz.

Kitap, geçmiş ve günümüz insanlarının işlemiş oldukları şirk amellerinin neler olduğunu açıklamaktadır. İnsanların kendilerini bir Peygambere veya dine nispet etseler dahi Allah'a (cc) şirk koştuklarında mazur görülmediklerini bize bildirmektedir. Allah'a (cc) şirk koşan insanların (cehalet, tevil vs. gibi) mazeretlerinin -şer'i çerçeveler dışında- batıl olduğu ve bunların kabul olunmadığından bahsetmektir. Ayrıca şirk ehli tarafından getirilen birkaç şüpheye de değinilmekte ve bunların asılsız olduğu beyan edilmektedir.

Şüphelerin ve fitnelerin çoğaldığı bu asırda Müslümanların ayaklarını sağlamlaştırıp, batıl ehlinin ise şüphelerini izale eden bir kandil olmasını Allah'tan (cc) temenni ederek, siz okuyucularımıza bu kıymetli eseri takdim ediyoruz.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

HUTBETU'L HACE

Muhakkak ki bütün hamdler Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ister ve mağfiret talep ederiz. Nefislerimizin ve kötü amellerimizin şerrinden de O'na sığınırız .

Allah kime hidayet ederse onu hiç kimse saptıramaz, kimi de saptırırsa ona hiç kimse hidayet veremez .

Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve şeriksiz olarak birdir. Ve yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve Rasûlü'dür.

"Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği şekilde sakının ve ancak Müslümanlar olarak ölün." [1]

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz ki Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir." [2]

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin. Ki, Allah işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah ve Rasûlü'ne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur." [3]

Bundan sonra:

"Muhakkak ki sözlerin en doğrusu Allah'ın kelamı, yolların en hayırlısı da Muhammed'in yoludur. Amellerin en kötüsü ise sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulup dine sokulan her amel bidat. Her bidat sapıklık ve her sapıklık da ateştedir." [4]

---

1. *Âl-i İmran, 102*
2. *4/Nisa, 1*
3. *33/Ahzab, 70-71*
4. *Müslim, 3/687; Nesai, 3/1404.*

KAVAİDU'L ERBA' ŞERHİ

Hamd Allah'a, salât ve selam Rasûlü'ne olsun. Risalenin şerhine geçmeden önce risale yazarı hakkında bilgiler vermek istiyoruz. Kendisiyle aynı amacı ve gayeyi güttüğümüz ve davetleri yeryüzünde başarıya ulaşmış imamların hayatlarını, menheclerini, ilkelerini bilmemiz gerekir. Çünkü başarı, başarıya ulaşmış olan insanlara tabi olmak ile elde edilir.

Dikkat edilirse Peygamber (sav) ve sahabesi Mekke'de davet yaparken Allah (cc) onlara sürekli kendilerinden önce gelmiş olan Peygamberlerin kıssalarını anlattı. Bunun bir çok hikmeti olmakla birlikte en bariz olan hikmet ise şuydu; Allah (cc) önceki Peygamberlerin kıssalarını anlatarak Peygamberimizi ve ashabını eğitiyordu. Hangi davayı savunuyorsanız, hangi misyonu üstlenmişseniz sizden önce aynı işi yapmış olan kişileri bilmeniz gerekir. Ta ki bazı şeyleri deneme yanılma yoluyla değil, öncekilerin tecrübelerinden faydalanarak öğrenesiniz. Deneme yanılma yoluyla da bazı şeyleri öğrenebilirsiniz, fakat çok vakit

harcamış olursunuz. Tam öğrendim derken bir bakmışsınız ki ömür bitmiş. Böyle olmaması için bizden önce geçmiş olanların tecrübelerinden faydalanmamız gerekir. Bu da onların hayatlarını öğrenerek olur.

"İşte o Peygamberler Allah'ın hidayet ettiği kimselerdir. Sen de onların yoluna uy. De ki: 'Ben buna (Peygamberlik görevime) karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Bu (Kur'an) alemler için ancak bir öğüttür.' " [1]

Muhammed b. Abdulvahhab'ın (r.h) Hayatı

Hicri 1115 ile 1206 [2] yılları arasında yaşamıştır. Uyeyne/Yemame beldesinde doğmuştur. 91 yıl yaşamış, sonra ruhunu alemlerin Rabbi olan Allah'a (cc) teslim etmiştir. Şeyh'in yaşadığı ve geliştiği dönem, tıpkı Peygamberin (sav) geldiği ilk dönemde olduğu gibi çok kötü bir dönemdi. Tevhid, şirk olarak; bidat ise sünnet olarak isimlendirilmiş. Müslümanlar paramparça, bölük-pörçük olmuşlar. Başlarında olan emirler Huzeyfe'nin (r.a) hadisinde geldiği gibi kalpleri şeytan kalbi gibi olan insanlar.[3] Tabi bu Allah'ın (cc) verdiği bir ceza idi. Hiç bir nimet yoktur ki şükrü eda edilmediğinde Allah (cc) muhakkak onun zıddı ile cezalandırmasın. Tevhid'in ve Sünnet'in şükrü eda edilip, değeri bilinmediği zaman Allah (cc) zıddı olan şirk ve bidat ile cezalandırır.

1. *6/En'âm, 90*
2. *Miladi olarak 1703 ile 1794 yıllarına denk geliyor.*
3. *" 'Sünnetimin dışına çıkan ve başka yolda olan bir takım insanlar gelecek, içlerinde insan kılığında fakat kalpleri şeytan kalbi olan bir takım adamlar olacak.', 'O zamana yetişirsem ne yapayım?', 'Dinle ve itaat et! Sırtına vurup malını alsa bile, yine dinleyip itaat et!' " (Buhari, Müslim, Ebu Davud)*

Bunun delili,

"Allah, (ibret için) bir ülkeyi örnek verdi: Bu ülke güvenli, huzurlu idi; ona rızkı her yerden bol bol gelirdi. Sonra onlar Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük ettiler. Allah da onlara, yaptıklarından ötürü açlık ve korku sıkıntısını tattırdı." [1]

Bu insanlar Allah'ın rızık bolluğu ve emniyet nimetine nankörlük edince; Allah (cc) onları korku ve açlıkla cezalandırdı. Bu, Allah'ın sünnetidir. Kendilerine verilen nimetin kıymetini bilmeyenler, onun şükrünü eda etmeyenler zıddıyla cezalandırılırlar. Allah'ın (cc) bu ümmete en büyük nimeti Tevhid ve sünnettir. Ümmet bu nimetin şükrünü eda etmeyince şirk ve bidatın tasallutuyla cezalandırıldı.

İlmi Tahsili

Muhammed b. Abdulvahhab (r.h), ilim ehli olan bir aileden gelmiştir. İlk ilim tahsilini babasından almıştır. Babası Abdulvahhab b. Süleyman (r.h), Hanbeli âlimlerinden olup, aynı zamanda yaşadığı bölgenin de kadısıdır. Babası o daha küçük yaştayken ezber ve anlayışının diğer ilim talebelerinden farklı olduğunu fark etmiş ve kardeşlerini bu konuda uyarmıştır. Ki gerçekten de Muhammed b. Abdulvahhab daha 12 yaşındayken tefsir kitaplarına, hadis kitaplarına yönelmeye başlamıştır.

Şeyh belli bir dönem babasının yanında ilim tahsilini devam ettirmiş, sonra içinde yaşadığı bölgenin ilmi ile yetinmeyip ilim tahsili için rıhle[2] yapmaya başlamıştır. İlk

---

1. *16/Nahl, 112*
2. *Rıhle: Özelde hadis dinlemek, genelde şer'i ilimleri öğrenmek için yapılan yolculuğun adıdır. Bu konuda bilinen ilk rıhle Musa* (as) *ilim okumak için Hıdır* (as) *ile yaptığı rıhledir. "Musa, ona: 'Sana öğretilenden, bana, doğruyu bulmama yardım edecek bir bilgi öğretmen için sana tabi olayım mı?' dedi." (18/Kehf, 66)*

başta Medine'ye gidip belli bir dönem orada ilim tahsiline devam etti. Sonra Mekke'ye geldi. Orada da belli bir süre kaldı ve orada tanınmış olan iki büyük alimden ders aldı. Genelde aldığı dersler tefsir, fıkıh ve hadis üzerineydi.

Orada da belli bir süre kaldıktan sonra Basra'ya geldi ve ilim tahsiline orada devam etti. Zaten asıl ilimde derinleştiği, bazı ilmi konuları münazara ve müzakere ettiği yer de burasıdır. Tevhid'e, Sünnet'e davet etmeye burada başladı. Tevhid'e ve Sünnet'e kınayıcının kınamasından korkmadan açıkça davet edince, şirk ve bidat ehli olanlar bundan rahatsız olmaya başladılar. Bidatçı ve taassupçu olan bazı bilginler ona karşı ayaklanınca, o da bir takım eziyetlere maruz kaldığı için Basra'dan ayrılmak zorunda kaldı.

Basra'dan ayrılınca Şam'a gidip ilim tahsiline devam etmek istedi. Fakat nafakası(yol harçlığı) bittiği için gidemedi. Önce Zübeyr'e oradan da İhsa'ya geçti. Kısa bir süre kaldıktan sonra babasının beldesi olan Hureymila'ya geldi. Orada insanlara davet yapmaya ve onlarla ilgilen-

---

"Musa, İsrailoğulları'ndan seçkin bir topluluk içinde bulunduğu sırada ona bir kimse geldi ve
— Senden daha âlim bir kimse biliyor musun? diye sordu. Musa:
— Hayır, bilmiyorum, dedi.
Bunun üzerine Allah Musa'ya:
— Hayır, kulumuz Hıdır vardır, diye vahyetti.
Musa da onunla buluşmak yolunu taleb etti. Allah da onun için balığı bir alâmet yaptı. (Allah tarafından) kendisine:
— Balığı kaybettiğin zaman hemen dön. Muhakkak sen ona kavuşacaksın, denildi.
Musa deniz içinde balığın izini takip eder oldu. Musa'nın genç adamı (kendisinden kuşluk yemeğini istediği zaman) Musa'ya:
— Gördün mü, kayaya sığındığımız vakit ben balığı(n halini söylemeyi) unutmuşum; onu söylememi bana şeytandan başkası unutturmadı, dedi.
Buna karşılık Musa genç adamına:
— İşte bizim arayacağımız bu idi, dedi ve izlerinin üzerinde gerisin geri döndüler.
Derken Hıdır'ı buldular. İşte Allah'ın kendi kitabında kıssa yaptığı şey, onların (Musa ile Hıdır'ın) halindendir." (Buhari, İlim Kitabı)

meye başladı. Belli bir süre sonra davet, orada gittikçe yayılmaya başladı.

Necd bölgesi dediğimiz bu bölge, bedevilerin yoğunlukta olduğu bir bölgedir. Bedeviler milletin mallarını yağmalayarak, gasp ederek geçimlerini sağlıyorlardı. Muhammed b. Abdulvahhab da (r.h) kimse kimseye zulmetmesin, kimsenin hakkı kimsede kalmasın diye İslam hadlerini ikame etmeye başladı. Hadleri ikame etmeye başlayınca, bedeviler bundan rahatsız oldular ve hemen oranın emirlerini sıkıştırmaya başladılar. 'Bu adam buraların mülkünü kendi eline alıp sizi buradan çıkaracak' diyerek, emirleri korkuttular. Emirlerinde baskı kurmasıyla Muhammed b. Abdulvahhab o bölgeyi de terketmek zorunda kaldı.

Orayı terk edince Uyeyne denilen bölgeye geldi. Oranın emiri Osman b. Muhammed b. Muammer idi. Emir onu güzel bir şekilde karşıladı ve ona şöyle dedi: 'Sen insanları Allah'ın (cc) dinine davet et, ben sana gereken desteği vereceğim.' Muhammed b. Abdulvahhab (r.h) bu desteği de alarak davet yapmaya başladı. Mescidlerde ders halkaları oluşturup, civar bölgelere mektuplar yazdı. Bu şekilde insanları Tevhid'e ve şirkten sakınmaya davet etti. Allah'ın (cc) bereketlendirmesiyle davet yayıldı. Dört bir yandan insanlar davete icabet etmeye başladı.

Her şey çok iyi gidiyorken yaşanan bir hadise, davetin ve imanın seyrini değiştirecektir.

Bu bölgede evli iken zina yapan bir kadın geldi ve: 'Ey imam ben zina yaptım. Zina haddini bana uygulayarak beni temizle.' dedi. Muhammed b. Abdulvahhab (r.h) ilk başta

Rasûlullah'ın yaptığı gibi erteledi. Sonra tam emin olduktan sonra zina haddini uyguladı ve kadını recmetti. [1]

Muhammed b. Abdulvahhab (r.h) kadını recmedince insanlar korkmaya başlıdırlar. Ve anladılar ki kim olursa olsun had cezasını gerektirecek bir şey yaptıklarında hadler kendilerine uygulanacak.

Şu bir gerçektir ki batıl ehli ve münafıklar hadlerden çok korkarlar. Hadlerin kendilerine uygulanmasından korkan insanlar, o bölgede daha güçlü olan bir emirin yanına gidip şöyle diyorlar:

'Bu adam bütün emirlikleri kendi kontrolüne alıp, sizi beldenizden çıkarmak istiyor.'

Bunun üzerine o emir, emir Osman'a mektup yazıp Muhammed b. Abdulvahhab'ı öldürmesini söylüyor.

---

1. *Ebu Bekir bin Ebi Şeybe ve Abdullah bin Bureyde tarikiyle bildirildiğine göre;*

   Maiz bin Malik el- Eslemî, Rasûlullah'a gelerek:

   — Ya Rasûlullah! Ben nefsime zulmettim; zina ettim. Beni temizlemeni dilerim, demiş.

   Peygamber onu geri çevirmiş. Ertesi gün olunca (tekrar) gelerek:

   — Ya Rasûlullah! ben gerçekten zina ettim! demiş.

   O da kendisini ikinci defa geri çevirmiş. Derken Rasûlullah onun kavmine haber göndererek:

   — Bunun aklından yadırgadığınız bir kusur biliyor musunuz? diye sormuş.

   — Biz ancak aklı başında, kendi görüşümüze göre salihlerimizden biliriz! cevabını vermişler.

   Maiz üçüncü defa (tekrar) gelmiş. Rasûlullah yine kavmine haber göndererek onu soruşturmuş. Onlar da :

   — Ne kendinde bir kusur vardır ne de aklında! diye haber vermişler.

   Dördüncü gün gelince onun için bir çukur kaz(dır)mış. Sonra emir buyurarak recmedilmiş." (Müslim)

Osman b. Muhammed, Muhammed b. Abdulvahhab'ı çağırıyor ve şöyle diyor:

— Ey imam, seni öldürmek bana yakışmaz. Sana bir iyilik olarak şunu yapabilirim. Sen bu beldeyi terk et.

Muhammed b. Abdulvahhab (cc) ona diyor ki:

— Ben insanları Allah'ın dinine davet ediyorum. Eğer sen bana destek verirsen Allah kendi dinine yardım edenlere yardım eder. Ve seni müjdeliyorum o zaman Allah buraların mülkünü sana verir.

O da:

— Ben yapamam, deyince, İmam orayı da terk etmek zorunda kalıyor.'

Sonra Dır'ıyye denilen bölgeye geliyor. İmam orada karar kılıyor ve vefat edinceye kadar orada ikamet ediyor. Buranın emiri ise Muhammed b. Suud. Muhammed b. Abdulvahhab buraya geldiğinde durmadan insanları Tevhid'e ve sünnete davet ediyor. Kısa zaman içerisinde hem daveti hem de kendisi etraftan duyulmaya ve tanınmaya başlıyor.

Muhammed b. Suud'un hanımı çok saliha bir kadınmış. Onun bir arkadaşı yanına gelip bu bölgeye Muhammed b. Abdulvahhab adında bir imamın geldiğini, kınayıcının kınamasından korkmadan insanlara davet yaptığını ve ona sahip çıkmalarını söylüyor. O saliha kadın da kocasına durumu anlatıyor ve Muhammed b. Abdulvahhab'a sahip çıkmasını söylüyor. Muhammed b. Suud eşine:

'— Ben mi gideyim onun yanına? Onu mu çağırayım kendi yanıma?'

Kadın diyor ki:

— Sen git çünkü biz alimlere ve davetçilere saygı göstermek zorundayız.'

Muhammed b. Suud imamın kaldığı eve geliyor ve ona destek çıkacağını, davetine devam etmesini söylüyor. Muhammed b. Abdulvahhab da ona:

'Ben de Kitaba ve Sünnet'e bağlı olmak kaydıyla sana biat ediyorum ve seni müjdeliyorum Allah buraların mülkünü sana verecek ve sen buraların tek emiri olacaksın.' diyor.

Muhammed b. Abdulvahhab (r.h) oraya yerleşiyor. Hem sözlü hem de yazılı olarak insanları İslam dinine davet ediyor. İnsanlar akın akın onun yanına hicret ediyor. Muhammed b. Suud ciddi anlamda güçleniyor o bölgenin tüm mülkü onların eline geçiyor. Ve bir çok yeri Allah'ın (cc) izniyle fethediyorlar. [1]

Ve Muhammed b. Abdulvahhab 91 yaşına gelince vefat ediyor (Allah rahmet eylesin).

---

1. *O dönemin olaylarına dair geniş ve birinci ağızdan bilgi: Şeyh Hüseyin bin Ğennam'ın 'Ravdatu'l Efkar ve'l Efham li-Muğtadil Halil İmam ve Ğezavat Zevil İslam' kitabından alınabilir. Kitap 'Tarih-u Necd' ismiyle de meşhurdur. Şeyh Huseyn bin Ğennam, İmam'ın muasırıdır. Tevhid ve sünnet mücadelesinde imama yardımcı olan ilim ehlindendir. Şeyhinde talebiyle o dönemin olaylarını canlı tarih olarak kaleme almıştır.*

Muammed b. Abdulvahhab'ın Hayatından Çıkarılacak Dersler

1. Ders

Şeyh'in hayatını belirtirken alimlerin iki kısım olduğunu gördük. Bunların bir kısmı Rabbani, bir kısmı ise Rabbani olmayan alimlerdir.

Rabbani Alimler

Rabbani alimler; Allah'a (cc) nispet edilmeyi hak eden; yaşantılarıyla, sözleriyle, hal ve hareketleriyle sürekli Allah'ı (cc) hatırlatan ve O'nun dinine göre yaşayan alimlerdir.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Başkalarına öğretmekte ve okuyup okutmakta olduğunuz kitap sayesinde rabbaniler olun." [1]

Allah (cc), Rabbani olan alimleri kendi Uluhiyetine şahit tutmuştur:

---

1. *3/Âl-i İmran, 79*

"Allah kendisinden başka ilah olmadığına şehadet etti. Melekler ve ilim ehli de O'ndan başka ilah olmadığına şahitlik etti." [1]

Allah'tan en çok korkan kişiler Rabbani alimlerdir. Onlar Rabblerini en güzel şekilde tanıyanlardır. Rabblerini tanıdıkça, isim ve sıfatlarını öğrendikçe, O'nu gereğince tazim eder ve gereğince O'ndan korkarlar. Allah (cc) **şöyle buyuruyor:**

"Allah'tan tam manasıyla ancak alimler korkar." [2]

Rabbani Olmayan Alimler

Bunlar ise yeryüzüne tamah eden, dünyanın geçici nimetlerini ahiretin ebedi nimetlerine tercih eden, insanların sürekli kendilerine saygı göstermelerini isteyen kimselerdir. Bunlar kötü olan, Rabbani olmayan alimlerdir. Kur'an-ı Kerim bize bu insanları iki örnek üzerinden anlatıyor.

Bir ayette Allah (cc) bunların durumunu kitap yüklü eşeklere benzetiyor.

"Kendilerine Tevrat öğretildiği halde, onun gereğini yapmayanların durumu, sırtı kitap yüklü eşeğin durumu gibidir." [3]

Hepimiz biliriz ki merkep yük taşıyan bir hayvandır. Taşıdığı yük iyi-kötü ne olursa olsun, onda bir değişiklik yapmaz. Eğer ilim adamının yüklenmiş olduğu ilim de, onun üzerinde değişiklik yapmıyorsa; Rabbine karşı itikadını sağlamlaştırmıyor, insanlara karşı ahlakını güzelleştirmiyorsa demek ki onun merkepten bir farkı yoktur (Allah muhafaza).

---

1. *3/Âl-i İmran, 18*
2. *35/Fatır, 28*
3. *62/Cuma, 5*

Başka bir ayette ise Allah (cc) bunların durumunu köpeğin durumuna benzetiyor. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Fakat o yere mıhlandı ve hevasına uydu. Artık onun durumu, üstüne varsan da dilini sarkıtıp soluyan, kendi haline bıraksan da yine dilini uzatıp soluyan, bir köpeğin durumuna benzer." [1]

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz: 'Rabbani alimler ilmi, Rabblerinin rızası için okuyan ve okudukları ilmin gereklerini yapanlardır. Rabbani olmayanlar ise bunun tam zıddı olanlardır.'

Rabbani olmayanların en büyük korkuları, Rabbani olan alimlerdir. Hakiki alimler olmadığında insanlar bu kötü kişileri alim zannederler. Sorularını onlara sorar ve onların yönlendirmesiyle hareket ederler. Rabbani alimler gelmeyene kadar onların gerçek yüzü ortaya çıkmaz. Geldiklerinde ise onların maskeleri düşer ve gerçek yüzleri açığa çıkar. Ondan dolayı rabbani olmayanlar, rabbani alimleri hiç sevmezler. Sürekli onları karalayıp halkın onlardan uzaklaşmasını sağlarlar. Tıpkı Muhammed bin Abdulvahhab'a (r.h) Basra'da yaptıkları gibi. Onu çekemeyenler; onun hakkında konuştular, eleştirdiler ve en sonunda onu oradan sürgün ettiler. Çünkü Muhammed bin Abdulvahhab onların gerçek yüzünü ortaya çıkarıyordu. İnsanların onları tanımasını sağlıyordu.

2. Ders

Başarılı İslam davetçisinin en büyük özelliklerinden bir tanesi şudur: **Davetçi önce hedefini belirler. Sonra hedefine odaklanır ve hedefini gerçekleştirmek için elin-**

1. *7/Araf, 176*

den geleni yapar. Zaman ve mekan ona hükmetmez. Ne kadar olumsuzluk yaşarsa yaşasın hedefinden vazgeçmez. Yavaş yavaş da olsa hedefine doğru ilerlemeye çalışır. Ya hep ya da hiç mantığıyla hareket etmez. Başarılı İslam davetçisi bir nevi akarsu gibidir. Nasıl ki akarsu önüne bir engel çıktığında alttan, üstten veya yandan bir şekilde bir açık bulup ilerlemeye devam ediyorsa, davetçinin de böyle olması gerekir.

Hakka davet eden her davetçi sıkıntılar ile karşılaşacaktır. Zaten bu onun hakka davet ettiğinin en belirgin göstergelerinden bir tanesidir.Gördüğü sıkıntılar onu davetinden vazgeçirmemeli, bilakis 'Ben Allah'ın dinine yardım ediyorum, Allah da muhakkak bana yardım edecektir' düşüncesiyle davetine devam etmelidir.

Allah (cc) bazen davetçinin önüne bir takım sıkıntılar çıkararak onu imtihan eder. Allah (cc) bazen kişinin kalbini daraltır, bazen ise genişletir. Çünkü O (cc) hem El-Kabid, hem de El-Bâsit olandır. Allah bazen imkanları daraltır. Böylece kişinin rahatlıkta İslam için yaptıklarını, zorlukta da yapıp yapmadığını görmek ister. Davetçinin daraltmanın ve genişletmenin Allah'ın elinde olduğunu bilmesi gerekir. Ta ki Allah'tan sabır ve yardım isteyerek bu sıkıntıların üstesinden gelebilsin.

Muhammed bin Abdulvahhab'ın (r.h) davetinin başarılı olmasının temel nedenlerinden bir tanesi de bir çok sıkıntıyla karşılaşıp, bir çok yerden kovulmuş olmasına rağmen pes etmemesidir. O, kovulsa da başka bir yerde davetine devam etmiştir. Böyle olunca Allah da (cc) onun davetini yeryüzünde başarıya ulaştırmıştır.

Davasında sebat edip başarıya ulaşanlardan biri de Şeyhu'l İslam İbni Teymiye'dir (r.h). O da, insanları Tevhid'e ve Sünnet'e davet etmiş, hemen akabinde sıkıntı görmeye başlamıştır. Kovulmuş, taşlanmış, hapsedilmiş, memleketten sürgün edilmiştir. Fakat şartların değişmesi onu hedeflerinden vazgeçirmemiş, yapması gerekenden alıkoymamıştır. Böyle olunca Allah da (cc) ona çok sağlam öğrenciler nasip etmiş ve bu öğrenciler vasıtasıyla onun davetini başarıya ulaştırmıştır.

Seyyid Kutub'u da (r.h) burada zikretmek gerekir... İslam'la tanıştıktan sonra ömrünün çoğunu cezaevinde geçirmiştir. Şartların değişmesi ve zorlaşması onu inancından vazgeçirmemiştir. Her zaman ve her yerde Allah'ın (cc) dinine davet etmeye devam etmiş, Allah da (cc) onun davetine başarı nasip etmiştir. Ve o vefat ettikten sonra Fizilali'l Kur'an tefsiri, birçok dile çevrilmiş ve bir çok kişi onun vesilesiyle İslam'a girmiştir. Hakka davet eden insanların eziyetlerle karşılaşması Allah'ın (cc) sünnetlerindendir. Ta ki 'Allah'a davet' gibi şerefli bir kimliği hak edip etmediği açığa çıksın.

Kendisine hikmet verilen Lokman (as) oğluna şu öğüdü vermiştir:

"Yavrucuğum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret. Doğrusu bunlar, azmedilmeye değer işlerdir." [1]

Lokman (as) iyiliği emret, kötülükten nehy et dedikten hemen sonra: "...Başına gelenlere (musibetlere) sabret"

1. *31/Lokman, 17*

diyor. Anlıyoruz ki bu, bir misyonu üstlenen herkesin ortak kaderidir.

"Andolsun ki, mallarınız ve canlarınız konusunda imtihana çekileceksiniz; sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve müşriklerden birçok üzücü sözler işiteceksiniz. Eğer sabreder ve takva gösterirseniz, muhakkak ki bu, (yapılacak) işlerin en değerlisidir." [1]

Kur'an-ı Kerim kıssalar üzerinden bu eziyetlerin tahsilatını İslam davetçilerine anlatır.

Yalanlama, tehdit, engelleme, hakaret, alay, işkence, hapis ve nihayetinde katletme.

Allah'a (cc) davet edenler bu engelleme çabaları karşısında ikiye ayrılır:

1. İnsanların eziyetlerini Allah'ın (cc) azabına denk tutan, bu işe ehil olmadığını ve bu şerefli misyona layık olmadığını gösterenler:

"İnsanlardan kimi vardır ki: 'Allah'a inandık' der; fakat Allah uğrunda eziyete uğratıldığı zaman, insanların işkencesini Allah'ın azabı gibi tutar. Halbuki Rabbinden bir nusret gelecek olsa, mutlaka, 'Doğrusu biz de sizinle beraberdik' derler. İyi de, Allah, herkesin kalbindekileri en iyi bilen değil midir? Allah, elbette (O'na gönülden) iman edenleri de bilir, iki yüzlüleri de bilir (ortaya çıkaracaktır)." [2]

2. Davetlerinin Allah tarafından kabul görüldüğünü bilen, bu engelleme çabalarının beyhude olduğunun bi-

1. *3/Âl-i İmran, 186*
2. *29/Ankebut, 10-11*

lincinde olanlar. Sıdk, ihlas, sabır ve yakin ile davalarına dört elle sarılanlar:

"Müminler ise, düşman birliklerini gördüklerinde: 'İşte Allah ve Rasûlü'nün bize vadettiği! Allah ve Rasûlü doğru söylemiştir, dediler. Bu (orduların gelişi), onların ancak imanlarını ve Allah'a bağlılıklarını arttırdı. Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. İşte onlardan kimi, sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir; kimi de (şehitliği) beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde (sözlerini) değiştirmemişlerdir. " [1]

Sonuç; İster bireysel sıkıntılarımız olsun, ister dışardan gelen sıkıntılar olsun fark etmez, sıkıntılar bizi hedeflerimizden alıkoymamalıdır. Her ortamda elimizden geleni yapmaya çalışmalıyız. Zaten Allah (cc) hiç kimseyi de gücünden fazlasıyla sorumlu tutmaz.

3. Ders

Bir İslam davetçisinin başarısızlığının en büyük nedenlerinden bir tanesi; davet ettiği şeye kendisinin yakinen inanmıyor olmasıdır. İnsanın yakinen inanmadığı bir şeye başkasını davet etmesi gerçekten şaşılacak şeylerdendir. Başarılı İslam davetçisi davet ettiği şeye ilk başta kendisi yakinen inanır. Muhammed bin Abdulvahhab'ın (r.h) emirlerin elini tutup, onları Allah'ın (cc) yardımı ile müjdelemesi ve Allah'ın o bölgelerin mülkünü onlara vereceğini söylemesi, Allah'ın vaatlerine ve davetinin hak olduğuna yakinen inandığını gösterir.

Yakin; kişinin inandığı ve davet ettiği şeylerin doğru olduğu konusunda kesin bir bilgi üzere olmasıdır. Onun

1. *33/Ahzab, 22-23*

doğruluğundan şüphe etmemesidir. Davetinin hak olduğu konusunda yakin sahibi olan bir kişi sıkıntı da çekse, yalnız da kalsa sebat edip elinden geleni yapar. Fakat bu konuda yakin sahibi olmayan, davette sıkıntı çekmeye başladığı anda hemen inancından ve ilkelerinden taviz verir.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Onlar sabredip ayetlerimize yakinen iman edince, biz onları yeryüzünde kendilerine uyulan imamlar kıldık." [1]

O zaman imameti isteyen kimsenin Allah'ın (cc) vaatlerine, yardımının geleceğine yakinen iman etmesi gerekir.

Yakinin öneminin daha iyi anlaşılması için pratik bazı örnekler verelim...

Allah (cc) Musa'ya (as) vahyetti ve kavmini Mısır'dan çıkarmasını söyledi. Musa (as) kendisine denileni yaptı ve kavmiyle beraber yola çıktı. Firavun sabahleyin onların Mısır'dan çıktığını fark edince askerleri ile hemen peşlerine düştüler. Musa (as) ve kavmi ilerlerken karşılarına deniz çıktı. Firavun da arkadan yetişti. Deniz ve Firavun'un arasında kalan Musa'nın (as) ashabı dedi ki:

"İki topluluk birbirini gördükleri zaman Musa'nın adamları: 'Gerçekten yakalandık' dediler." [2]

Musa (as) ise:

" 'Hayır' dedi. 'Şüphesiz Rabbim, benimle beraberdir; bana yol gösterecektir.' " [3]

---

1. *32/Secde, 24*
2. *26/Şuara, 61*
3. *26/Şuara, 62*

Önde deniz, arkada Firavun gibi cebbar birisi olmasına rağmen Musa'nın (as): "Allah benimle beraberdir, bana yol gösterecektir" demesi, Allah'ın vaadine yakinen inandığını gösteriyor. Ve Allah (cc) bir mucizeyi onun eliyle gerçekleştiriyor. Musa (as) asasını denize vuruyor, deniz ikiye ayrılıyor. O ve kavmi geçiyor. Firavun ve askerleri tam geçecekken Allah (cc) deniz yolunu kapatıyor ve hepsini orada boğuyor.

"Bunun üzerine Musa'ya: 'Asan ile denize vur!' diye vahyettik. (Vurunca deniz) derhal yarıldı (on iki yol açıldı), her bölük koca bir dağ gibi oldu. Ötekilerini de oraya yaklaştırdık. Musa ve beraberinde bulunanların hepsini kurtardık. Sonra ötekilerini suda boğduk. " [1]

Mekke'de Müslümanların görmediği eziyet, çekmedikleri sıkıntı kalmamıştı. Habbab bin Eret (r.a) ve bazı Müslümanlar Rasûlullah'ın (sav) yanına gelip şöyle diyorlar:

"— Bizim için Allah'tan yardım dilemez misin? Bizim için Allah'a dua etmez misin?

Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu:

— Sizden önce öyleleri vardı ki kişi yakalanıyor, onun için hazırlanan çukura konuyor, sonra getirilen bir testere ile başı ortasından ikiye bölünüyordu. Bazısı vardı; demir taraklarla taranıyor, vücudunda sadece et ve kemik kalıyordu. Bu yapılanlar onları dininden çevirmiyordu. Allah'a kasem olsun, Allah bu dini tamamlayacaktır. Öyle ki bir yolcu devesine bindi mi San'a'dan kalkıp Hadramevt'e kadar gidecek, Allah'tan başka hiçbir şeyden korkmayacak koyunu için de sadece kurttan korkacak. Ancak siz acele ediyorsunuz." [2]

1. *26/Şuara, 63-66*
2. *Buhari*

Peygamberimizin (sav) içerisinde olduğu duruma rağmen söylediği söz onun (sav), Allah'ın (cc) vaadlerine gerçekten yakinen iman ettiğini gösterir. Aksi takdirde öyle bir durumda bunları söylemek mümkün değildir.

Yine Hendek günü Peygamber (sav) tüm sıkıntılara ve olumsuzluklara rağmen bakın kayaya vururken ne diyor:

"— Allahu Ekber! bana Şam'ın anahtarları verildi. Vallahi ben şu anda Şam'ın saraylarını görüyorum.

Sonra ikinci defa vurdu, ikinci parçayı kopardı,

— Allahu Ekber! Bana İran verildi. Vallahi, ben şu anda Medain'in beyaz sarayını görüyorum, dedi.

Sonra üçüncü defa vurdu ve kayanın geri kalan kısmını kırdı ve,

— Allahu Ekber! Bana Yemen'in anahtarları verildi. Vallahi ben şu yerimden San'a kapılarını görüyorum." [1]

Hendek günü Peygamberimizin (sav) Allah'ın (cc) vaatlerine olan bu yakinini sahabeler çok iyi anlamıştı. Münafıklar ise bunu anlayamamıştı. İçerisinde olduğunuz duruma bakın, sahibinizin vaatlerine bakın diyorlardı. Doğrudur yakin ehli olmayanın bunları anlaması mümkün değildir. Çünkü; iman ehli, içinde bulunduğu şartların zorluğuna ve imkansızlıklara bakmaz, onlar Rabblerinin isim ve sıfatlarına bakarlar. O'nun (cc) el-Aziz olduğunu, dilediğini dilediği zaman yapacak kuvvet ve iradeye sahip olduğunu bilirler. O'nun vaadini ertelemesi O'nun acizliğinden de-

1. *Nesai, Ahmed*

ğildir, haşa! Bilakis O'nun hikmetindendir. Henüz zamanı gelmediği için erteliyordu sadece.

"…Allah emrinde galib olandır fakat insanların çoğu bilmezler." [1] buyuruyor...

Bu ayet Yusuf suresindedir. Allah Yusuf'u (as) saraylara melik yapmayı dilemiştir. Ancak içinde bulunduğu şartlar hiç de bu duruma müsait değildir. Yurdundan sürülme, kardeş ihaneti, kuyu hayatı, esaret ve nihayet kölelik ve iftira. Ancak Allah (cc) emrinde galip olandır. Bu olumsuz şartları bir anda değiştirip Yusuf'u (as) sarayın meliği yapmıştı. Dün zindanda gün sayan Yusuf (as) bugün ülkenin hazinelerini yönetiyordu.

Bu kıssalar iman ehlini eğitir. Onlar imkansızlık ve içinde bulundukları olumsuz şartları değil, arşın Rabbini ve O'nun (cc) kuvvetine dikkat kesilirler. Bundan olsa gerek en zor zamanlarda dahi yakinleri kaybolmaz.

Münafıklar ise Rabblerine değil, şartlara odaklanırlar. Allah'ın müminlere olan vaadi onlara hayal gibi gelir. Şu sözü hiç unutmayın: 'İçinde bulundukları şartlara odaklanan ve Allah'ın emrinde galip olduğunu bilmeyenler bu yolun mağlubu olmaya ve bu yolda dökülmeye mahkumdurlar.'

Yine Peygamber (sav) ile Ebubekir (r.a) Medine'ye yolculuk yaparken müşrikler de onların peşinden gitmişlerdi. Mağaraya saklandıklarında müşrikler mağaranın etrafını kuşatınca Ebubekir (r.a):

---

1. *12/Yusuf, 21*

"— Ya Rasûlallah! onlardan biri ayağının ucuna baksa bizi görecek, dediğinde,

Peygamber:

— Üzülme, Allah bizim ile beraberdir! diyor."

Hem davetçinin hem de davetçi ile beraber olanların yakin ehli olmaları gerekir. Davetçinin tek başına yakin ehli olması yeterli değildir. Etrafında bulunan insanların da yakin ehli olmaları gerekir.

Allah (cc) Peygamberimize (sav) hitaben şöyle diyor:

"Sabret Allah'ın vaadi haktır. Yakin ehli olmayanlar seni gevşekliğe sevk etmesinler." [1]

Davetçinin etrafında olan insanlar yakin ehli olmadıkları zaman belli bir süre sonra insanı gevşekliğe sevk edebilirler. Çünkü insanoğlu etrafında olan olaylardan ve kişilerden etkilenir.

Eğer kişinin etrafında olan insanlar gevşek ise belli bir zaman sonra kişi de gevşek davranmaya başlar.

Sahabenin Bedir günü söylediği şu sözler Peygamberimizin (sav) etrafında olan kişilerin de yakin ehli olduklarını net olarak gösteriyor:

"Ey Allah'ın Rasûlü sanki sen bizden(Ensar'dan) bir şeyler duymak istiyorsun. Sen atını denize sürsen biz de senin peşinden geliriz. Musa'nın kavminin Musa'ya dediği gibi 'Sen ve Rabbin gidin savaşın' demeyiz. Bilakis biz de seninle beraber savaşırız."

---

1. 30/Rum, 60

Allah (cc) Müslümanlara hem dünyada hem de ahirette yardım edeceğine dair bir takım vaatlerde bulunmuştur.

"Şüphesiz Peygamberlerimize ve iman edenlere, hem dünya hayatında, hem şahitlerin şahitlik edecekleri günde yardım ederiz." [1]

"Bizim üzerimize müminlere yardım etmek haktır." [2]

İnsanın içerisinde yaşadığı küfür rejimi, bazı konularda insanı umutsuzluğa sevk edip yakinini zedeleyebilir. 'Kafirler bu kadar güçlüyken nasıl onlara karşı galip geleceksiniz? Nasıl yeryüzünde başarı elde edeceksiniz?' gibi düşünceleri şeytan insanın aklına getirebilir. Müslümanın burada dikkat etmesi gereken iki şey vardır:

1. Allah'ın (cc) vaatlerini asla unutmamalıyız. Allah (cc) vaadinden dönmez. Allah'tan (cc) daha doğru sözlü kimse yoktur. Allah'ın yapmak istediği şeye kimse engel olamaz. Bu da Allah'ın isim-sıfatlarını hakkıyla bilme ve onlarla Allah'a kulluk etmemiz anlamına gelmektedir.

2. Bizden önce geçmiş olan milletlerin kıssalarını iyi okumalıyız. Allah'ın (cc) tüm olumsuzluklara rağmen nasıl da iman edenleri kurtardığını ve kafirleri nasıl da yerin dibine geçirdiğini hep aklımızda canlı tutmalıyız.

Helak ettiğini ve bunun örneklerinin canlı olarak kalbimizde muhafaza etmeliyiz. Allah'ın (cc) Kur'an'da geçmiş milletlerin kıssalarını anlatmadaki ilk mesele budur zaten.

"Peygamberlerin haberlerinden senin kalbini (tatmin ve) tes-

1. *40/Mü'min, 51*
2. *30/Rum, 47*

kin edeceğimiz her haberi sana anlatıyoruz. Bunda sana gerçeğin bilgisi, müminlere de bir öğüt ve bir uyarı gelmiştir." [1]

4. Ders

Davetimizin veya İslam için yaptığımız herhangi bir çalışmanın başarıya ulaşabilmesi için ihlas ve ihsan şarttır. Allah (cc) amellerinde ihlas ve ihsan sahibi olan kişileri muvaffak kılar. Onlara başarı nasip eder. Muhammed bin Abdulvahhab'ın davetinin başarıya ulaşmasının sebeblerinden bir tanesi de buydu. Bugünün davetçileri de tıpkı onun gibi davetlerinde ihlas ve ihsan sahibi olurlarsa, Allah (cc) onlara da başarı nasip eder. Onları da yeryüzüne vâris ve imam kılar.

İhlas; Kişinin yaptığı amelleri sadece Allah'ın (cc) rızasını ve O'nun vereceği ecri düşünerek yapmasıdır. İhlas, amellerin bereketidir. Ameller Allah katında ihlas ile değer kazanır. Eğer yaptığımız amellerin bereketi yok ise, ihlasımızı kontrol etmemiz gerekir.

İhlas kalbî bir ameldir. 'Ben ihlaslıyım' demek kişinin ihlaslı olduğunu göstermez. İhlasın bir takım belirtileri vardır. Kişi ancak bunların varlığı veya yokluğu ile ihlaslı olup olmadığını anlayabilir. Bu alametleri selefimiz çok güzel bir şekilde tespit etmiş ve bize aktarmışlardır. Her Müslümanın bunları bilmesi ve ona göre ihlaslı olup olmadığının sağlamasını yapması gerekir. Bu alametleri kısaca şöyle zikredebiliriz:

Kişinin yaptığı amel insanlar tarafından övüldüğünde yapmaya devam eder, övülmediğinde ise terk ederse, bu

---

1. *11/Hud, 120*

kişinin ihlasında problem olduğunu gösteririr. Kişinin amel yapmasındaki gaye Allah'ı (cc) razı etmek olmalıdır. İnsanların övmesi veya övmemesi, beğenmesi veya beğenmemesi değil.

Kişi yalnızken amellerde gevşek, insanların yanında çok canlı ise bu da onun ihlasında problem olduğunu gösterir. Veya kişi yalnız kaldığında her türlü günahı işliyor, insanların içerisinde günahlardan uzaklaşıyorsa bu da onun günahları terk ederken ihlaslı olmadığını gösterir. İhlaslı Müslüman her mekanda, her ortamda kulluğunu en güzel şekilde yerine getirendir.

Kişinin herhangi bir amelde ihlaslı olması diğer amellerde de ihlaslı olacağı anlamına gelmez. Bilakis kişinin her amelden önce ve sonra ihlaslı olup olmadığının muhasebesini yapması gerekir.

Şeyh'in hayatına baktığımızda o, övüldüğünde de, yerildiğinde de davetine devam etmiş, davasından vazgeçmemiştir. Bu, onun davetinde ihlaslı olduğunu gösterir. İhlaslı olması da onun davetinin başarıya ulaşmasının sebeplerinden bir tanesidir.

İhsan; Kişinin yaptığı işi en güzel şekilde eksiksiz yapmasıdır. Kişi hangi iş olursa olsun farketmez, yaptığı işi dört dörtlük yaparsa Allah (cc) ona başarı nasip eder.

İhsanı, Allah Rasûlü (sav) meşhur Cibril hadisinde tarif etmiştir:

"İhsan, Allah'ı görüyormuşcasına Allah'a kulluk etmendir,

O'nu görüyormuşcasına kulluk edemesen dahi O'nun seni gördüğünü bilmendir." [1]

İhsan ehli Rabblerinin el-Basir ismiyle O'na (cc) kulluk edenlerdir. Her daim onları gördüğünü, amellerine şahitlik ettiğini bilirler. Bu da onları yaptıklarını en güzel şekilde yapmaya sevkeder.

İhsan sahibi olan kimse kendisine verilen görevler arasında ayrım yapmaz. Hangi görev kendisine verilirse verilsin dört dörtlük yapar. 'Davet yap' denilirse en güzel şekilde davet yapar. 'Hizmet yap' denilirse en güzel şekilde hizmet yapar. Onun için görevinin çeşidi, içeriği çok önemli değildir.

Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"Dinarın kulu helak oldu, dirhemin kulu helak oldu, kumaşın kulu helak oldu... Kendisine ondan verilince razı olur, verilmediğinde kızar. Helak oldu ve baş aşağı çevrildi. Ayağına diken batsa çıkaracak kimse bulamaz. Müjdeler olsun o kula ki, atının yularından tutmuş Allah yolundadır. Saçları dağınık, ayakları tozlanmış vaziyettedir. Nöbet işinde oldu mu onun hakkını verir, develeri sürme işinde onun hakkını verir. İzin istese izin verilmez, aracı olsa aracılığı kabul edilmez..." [2]

'Rasûlullah (sav) iki sınıf insanı aynı hadiste anlatıyor. Biri, Allah Rasûlü'nün helakını haber verdiği veya helak olması için beddua ettiği insan. O dinara, dirheme, kadifeye, ipeğe kul olmuştur. Ona secde etmemiş, rükûda bulunmamıştır. Sıkıştığında dinara, dirheme dua da etmemiştir. Ancak onunla mutlu olur. O varsa rahat ve razıdır, yoksa sıkıntılı ve mutsuz... Sinirli ve gergin...

1. *Buhari, Müslim*
2. *Buhari*

'Suht' kelimesinin ifade ettiği anlam, rıza halinin dışındaki tüm halleri kapsar.

Diğer tarafta Allah Rasûlü'nün (sav) müjdesine nail olmuş bahtiyar insan... Hangi görevde olsa onun hakkını veren, nöbetçiyken iyi bir nöbetçi, develeri sürdü mü iyi bir sürücü... İhsan ilkesi üzerine olmak böyle birşey işte... İhsan, görevler arasında ayrım yaptırmaz insana... Bahaneyle sorumlulukları da terk ettirmez...' [1]

Allah (cc) ihsan ilkesi gözetilerek yapılan amelleri zayi etmeyeceğine dair vaad de bulunmuştur. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Biz ihsan üzere amel edenlerin ecrini zayi etmeyiz." [2]

Bu, Allah'ın (cc) adaletinin göstergesidir. Allah herkese yaptığı amelin karşılığını verir. Kim işini nasıl yaparsa, Allah'ın vereceği karşılık da ona göre olacaktır.

Şeyh'in arkadaşlarına davet amaçlı yazdığı mektuplar bugün ders diye ilim meclislerinde okutuluyor. Bu, ihsanın göstergesidir. Demek ki Şeyh (r.h) o mektubu yazarken dahi ihsan ve ihlaslı ki, Allah (cc) onun o amelini günümüze kadar ulaştırmış. Bugün görüyoruz adam ciltler dolusu kitap yazmış, ama kimsenin haberi yok. Fakat Şeyh'in risalelerinin defaeten ilim meclislerinde şerh edildiğine şahit oluyoruz.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz; Allah (cc) ihlas ve ihsanla yapılan amelleri zayi etmez. Bugün eğer çalışmalarımızda başarılı olamıyorsak, hedeflerimize ulaşamıyorsak

---

1. *Tevhid Dergisi 'Kardeşimle Hasbihal' makalesinden alıntıdır. Bkz. Tevhid Dergisi 8. sayı.*
2. *18/Kehf, 30*

yaptığımız işleri ihlas ve ihsanla yapıp yapmadığımızı kontrol etmemiz gerekir. Çalışmalardaki başarısızlık ihlasda ve ihsanda başarısız olmanın göstergesidir. Bugün maalesef yaptığı işte başarı elde edemeyen, hedeflerine ulaşamayan kimseler hatayı kendisinde aramaktan ziyade hemen başkasını suçluyor. Allah bizi ihlasa ve ihsana muvaffak kılsın...

5. Ders

Şeyh'in (r.h) davetinin başarılı olmasının sebeplerinden bir tanesi de onun ilmi donanımıdır. Şeyh'in her konuda ilim ile hareket etmesi onun davetinin başarıya ulaşmasına sebebiyet verdi. İslami mücadelede ilmi donanım çok önemlidir. İlme dayalı olmayan, ilim ile hareket etmeyen hiçbir hareket başarıya ulaşamaz. İlim bir nevi kişiye önünü gösteren kandil gibidir. İlimsiz hareket etmek ise karanlıklara doğru gitmektir.

İslamî harekette ilim üzere olmanın getirdiği birçok fayda vardır. Biz bunlardan iki tanesini zikredeceğiz;

1. İstikamet üzere kalmak için ilim şarttır: Allah ve Rasûlü bir çok yerde bizden istikamet üzere olmamızı istemişlerdir.

"Artık sen de beraberindeki tevbe edenler de emrolunduğun gibi istikamet/dosdoğru yol üzere ol. Ve aşırı gitmeyin. Şüphesiz O, bütün yaptıklarınızı çok iyi görür." [1]

---

1. *11/Hud, 112*

"Muhakkak ki; Rabbimiz Allah'tır deyip sonra da istikamet üzere olanlar için korku yoktur, onlar üzülmezler de." [1]

"Şüphesiz 'Rabbimiz Allah'tır' deyip sonrada istikamet üzere olanların üzerine melekler iner. Onlara: 'Korkmayın, üzülmeyin ve size va'd edilen cennetle sevinin' derler." [2]

Ebu Amr Sufyan b. Abdullah Es-Sakafi (r.a) Rasûlullah'ın (sav) yanına gelip şöyle diyor:

"— Ey Allah'ın Rasûlü! İslam'a dair bana öyle bir söz söyle ki (bu hususta) senden başka hiç kimseye bir şey sormayayım.

Rasûlullah şöyle buyurdu:

— 'Allah'a iman ettim' de sonra da istikamet üzere ol." [3]

Bu ve bunun gibi birçok nasta şeriat bizden istikamet üzere olmamızı istemiştir. Peki neyle veya nasıl istikamet üzere olacağız? İster ferdi ister cemaatsel olsun farketmez istikamet üzere olmanın en temel yollarından bir tanesi ilimdir. İlim olmadan istikamet üzere olmak mümkün değildir. Hangi hareket olursa olsun istikamet üzere olmak ve bu yol üzere sebat etmek istiyorsa, ilim ile hareket etmelidir. Tarih boyunca istikametten sapan tüm fırkaların ve cemaatlerin temelinde ilimsizlik vardır.

İslam, başta Kelime-i Tevhid olmak üzere, dini sorumluluklarımızın hepsinin öncesine ilmi takdim etmiştir. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

1. *6/Ahkaf, 13*
2. *41/Fussilet, 30*
3. *Müslim*

"**Bil ki** Allah'tan başka ilah yoktur." [1]

İmam Buhari (r.h) 'Söz ve Amelden Önce İlim' diye bir bab açmış ve bu ayeti zikretmiş. Biz buradan itikad da dahil hangi iş olursa olsun öncesinde ilim olması gerektiğini anlıyoruz.

2. Şüphelerden etkilenmemek için ilim gereklidir: Kafirler tarih boyunca Müslümanları dinlerinden döndürmek için her türlü yöntemi kullandılar. Kullanmaya da devam ediyorlar. Bazen sözlü ve fiili eziyet ederek, bazen de şüpheler yoluyla Müslümanları yollarından vazgeçirmeye çalıştılar.

Özellikle Müslümalar açıktan davet yapıp dışa açıldıklarında, kafirler Müslümanların kafasını karıştırmak ve neticesinde de dinlerinden döndürmek için şüpheler üretirler. Bu şüpheleri üretirken bazen kıyas yaparlar, bazen akıl yürütürler, bazen de bizim otorite olarak kabul ettiğimiz kaynaklardan bize delil getirirler. Eğer yeterli ilim sahibi olursak bu şüphelere cevap verir, muhaliflerimizi sustururuz. Ama eğer ilmi donanımımız tam değil ise, o zaman onların dediklerini kabul etmek durumunda kalırız. Bu da Allah muhafaza itikaddan, ahlaktan ve menhecten sapmaya neden olur.

İlmi elde etmek için ne yapmak gerekir?

İlim için sağlam bir çaba gerekir. Davetçinin en azından hayatının belli bir kısmını sadece ilme ayırması gerekir. Ta ki dini ile ilgili her konuda temel bilgi sahibi olsun. Fakat bu, ondan sonra da ilim okumayacak demek değildir. Bila-

1. *47/Muhammed, 19*

kis ömrünün sonuna kadar ilim okumaya devam etmelidir. İlim okumak için bulduğu fırsatları iyi değerlendirmelidir. Çünkü hem davetçinin hem de insanların, yemeğe ve suya olan ihtiyaçları kadar ilme ihtiyaçları vardır.

Bununla birlikte davetçinin özellikle vakıası ile alakalı ve çokça karşılaşılan konularla ilgili yeterli bilgiye sahip olması ve bu konularda derinleşmesi gerekir.

Dikkat edilirse Muhammed b. Abdulvahhab (r.h) iyi bir davetçi olduğu gibi aynı zamanda iyi bir yazar da. Ulaşabildiklerine sözlü olarak, ulaşamadıklarına ise mektup yazarak davet yapmıştır. Zaten şu an elimizde olan risalelerinin bir çoğu da bu mektuplardan oluşmaktadır.

Biz buradan şunu öğreniyoruz; her davetçinin meşru olup da davet yapabileceği alanları kullanması gerekir. Eğer böyle alanlar yoksa imkan dahilinde, bu alanları oluşturması gerekir.

6. Ders

Bu güzel hayat hikayesinden saliha kadının önemini de gördük. Muhammed bin Suud'un Şeyh'e (r.h) sahip çıkıp bu hayrı işlemesine eşi aracı oldu.

Buradan yola çıkarak şunu diyebiliriz; Evlilik kurarken amaç sadece şehevî duygularımızı tatmin etmek olmamalıdır. Karşıdaki kadının güzel oluşu, kendisiyle evlenmek için birinci sebep olmamalıdır. Bilakis bizim için öncelik, onun dini ve ahlakî durumu olmalıdır.

Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"Bir kadın dört şeyden dolayı nikahlanır; malı, güzelliği, asaleti ve dini için. Sen dindar olanı seç elin bereketlensin." [1]

Kişi evlilikte saliha olan birini seçerse şeriatın evlilikte gözettiği maksatlar yerine gelir. Böylece evlilik taraflar için rahmet ve bereket olur.

1. *Buhari*

MUKADDİME

Metin

'Yüce arşın Rabbi olan Allah'tan seni dünya ve ahirette dost edinmesini, nerede olursan ol seni mübarek kılmasını istiyorum.'

Şerh

Şeyh (r.h) kitaba başlarken 'Allah'tan istiyorum' dedi. Peki, niye Allah'tan istedi? Devamında dedi ki: 'O büyük arşın Rabbidir.' Yani Allah'tan (cc) istemesinin sebebini O'nun yüce arşın sahibi olmasına bağladı. Dikkat edilirse Şeyh de burada Uluhiyete, Rububiyeti delil aldı.

Uluhiyet Tevhidi; kişinin sözlerinde ve fiillerinde Allah'ı (cc) birlemesidir. Kişinin namazında, duasında, kurbanında Allah'ı birlemesinin adı Uluhiyet Tevhididir.

Rububiyet Tevhidi; kişinin Allah'ı (cc), Allah'ın sıfatlarında birlemesidir. Yaratmada, rızık vermede, mülkiyette,

kâinatın işlerini düzeltmede Allah'ı birlemesine Rububiyet Tevhidi denir.

Rububiyet Tevhidi, Uluhiyet Tevhidi'nin illetidir. Başka bir ifadeyle; Hayatımızda ve çevremizde var olan herşeyin sahibi Allah'sa (cc) öyleyse bizim hayatımızda var olan (ibadetler) herşeyde yalnızca O'na ait olmalı, O'na has kılınmalıdır. Uluhiyette Allah'ı (cc) birlememizin sebebi, Rububiyette Allah'ın (cc) bir olmasından dolayıdır. Eğer yaratan, rızık veren, işleri düzenleyen Allah ise ibadette birlenilmesi gereken, kendisine dua edilmesi gereken, hâkimiyet yetkisinin kendisine verilmesi gereken de Allah'tır.

Allah (cc) Kur'an-ı Kerim'de önce Rububiyetini zikrediyor daha sonra bunu Uluhiyetine delil alıyor.

"Allah mı hayırlıdır, yoksa ortak koştukları mı?" [1]

"(Onlar mı hayırlı) yoksa gökleri ve yeri yaratan, gökten size su indiren mi? O suyla bir ağacını bile bitirmeye gücünüzün yetmediği güzel güzel bahçeler bitirdik. Onların ağaçlarını bitirmek sizin için mümkün olmaz. Allah ile birlikte bir ilah mı var? Hayır, onlar sapan bir topluluktur." [2]

"(Onlar mı hayırlı) yoksa yeryüzünü oturmaya elverişli kılan, aralarında nehirler akıtan, orada sabit dağlar yaratan ve iki deniz arasına engel koyan mı? Allah ile birlikte bir ilah mı var? Hayır, onların çoğu bilmezler." [3]

"(Onlar mı hayırlı) yoksa darda kalana kendine yalvardığı

1. *27/Neml, 59*
2. *27/Neml, 60*
3. *27/Neml, 61*

zaman karşılık veren ve (başındaki) sıkıntıyı gideren, sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı? Allah ile birlikte ilah mı vardır? Ne kadar az düşünüyorsunuz?" [1]

"(Onlar mı hayırlı) yoksa karanın ve denizin karanlıkları içinde size yolu bulduran ve rahmetinin önünde müjde olarak rüzgârları gönderen mi? Allah ile birlikte bir ilah mı var? Allah koştukları ortaklardan çok yücedir." [2]

"(Onlar mı hayırlı) Yoksa halkı önce yaratan, sonra yaratmayı tekrar eden ve size gökten ve yerden rızık veren mi? Allah ile birlikte bir ilah mı var? De ki; 'Eğer doğru söylüyorsanız, hadi delilinizi getirin.' " [3]

Ayetlere dikkat edilirse Allah (cc) önce Rububiyet esaslarını zikrediyor akabinde ise "Allah ile birlikte bir ilah mı vardır?" deyip Uluhiyete değiniyor. Demek istiyor ki; Bu sıfatların hepsi bana aitse, o zaman ilah olarak da beni birlemeniz gerekir. Bu sıfatların hepsi bana aitse başkasını nasıl ilah olarak kabul edersiniz?

Buradan davetçilere şöyle bir ders çıkar; davetçinin davet ettiği kişilerle arasındaki ortak noktayı iyi tespit etmesi gerekir. Ortak noktayı tespit ettikten sonra davete ilk olarak oradan başlaması gerekir. Umumen müşrikler Rububiyet Tevhidini kabul ediyor, Uluhiyet Tevhidini ise kabul etmiyorlar. O zaman davetçinin de Kur'an'ın bu davet metoduna uyarak ilk olarak Rububiyeti anlatıp ardından ise bunu Uluhiyette delil olarak kullanması gerekir.

1. *27/Neml, 62*
2. *27/Neml, 63*
3. *27/Neml, 64*

Şeyh (r.h) neden bize dua etti?

Çünkü hidayet; Hidayet-i tevfik ve hidayet-i irşad olmak üzere iki kısma ayrılır.

1. Hidayet-i tevfik: Allah'ın (cc) kişiyi hidayete erdirmesi, onu hidayete muvaffak kılmasıdır. Allah (cc) şöyle buyurur:

"Gerçek şu ki, sen, sevdiğini hidayete erdiremezsin, ancak Allah dilediğini hidayete erdirir. O, hidayete erecek olanları daha iyi bilendir." [1]

"Şayet Allah dileseydi yeryüzünün hepsi hidayete ererdi." [2]

"Allah kimi hidayete erdirmek isterse, onun gönlünü İslâm'a açar. Kimi de saptırmak isterse, sanki göğe yükseliyormuş gibi, göğsünü dar ve sıkıntılı yapar. Allah, inanmayanları işte böyle pislik içinde bırakır." [3]

"Allah kime hidayet ederse, o hidayete erer, kimi de dalalette bırakırsa, işte onlar hüsrana uğrayanların ta kendileri olurlar." [4]

Bu ve bunun benzeri ayetlerden anlıyoruz ki kişinin hidayet bulması, Müslüman olması Allah'ın (cc) elindedir. Allah dilemeden kimsenin hidayet bulması mümkün değildir. İşte buna hidayet-i tevfik denir.

2. Hidayet-i irşad: Bir şahsın başka birinin Müslüman olmasına, hidayet bulmasına vesile olmasına denir.

---

1. *28/Kasas, 56*
2. *13/Ra'd, 31*
3. *6/En'am, 125*
4. *7/Araf, 178*

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"(Peygamberim) Sen insanları doğru yola hidayet edersin." [1]

Bir önceki ayette Allah (cc) Peygamber'e (sav): "Sen dilediğini hidayete erdiremezsin" dedi. Bu ayette ise: "Sen insanları doğru yola hidayet edersin" dedi. Peki, bu ayetler arasında bir çelişki mi var? Hâşâ ve kella! Allah'ın ayetleri arasında çelişki olmaz. Bu durumun izahı şöyledir:

Hidayet-i tevfik Allah'ın elindedir. Allah (cc) bunu Peygamberimizden nefyetti.

Bu birinin İslam olmasını irade etmek ve onunda bu iradeye boyun eğip Müslüman olması demektir. Bu Allah'ın el-Hadi isminin tecellisidir. Ne Peygamber (sav) ne de başka biri bunu yapamaz. Bunu yapabilmek Allah/Rabb olmayı gerektirir.

Ayetlerde nefyedilen hidayet budur.

Bir de, insanlar hidayet bulurken onlara aracı olmak vardır. Allah (cc) birinin hidayet bulmasını diledimi ona bir şeyleri vesile kılar. Bazen ibretlik bir olay, bazen bir vaaz, bazen de bir kitap.

Allah (cc) Müslümanlara davet sorumluluğu yüklediğinde, onları hidayet-i irşad sorumluluğunu da yüklemiş oluyor.

Ayetlerde ispat edilen hidayet budur.

Şeyh (r.h) bu risaleyi yazmakla irşad görevini yerine ge-

1. *42/Şura, 52*

tirdi. İnsanların hidayet bulması için bir adım attı. Faideyi tamamlamak adına Allah'a yöneldi ve O'ndan (cc) okuyucuları için hidayet istedi.

Böylece hidayet-i tevfik ve irşad bir araya toplandı.

'...Seni dünya ve ahirette dost edinmesini...'

Allah (cc) iman edenlerin velisidir/dostudur. Birçok ayette Allah bunu beyan etmiştir. Veli kelimesi lugatte; yakınlık anlamındadır. Hadiste Peygamber (sav) "Sana yakın olandan ye" derken veli kelimesini yakınlık anlamında kullanmıştır.

Şer'i manası ise; yakınlığın gerektirdiği şeyleri karşı tarafa uygulamaktır. Bu ise sevmek ve yardım etmektir.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Allah iman edenlerin velisidir. Kâfirlerin velisi ise yoktur." [1]

Allah'ın (cc) dünyada kişiyi veli edinmesi; ona yakınlığını hissettirmesi, onu sevmesi ve ona yardım etmesidir.

Ahirette kişiyi veli edinmesi ise; kabir ve cehennem azabından kişiyi korumasıdır.

'...Nerede olursan ol seni mübarek kılmasını istiyorum.'

Mübarek kelimesinin aslı 'be-re-ke'dir. Be-re-ke; Bir şeyin artması anlamında kullanılır. Fakat bu artma sadece hayırda kullanılır, şerde kullanılmaz.

---

1. *47/ Muhammed, 11*

Bu Allah'ın (cc) İsa'ya (as) vermiş olduğu bir fazilettir. İsa (as) şöyle diyor: "Nerede olursam olayım Allah beni mübarek kıldı." [1] Yani nerede olursam olayım beni hem hissi hem de manevi olarak hayrı çok olan bir insan kıldı.

Hadiste Peygamber (sav):

"Ağaçlardan öyle bir ağaç vardır ki o yapraklarını dökmez. Onun bereketi Müslüman'ın bereketi gibidir." [2]

Bu hadiste Peygamberimiz (sav) Müslüman'ın bereketini hurma ağacının bereketine benzetiyor. Hurma ağacından yaz, kış fark etmez hep faydalanırsın. Normalde Müslüman'ın da hurma ağacı gibi her daim bereketli olması gerekir. Yani nerede olursa olsun itikadıyla, sözleriyle ve fiilleriyle faydalı biri olmalıdır o.

Şeyh Muhammed (rh.) Müslüman kardeşleri için hayır dilediğinden onlara duayla başladı. Bu aynı zamanda iyi bir iletişim metodudur. Davetçi, öncelikle karşısındaki insana; onun hayrını düşündüğünü, onun iyiliği için çabaladığını hissettirmelidir. Bu; kalpler arasına köprü kurar. Kalp köprüleri kuruldu mu sözler ve harfler tesir etmeye başlar. Duada bu iş için iyi bir başlangıçtır.

1. *19/Meryem, 31*
2. *Buhari*

Metin

'Allah'tan kendisine verildiğinde şükreden, imtihan esnasında sabreden, günah işlediğinde istiğfar eden kimselerden olmanı istiyorum. Çünkü bu üçü saaadetin (mutluluğun) alametidir.'

Şerh

Kur'an ve Sünnet'in kullandığı kavramlardan bir tanesi de 'şâki' ve 'said' kavramıdır. Said; mutlu demektir. Şâki ise; bedbaht, mutsuz demektir.

Allah (cc) ayeti kerimede:

"Onlardan kimisi said kimisi ise şâkidir." [1] buyurmaktadır.

Peygamber (sav) ise insanın yaratılış evrelerini anlatırken şöyle der:

"...Sonra Allah ona bir melek gönderir ve ruh üfürülür. Sonra dört şeyin yazılması kendisine emredilir: rızkı, eceli, ameli ve kıyamet günü şaki mi said mi olacağı..." [2]

Şeyh (r.h), Allah'tan (cc) bizim için said kullardan olmamızı istedi. Akabinde ise bize said ehlinden olabilmek için üç tane özellik zikretti. Bir kişide bu üç özellik bulunursa said kullardan olur. Bu özellikler şunlardır;

1. Nimet Esnasında Şükür

Şükür lugatte; kişinin kendisine yapılan iyiliği itiraf etmesidir.

1. *11/Hud, 105*
2. *Buhari, Müslim*

Allah'ın (cc) isimlerinden bir tanesi Eş-Şekur'dur. Allah'ın şükretmesi ile kulun şükretmesi arasında fark vardır.

Allah'ın şükretmesi; Allah'ın kulun amellerini kabul etmesi, tüm eksiklerine rağmen onun ecrini vermesi ve kulu noksanlıkları ile yargılamamasıdır.

Kulun şükretmesi ise; kulun kendisine verilen nimeti, nimeti verenin istediği yerde kullanması ve buna vesile olan kişilerin hakkını yerine getirmesidir.

İnsanoğlu nankördür. İnsan nankörlükten kurtulduğu anda şakirlerden olur. Nankörlükten kurtulabilmek için sürekli Allah'ın (cc) znimetlerini hatırlaması gerekir. İnsan kendisini olduğu hal üzere bırakırsa şakirlerden olamaz. Çünkü insan unutkan ve gafildir. Bu iki vasıf insanın nimetleri hatırlamasına engeldir. Nimetleri hatırlamayan, nimetlerin farkında olmayan şükredenlerden olamaz. Bundan dolayıdır ki Allah (cc) birçok ayette "Allah'ın, üzerinizdeki nimetini hatırlayın!" [1] diyor.

Şakirlerden olmak zordur. Şeytan insana sağdan, soldan, önden ve arkadan geleceğini söylediğinde bunun sebebini şöyle açıklıyor:

"Ta ki sen onları şükredenlerden bulmayasın." [2]

Demek ki şeytan insan şakirlerden olmasın diye mücadele edecektir. Şeytan insanlarla olan bu mücadelesinde başarıya ulaşmıştır. Çünkü Allah (cc) birçok ayette:

1. *35/Fatır, 3 gibi.*
2. *7/Araf, 17*

"Kullarımdan şükredenler pek azdır." [1] buyuruyor. Şükreden kulların az olması, şeytanın mücadelesinde başarılı olduğunu gösterir.

Nimet esnasında şükretmeyi bilen, kendi nefsini ilah edinmemiş olur. Etrafındaki güzelliklerin kendinden değil, Allah'tan olduğunun farkında olduğunu gösterir. Nimetlere şükretmeyen ise tüm güzelliklerin kendinden olduğunu zannedendir. Allah (cc) bu gibi insanları nimetlerin zıddı ile cezalandırır.

" 'Sonra elbette onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından sokulacağım ve sen, onların çoklarını şükredenlerden bulmayacaksın!' dedi." [2]

"Allah, (ibret için) bir ülkeyi örnek verdi: Bu ülke güvenli, huzurlu idi; ona rızkı her yerden bol bol gelirdi. Sonra onlar Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük ettiler. Allah da onlara, yaptıklarından ötürü açlık ve korku sıkıntısını tattırdı." [3]

Allah'ın (cc) kendilerine bahşettiği rızık bolluğu ve emniyet nimetine şükretmeyince Allah (cc) onları tam zıddı olan korku ve açlıkla cezalandırdı.

İnsanın hayatında her an Allah'ın (cc) nimetleri cereyan ediyor. Şu satırları okuyor olma esnasında dahi yüzlerce nimet sayılabilir. O'na (cc) isyan içerikli bir metin değil de, buna yönlendiren bir metin okuyor olman, bunun için vakit, göz, anlama ve idrak nimeti... Her an, her saniye Allah'ın nimetleri hayatımıza renk veriyor. Öyleyse

1. *34/Sebe, 13*
2. *7/Araf, 17*
3. *16/Nahl, 112*

nasıl şakir olunacağı ve buna dair bilgi vacip olan bilgi cinsindendir.

"O size istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın nimetini sayacak olsanız sayamazsınız. Doğrusu insan çok zalim, çok nankördür!" [1]

"Allah'ın nimetini saymaya kalksanız, onu sayamazsınız. Hakikaten Allah çok bağışlayan, pek esirgeyendir. " [2]

Allah'ın (cc) bu sayısız nimetlerine şükredip, nankör olmamak için gerekli olan ilk şey şuurdur. Nimetlerin farkında olmaktır. Bu da tefekkürü gerektirir. Nimetlerin farkında olmayanın ona şükretmesi düşünülemez.

İbnu'l Kayyım (rh.): 'Şükür beş kaide üzerine kuruludur:

- Şükredenin, nimetin sahibine boyun eğmesi (kulluk)
- O'nu sevmesi
- Nimeti itiraf etmesi
- O nimetten dolayı O'nu övmesi
- Nimeti, O'nun hoşnut olmayacağı bir yerde kullanmaması.' [3]

2. İmtihan Esnasında Sabır

Sabır lugatte, menetmek ve hapsetmek anlamında kullanılır.

Istılahta ise, kişinin Allah'ın (cc) razı olmadığı düşün-

1. *14/İbrahim, 34*
2. *16/Nahl, 18*
3. *Medaric Salikin*

celerden, sözlerden ve eylemlerden nefsini menetmesi ve hapsetmesidir.

Sabrın önemi ve fazileti ile ilgili birçok şey söylenebilir. Fakat Rasûlullah'ın (sav) şu hadisi sabrın önemini kısaca özetliyor.

"Hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir şey verilmemiştir." [1]

Demek ki Allah'ın insana verdiği en hayırlı nimet sabırdır.

Âlimler sabrı üç kısma ayırmışlar:

a. Taatlerde sabır: Allah'ın (cc) emrettiklerini yerine getirebilmek için sabır gereklidir.

b. Nehiylerde sabır: Allah'ın (cc) haram kıldığı şeylerden uzak durabilmek için sabır gereklidir.

c. İmtihanlarda sabır: Allah (cc) insana bela ve musibet verdiğinde Allah'ın kaderine razı olabilmek için sabır gereklidir. İmtihan esnasında sabreden kimse zamanın ve mekânın kulu olmadığını, her yerde Allah'a kul olduğunu gösterir.

3. Günah İşlediğinde İstiğfar Etmek

İnsanoğlu, fıtrat gereği bir de şeytanın sürekli vesvese vermesi nedeni ile günah işler. Problem kişinin günah işlemesinde değildir. Problem kişinin günah işledikten sonra Allah'a (cc) tevbe edememesindedir.

---

1. *Buhari, Müslim*

Günah işledikten sonra kişinin günahında ısrar etmeyip Allah'a (cc) tevbe etmesi Allah'ı hakkıyla tanıdığını gösterir. Kişi günah işledikten sonra hangi gerekçe ile olursa olsun Allah'a tevbe etmiyorsa bu onun hakkıyla Allah'ı tanımadığını ve şeytanın tuzağına düştüğünü gösterir. Şeytanın insana oynayacağı en büyük oyunlardan bir tanesi, kulun Allah'ın (cc) rahmetinden ümit kesmesini sağlamaktır. Allah'ın rahmeti o kadar geniş olmasına rağmen kişi ümit kesiyorsa bu onun zerre-i miskal Allah'ı tanımadığını gösterir.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Ey nefisleri konusunda aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah bütün günahları bağışlar." [1]

Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"Kulun tevbe etmesiyle Allah'ın hoşnutluğu, içinizden birinin ıssız bir çölde devesini kaybettikten sonra onu bulduğunda duyduğu sevinçten daha fazladır." [2]

"Allah gündüz günah işleyenlerin tevbe etmeleri için geceleyin elini açar. Gece günah işleyenlerin tevbe etmeleri içinde gündüz elini açar. Bu durum güneşin battığı yerden doğmasına kadar devam eder." [3]

Allah (cc) kullarına çok merhametlidir. Yeter ki kul Allah'a tevbe etsin, yeter ki kul Allah'a yönelsin. Allah (cc) rahmeti ile tevbe eden kullarının günahlarını bağışlar.

1. *39/Zümer, 53*
2. *Buhari*
3. *Müslim*

Çünkü Allah'ın rahmeti çok geniştir. Allah (cc) şöyle buyurur:

"Rahmetim ise her şeyi kuşatmıştır." [1]

"Hiç şüphesiz Allah'ın (cc) yüz rahmeti vardır. Bunlardan sadece bir rahmeti cinler, insanlar, hayvanlar ve zehirli hayvanlar arasına (yeryüzüne) indirmiştir. İşte bütün mahlûkat, bu bir rahmet vesilesiyle birbirlerine şefkat gösterirler. Bu rahmet vesilesiyle birbirlerine merhamet ederler. Bu rahmet vesilesiyle yabanî hayvanlar yavrularına şefkat gösterirler. Allah'ın doksan dokuz rahmeti ise, onunla mümin kullarına merhamet etmek için kıyamet gününe saklamıştır." [2]

"Allah Rasûlü'nün huzuruna bir takım esirler gelmişti. Bunların içinde bir kadın vardı ki çocuğunu aramakta idi. Kadın esirler arasında çocuğu bulunca hemen onu aldı bağrına bastı ve emzirmeye koyuldu.

Allah Rasûlü bize: 'Şu kadının, kendi çocuğunu ateşe atacağını sanır mısınız?' dedi. Biz de: 'Hayır vallahi, elinden geldiği sürece atmaz', dedik. Bunun üzerine Allah Rasûlü: 'İşte muhakkak ki yüce Allah, kullarına bu kadının çocuğuna merhametinden daha merhametlidir' buyurdu." [3]

Şeytan, günahları fazla olan kulları Allah'ın (cc) rahmetinden ümit kestirmek için uğraşır. 'Bu kadar günahın var, Allah seni nasıl affetsin' diye sürekli vesvese verir. Allah'ın rahmetinin genişliğini bilenler bu tuzağa düşmezler. Bilmeyenler ise bu tuzaktan kurtulamazlar.

---

1. *7/Araf, 156*
2. *Müslim*
3. *Müslim*

Sonuç olarak;

Her daim Allah'ın (cc) nimetine muhatap olan insan; bu nimetlere şükürle mükelleftir. Yani Allah'a hakkıyla kul olmak. Bunu yapamıyorsa dahi zıddından kaçınmak için sabretmelidir. Günahlardan ve Allah'ın nimetiyle Allah'a isyandan kaçınmalıdır. Bunu da yapamaz ve günaha düşerse, önünde tevbe kapısı vardır... En büyük günah dahi, tevbeden yüz çevirmekten daha büyük değildir.

Mutluluğun/said olmanın alameti şükür, sabır ve tevbedir.

Metin

'Allah seni taatine yönlendirsin! Bil ki; İbrahim'in (as) milleti olan haniflik, ibadette Allah'ı birlemen ve dini O'na has kılmandır. Allah (cc) bütün insanlara bunu emretmiş ve bütün insanları bunun için yaratmıştır. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Ben, insanları ve cinleri sadece bana ibadet etsinler diye yarattım."[1] '

Şerh

Millet-i İbrahim, haniflik nedir?

Bunun iyi bilinmesi gerekir. Çünkü Allah (cc) birçok ayette hem Peygamberimize (sav) hem de tüm insanlara İbrahim'in (as) milletine tabi olmayı emretmiştir. Bununla birlikte Allah (cc) İbrahim'in milletinden yüz çevireni 'sefih' diye isimlendirmiştir.

1. *51/Zariyat, 56*

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Hanif olan İbrahim'in milletine uyun. O, Allah'a ortak koşanlardan değildi." [1]

"Sonra sana vahy ettik: 'Hanif olan İbrahim'in milletine uy. O müşriklerden değildi.' " [2]

"Kendi nefsini aşağılık kılandan (sefihten) başka, İbrahim'in milletinden kim yüz çevirir." [3]

Allah (cc) İbrahim'in (as) milletine tabi olmayı emredip, tabi olmayanları sefih olarak isimlendirdiği için Millet-i İbrahim'i iyi bilmemiz gerekir. Çünkü insan bilmediği, tanımadığı bir şeye tabi olamaz. Tabi olmak için, önce bilmek gerekir.

Millet-i İbrahim'in iki tane temel özelliği vardır;

1. İbadette Allah'ı birlemek: Allah (cc) insanları ve cinleri sadece kendisine ibadet etmeleri için yaratmıştır. Millet-i İbrahim'den olmak isteyen birinin ilk olarak ibadette Allah'ı birlemesi gerekir. İbadette Allah'ı (cc) birlemeyen Millet-i İbrahim'den olamaz.

2. Müşriklerden teberri: Allah'ı (cc) ibadette birlemeyenlerin hem cisimlerinden hem de itikadlarından beri olmak İbrahim'in milletinin ikinci özelliğidir.

"İbrahim ve onunla birlikte olanlarda size güzel bir örnek vardır. Hani kendi kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz, sizlerden ve

1. *3/Âli İmran, 95*
2. *16/Nahl, 123*
3. *2/Bakara, 130*

Allah'ın dışında ibadet ettiklerinizden beriyiz/uzağız.' "[1]

"Hani İbrahim babasına ve kavmine demişti ki: 'Ben, sizin ibadet ettiklerinizden beriyim. (Ancak) Beni yaratan hariç.' "[2]

İbrahim'in milletinden olmak isteyen birinin, ibadette Allah'ı (cc) birlemesi ve ibadette Allah'ı birlemeyenlerden teberri etmesi gerekir. İkisi veya ikisinden biri eksik olduğunda kişi İbrahim'in milletinden olamaz. Velev onun milletinden olduğunu dili ile söylesede.

Zariyat Suresi 56. Ayetinin Açıklaması

Bu ayet ile ilgili bilinmesi gereken birkaç mesele vardır:

1. Bu ayette hasr vardır

Allah (cc) ayette: "Ben insanları ve cinleri yaratmadım" diye bu kısmı önce nefyetmiş/olumsuzlaştırmış sonra ise istisna ile: "Sadece bana ibadet etsinler diye yarattım" diyerek bu kısmı ispat etmiş. Bu Arap dilinde hasr olarak isimlendirilir. Hasr: Bir şeyi bir şeye has kılmak demektir. Bizim dilimizde olan 'Ben bunu sadece ve sadece bundan dolayı yaptım' sözü arap dilinde hasr olarak isimlendirilir. Hasrın Arap dilinde bir takım üslupları vardır. Bunlardan bir tanesi de nefiyden sonra istisnanın gelmesidir. Bir olumsuzluk bildiren edatla cümle olumsuz anlam ifadesiyle başlar. Sonradan istisna edatlarından biri gelirse buna hasr denir. Hasr üslubunun faydası şudur; Bir şeyi isbat eder, onun dışında kalan her şeyi nefyedersiniz.

1. *60/Mümtehine, 4*
2. *43/Zuhruf, 26*

Örneğin, Ali geldi.

Bu cümlede anlatılmak istenen Ali'nin gelişidir. Ali dışında bir insan gelmişte gelmemişte olabilir. Aynı cümleyi: 'Hiç kimse gelmedi Ali müstesna' diye yazdığımızda anlam değişir. Burada hem Ali'nin gelişi hem de onun dışında hiç kimsenin gelmemiş olması söz konusudur. Buna Arapça da hasr deniyor. Bu, anlam yönünden çok kuvvetli olduğundan itikadi meseleler bu üslup ile ifade edilmiştir.

Örneğin, Kelime-i Tevhid

İlah yoktur (La ilahe) Allah müstesna (illallah), şeklindedir. Aynı cümle 'Allah ilahtır' şeklinde olsaydı kuvvetli olmayacaktı. Sadece Allah'ın uluhiyyeti ispat edilecek, O'nun dışında ilahlık iddiasında bulunan varlıklara değinilmemiş olacaktı.

Hasr olunca; 'İlah sadece, yalnızca Allah'tır' olmuş oldu. Hem uluhiyyet Allah'a ispat edildi hem de diğer varlıklardan nefy edildi. Yani Allah (cc) insanı, sadece ve sadece kendisini ibadette birlemesi için yarattığına özellikle vurgu yapmıştır.

2. İnsanın yaratılışının sebebi nedir?

Allah (cc) Kur'an-ı Kerim'in birçok yerinde insanın sebepsiz yere, başıboş yaratılmadığını defaten beyan eder.

"Sizi boşuna yarattığımızı ve tekrardan bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız." [1]

1. *23/Mü'minun, 115*

"İnsan kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır." [1]

'Allah (cc) insanı başıboş yaratmadıysa, neden yaratmış? İnsanın yaratılış sebebi nedir?' İşte Zariyat suresindeki bu ayet insanın yaratılış sebebini bize açıklıyor. Allah (cc) bu ayetle insanları ve cinleri sadece ve sadece kendisine ibadet etsinler diye yarattığını beyan ediyor.

Bu şuura sahip olmanın faydası yaşamın ortaya çıkardığı çelişkilerle belirginleşir. Hayatımızı sürdürürken: Yaratılış gayemiz de bazı şeyler karşı karşıya gelebilir. Kişi neyin asıl olduğunu bilirse tereddüt yaşamaz. Tercihlerin, asıl gayeye göre belirler. Muvahhidler; yaşam içinde karşılaştıkları sorunları bu bilgi ile aşarlar. Müşriklerin en temel sorunu burada açığa çıkar. Neyin nasıl olduğu kapalı olduğundan tercihleri sorunlu olur.

Örneğin rızkını talep eden bir işçi, kendisinden Allah'ın (cc) razı olmadığı bir şey istendiğinde önünde iki yol belirir: 'Allah'a kulluk asli gayedir' şuurunda olan rızık için Rabbinin gazabına razı olmaz. Bu bilinçte olmayan ise bir maaş veya ikramiye ya da daha rahat imkanlar için Allah'ın (cc) razı olmadığı bir şartı kabul edebilir.

Evlenecek olan bir genç de böyledir. Cahiliye toplumunun Allah'ın (cc) rızasına uygun olmayan, Allah'a kulluk vazifesi ile çelişen birçok talebi olabiliyor. Gaye konusunda karışıklık yaşayanlar evliliği tercih edip, Rabblerinin rızasını çiğneyebiliyorlar. 'Benim tek gayem Allah'a kulluk, bu da hayatın her alanında O'nun rızasına göre yaşamak' diyenlerin tercihleri de bu yönde oluyor.

1. *75/Kıyamet, 36*

Ayetimize birebir örnek olması açısından konuyu biraz daha açarsak: Allah (cc) insanları kendine ibadet etsinler ve bu noktada O'nu birlesinler diye yaratmıştır. Aynı şekilde Allah'ın dışında Uluhiyet iddiasında bulunan tağutlar da insanların kendilerine iman etmesini ve kulluk yapmasını ister.

Bunun en bariz örneği insanları yöneten, onlara kanunlar yapan ve bu haliyle Allah'a (cc) başkaldıran, Uluhiyet iddiasında bulunan yönetimlerdir. Muvahhid hayatını devam ettirirken bu taleplerle karşı karşıya kalır... Bunun örneklerinden biri okullardır... Eğitimlerine dahi 'Milli Eğitim' diyerek amaçlarının ne olduğunu belli etmişlerdir. Şu maddelere bakıldığında ne yapmak istedikleri, bu çocuklara eğitimi zorunlu kılmalarındaki sebep anlaşılır.

Milli Eğitim Kanunu (Madde 2): 'Türk milli eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini, Atatürk ilke ve inkılâplarına ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Türk milletinin ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti olan Türkiye'ye karşı görev ve sorumluluklarını bilen…'

Milli Eğitimin Genel Amaçları (Madde 5): 'Milli Eğitim amaç ve ilkeleri doğrultusunda, öğrencilere Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsetme, Türkiye Cumhuriyetinin anayasasına ve demokrasinin ilkelerine… İnsan hakları, çocuk hakları, başkalarının haklarına saygı… Birey olma bilinci kazandırabilmektir.'

Yine okulların her köşesinde rastlanan ve neredeyse açılan kitap kapağıyla başlayıp son raddeye kadar eğitimin

her safhasında görülen, 12 yıl çocukların tepesinden onları izleyen putlarına bakış açılarının ne olduğunu anlamak için şu örnekler yeterlidir.

Şair Edip Ayel, And adlı şiirinde putperest bir ruh haliyle coşmuş ve şöyle demiştir;

Cennetse bu yurt, sen onu buldundu harabe
Bir gün olacaktır anıdın Türklüğe Kâbe

Bu dizilerde hızını alamayan putperest şu cümleleri söylüyordu:

Zindan gibi kesilen ruhlara bir nur gibi doğdun
Türk ırkının en son ulu Peygamberi oldun
Tutsak seni layık, yüce tanrıyla müsavi/eşit
Ölmez bize cennetlerin ufkundan inen ses
İnsanlar ölür Türklüğe Allah olan ölmez

Bir başka bir putperest Kemaleddin Kamu şöyle diyordu;

Kâbe Arap'ın olsun
Çankaya bize yeter

Allah'ı (cc) ibadette birlemesi gerektiğini bilen bir Müslümanın karşılaşacağı en ciddi problem budur. Eğitimin ihtiyaç olması, sistem tarafından zorunlu kılınması, yapılan bilinçli propagandayla toplumda ortak kabul haline gelmesi muvahhidleri iyice zorlayan şeylerdendir.

Bir yanda sadece Allah'a (cc) kulluk ve O'nu birleme, bir yanda tağutların kendilerine kulluk talebi.

Bizden önceki Müslümanlar daha ağır seçeneklerle karşı karşıya kaldılar.

- Yurtlarından çıkarılma ve tağutlara kulluk,
- Hendeklerde canlı yakılma ve tağutlara kulluk,
- Demir testerelerle ikiye bölünme tağutlara kulluk,
- Zindan ve tağutlara kulluk...

Her seferinde onlar zor olanı seçip Rabblerine yöneldiler. Onlara bunu yaptıran, yaratılış gayelerinin net ve açık olmasıydı. Asıl olan neyse tercihleri bu belirliyordu. Bugün bu ayetleri insanlara ders yapan, izah ve tefsirinde konferanslar verenlerin bir daha düşünmesi gerekir. Acaba neden sıra tercihlere geldiğinde kaybediyorlar? Sistemin, toplumun veya ailenin istekleri Allah'a (cc) kullukla bağdaşmadığında tercihleri kolay olandan yana oluyor?

Ayetin üslubuna dair bir izah

Ayet-i kerimeye dikkat edilirse Allah (cc): "Ben, insanları ve cinleri sadece bana ibadet etsinler diye yarattım" diyor. Fakat vakıaya baktığımızda birçok insan Allah'a ibadet etmiyor veya Allah ile birlikte başkalarına da ibadet ediyor. Bunu nasıl anlayacağız? (Hâşa!) Allah'ın (cc) söylediğinin vakıada karşılığı yok mu?

Bazı âlimler buna şöyle cevap vermişler. Demişler ki: 'Eğer Allah bir ayette bir şey söylüyor ve o söylediği hem başka ayetlerle uyuşmuyor hem de vakıada karşılığı yoksa orada mutlaka lafızda zikredilmeyen, 'hazf' edilen bir şey vardır. Bunun Kur'an ve Sünnet'te birçok örneği vardır. Örneğin,

Peygamberimiz hadiste: "Ameller niyetlere göredir." [1] buyurmaktadır. Vakıaya baktığımızda niyetsiz amel yapan birçok insan var. (Hâşâ!) Peygamberimiz yalan mı söylüyor? Hayır. Burada hadiste zikredilmeyen, mahzuf olan bir şey var. O da şudur: 'Ameller ancak niyetlerle sahih olur.' Böyle denildiğinde karışıklık ortadan kalkmış olur. Böylece hadisten niyetsiz amel yapanların amellerinin sahih olmadığı, geçersiz olduğu anlaşılmış oldu.'

Bu ayet-i kerime de zikrettiğimiz hadis gibidir. Ayetin lafzında zikredilmeyen, mahzuf olan bir şey var. Onu zikrettiğimizde ayet-i kerime: 'Ben insanları ve cinleri bana ibadet etmelerini emredeyim diye yarattım' şeklinde olur.

Eğer böyle söylenmese (hâşa) Allah'ın (cc) söylediğinin vakıada karşılığı olmaz. Bu da mümkün değil. Allah insanı iki elli, iki ayaklı, iki gözlü olarak yaratmayı irade etmiş ve yaratmıştır. Bu irade tahakkuk etmiş ve biz insanları vakıada bu surette görüyoruz. Aynı şekilde Allah (cc) insanlara: 'Yeryüzünde bana ibadet edeceksiniz' deseydi vakıada insanların sadece Allah'a ibadet ettiklerini görecektik. Fakat Allah (cc) insanlara kendisine ibadet etmelerini emretmek için yaratmış. Doğal olarak kimi insan bu emre icabet ediyor kimisi ise icabet etmiyor.

Bazı âlimler ise buna şöyle cevap vermişler. Demişler ki: 'Burada ibadetten kasıt, kişinin kendi isteğiyle yaptığı ibadet değildir, herkesin Allah'ın kulu olarak zorunlu olarak yaptığı ibadettir. Allah (cc) ayette:

"Göklerde ve yerde hiç kimse yoktur ki şüphesiz Allah'a kul olarak gelecektir." [1] buyurmuştur.

1. *19/Meryem, 93*

Kıyamet gününde herkes istese de istemese de Allah'a (cc) kul olarak gelecektir. Allah'a hakkıyla kulluk etmeyen Ebu Cehil de Allah'a kul olarak gelecek, Rasûlullah da (sav) Allah'a kul olarak gelecektir.'

Allah'ı (cc) ibadette birlemekle O'ndan başkasına ibadetin yasak olmasının delili nedir?

Allah'ın (cc) bizlere yüklediği sorumluluklar ve bunların delilleri farklı farklıdır. Örneğin, Allah'ı yaratıcı olarak bilmek itikadi bir sorumluluktur.

Allah'ın (cc) isimlerinden biri er-Rahman'dır. O'nun rahmetini bilmekte bir sorumluluktur. Bunun gibi namazın farziyyetine inanmak ve güzel ahlaktan Allah'ın (cc) razı olacağını bilmek de öyledir.

Her biri sorumluluk olsa da, mertebeleri ve dereceleri farklıdır. Bunun nedeni delillerinin farklı oluşudur. Birşeyin sorumluluk olması iki tür delille sabit olur.

1. Fıtri deliller: Allah'ın (cc) insanı yaratırken fıtratına yerleştirdiği meseleler.

2. Şer'i deliller: Peygamber göndermek ve kitap indirmek suretiyle insanlara öğrettikleri.

Fıtri olanlarda kimsenin özrü yoktur. Çünkü Allah (cc) aklına ve kalbine o bilgiyi yerleştirmiştir. İnsanın düşünüp peşine düşmesi gerekir. Allah'ın yaratıcı olması, ibadette birlenmesi bu cinstendir.

Şer'i olanlarda ise: Namaz, oruç, Allah'ın sıfatları vb...

Kişiye ulaşmadığı sürece, kişi mazurdur. Ulaştıktan sonra mazeret kalmaz.

Burada anlatmak istediğimiz, herhangi bir meseleyi ele alırken veya İslamî bir sorumluluğu incelerken evvela onun deliline bakılması gerekir. Şayet delil fıtratsa, o meseleyi herkesin bilmesi ve o konuda hakka isabet etmesi gerekir.

Delil Kur'an ve Sünnet'se, delilin şahsa ulaşması ve onu anlayacak engellerin olmaması gerekir.

Tevhid, yani Allah'ı (cc) ibadette birleyip, hiçbirşeyi O'na şirk koşmamak fıtratla sabit olan bir meseledir... Şimdi bunun delillerini inceleyelim;

"Kıyamet gününde, 'biz bundan habersizdik' demeyesiniz diye Rabbin Adem oğullarından, onların bellerinden zürriyetlerini çıkardı, onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: 'Ben sizin Rabbiniz değil miyim?' (Onlar da), 'Evet (buna) şahit olduk', dediler. Yahut 'Daha önce babalarımız Allah'a ortak koştu, biz de onlardan sonra gelen bir nesildik (onların izinden gittik). Batıl işleyenlerin yüzünden bizi helak edecek misin?' dememeniz için (böyle yaptık)." [1]

Ayetlere dikkat edilirse Allah (cc), insanlar ibadette kendisini birlesinler ve şirk koşmasınlar diye onlardan söz almış. Söz almasının sebebini ise "Biz bilmiyoruz veya daha önce atalarımız şirk koştu biz onlardan sonra gelen bir nesildik" demeyelim diye açıklamıştır. O zaman insanın bilmiyorum demesi veya birilerine tabi olması ibadette Allah'ı birlememek için geçerli sebepler değildir. Çünkü Allah (cc)

1. *7/Araf, 172-173*

bunu insanın fıtratına yerleştirmiş, daha sonra ise kâinatın her tarafına buna işaret eden deliller koymuştur. İnsan biraz tefekkür etse, biraz düşünse bunu fark edecektir. Birinin gelip ekstradan bunu anlatmasına gerek yoktur. Fıtrat ve akıl bunun için yeterli delildir.

Dediğimiz gibi insanın yaratılmış olması ibadette Allah'ı birlemesi için yeterli bir delildir. Allah (cc) yaratmayı, ibadette Allah'ı birlemenin delili olarak zikrediyor.

Zariyat suresindeki ayete dikkat edilirse Allah (cc): "Ben insanları ve cinleri sadece bana ibadet etsinler diye yarattım" diyor. Yani Allah (cc): 'Beni ibadette birlemeniz gerekir. Çünkü ben zaten sizi bunun için yarattım' diyerek ibadeti yaratmaya bağlıyor. O zaman yaratılmış olan herkes Allah'ı ibadette birlemek zorundadır. Başka bir ayette ise:

"Ey insanlar, sizi de sizden öncekileri de yaratan Rabbinize ibadet edin ki takva sahibi olasınız." [1]

Dikkat edilirse Allah (cc) yine ibadeti yaratmaya bağladı ve "Yaratan Rabbinize ibadet edin" [2] dedi.

Ayette Allah (cc) şöyle buyurmaktadır:

"Hanif olarak Allah'ın dinine yönel. O, Allah'ın insanları yarattığı fıtrattır. Sen Allah'ın yaratmasında bir değişiklik bulamazsın. İşte dosdoğru din budur, fakat insanların çoğu bilmezler." [3]

Bu ayette Allah (cc) **hanif olarak** dine yani fıtrata dönmeyi emrediyor. Ve akabinde Allah'ın, tüm insanları üze-

1. *2/Bakara, 21*
2. *2/Bakara, 21*
3. *30/Rum, 30*

rine yarattığı şeyin fıtrat olduğunu ve bunda değişiklik olmadığını izah ediyor.

Allah Rasûlü'nün (sav) konu hakkında hadisleri, ayetleri tefsir mahiyetindedir.

"Her çocuk fıtrat üzere doğar..." [1]

İmam Müslim'in (r.h) bir rivayetinde: "Her çocuk İslam milleti üzere doğar" buyurmuştur.

Burdan anlıyoruz ki: Allah'ın insanları fıtrat üzere yaratması İslam üzere yaratmasıdır. Daha açıklayıcı bir hadiste İ'yad bin Himar (r.a) anlatıyor:

"Allah Rasûlü bir hutbesinde şöyle dedi: 'Dikkat ediniz! Rabbim bilmediklerinizi ve bana öğrettiklerini size öğretmemi emretti. Allah dedi ki; 'Kula verdiğim her mal ona helaldir. **Ben kullarımın hepsini hanifler olarak yarattım.** Sonra şeytanlar onları saptırdılar. Onlara benim helal kıldıklarımı haram kıldılar. Hakkında hiçbir delil indirmediği hususlarda bana şirk koşmalarını emrettiler.' Allah yer yüzüne baktı, ehli kitaptan az bir topluluk müstesna Arap'ına ve Acemine şiddetle buğz etti." [2]

Bu son hadis tüm konuya açıklığa kavuşturur.

Şöyle ki: Fıtrattan kast edilenin haniflik olduğunu anlarız. Allah (cc) tüm kullarını hanif olarak yaratmıştır.

Hanif ne demektir?

Lugatta, meyleden demektir. Birşeyi kasıtlı olarak terk

1. *Buhari, Müslim*
2. *Müslim*

edip başkasına meyleden her durum için bu kelime kullanılabilir. Kur'an bu meylin şirkten Tevhid'e olduğunu açıkça beyan etmiştir.

"Pislik olan putlardan ve yalan sözden uzak durun. **Allah'a şirk koşmayan hanifler olarak...**" [1]

Başka bir ayette;

"...Ben müminlerden olmakla emrolundum. **Ve hanif olarak yüzümü Allah'ın dinine dönüp müşriklerden olmamanız hususunda da emrolundum...**" [2]

Hanif, Tevhid üzere olan ve şirkten uzak, ondan meyleden muvahhidler için kullanılır. Allah (cc) her insanı bu bilinç üzere yaratmıştır.

Allah (cc) yeryüzüne nazar ediyor. Ehli kitaptan çok az bir grup müstesna onlara en şiddetli şekilde buğz ediyor… Arap, Acem, insalığın tümüne.

Peki neden? Çünkü Allah'a şirk koşuyorlar… Burada asıl soru şudur: Yaklaşık altı yüz yıl Peygambersiz kalmış toplumlar Allah'a (cc) şirk koşuyorlar. Allah (cc) onlara delil ulaşmadığı halde neden en şiddetli şekilde buğz ediyor?

Bilakis delil onlara ulaşmıştır. Çünkü onların fıtratları, akılları onlarla beraberdir. Ve Allah her birinin fıtratına 'O'nu ibadette birleme, O'na şirk koşmama yani hanifliği' yerleştirmiştir. Bu meselenin delili fıtrat olunca da onları mazur görmemiştir. Dinleri tahrif olmasına rağmen, fıt-

---

1. *22/Hac, 31*
2. *10/Yunus, 105*

ratlarında varolan bilginin peşine düşen ve hakka muvaffak olan ehli kitaptan azınlık bir taifeyse bu gazaptan istisna tutulmuştur.

Buraya kadar anlattığımız kısmın daha iyi pekişmesi için pratik örnekler vermenin faydalı olacağına inanıyorum. Fıtratın; Allah'ı (cc) ibadette birleme ve **şirkten uzak durma hususunda** yeterli olduğu, Peygamber olmasada, Kur'an ve Sünnet kişiye ulaşmasa da Allah'a şirk koşanın mazur olmayacağına dair…

İmam Buhari'nin (r.h) sahihinde kendisinden bilgi aktardığı Zeyd bin Amr bin Nufeyl bunlardan biridir. [1]

Abdullah b. Ömer (r.a) Rasûlullah'tan (sav) anlatarak der ki:

"Rasûlullah, Zeyd bin Amr bin Nufeyl'e, Beldah'ın aşağı kısmında rastladı. Bu karşılaşma, Rasûlullah'a henüz vahiy gelmeye başlamazdan önce idi. Rasûlullah'a bir sofra ikram edildi, sofrada et de vardı. Rasûlullah sofradan yemekten kaçındı ve onu Zeyd'e sundu. O da yemekten kaçındı. Sonra Zeyd şunları söyledi:

'Ben sizin putlarınıza kestiğiniz etten yemem. Ben sadece Allah'ın ismi zikredilerek kesilenden yerim.'

Zeyd, Kureyş'i kestikleri sebebiyle ayıplar ve şöyle derdi:

'Koyunu Allah yarattı. Onun için gökten yağmur indirdi, yerden de bitki çıkardı. Ama siz onu Allah'ın ismini zikretmeden kesiyorsunuz.'

Böylece, Zeyd onların bu davranışlarının münker olduğunu ortaya koyuyordu." [2]

---

1. *Bkz. Buhari, Kitabu Menakıb el-Ensar.*
2. *Buhari, Kitabu Menakıb el-Ensar, 4520.*

Bir başka rivayette ise şöyle gelmiştir:

"Zeyd bin Amr bin Nufeyl hakiki dini sorup, ona tabi olmak üzere (Varaka bin Nevfel ile birlikte) Şam'a gitti. Orada bir Yahudi alimine rastladı. Ona dinleri hakkında sordu ve:

— Belki de dininize gireceğim, (bana onu tanıtın)! dedi.

Yahudi:

— Sen, Allah'ın gazabından nasibini almadıkça bizim dine giremezsin! diye cevap verdi.

Zeyd:

— Ben Allah'ın gazabından kaçarak buralara geldim, (gazap değil, rıza ve rahmet arıyorum), elimden geldiğince, Allah'ın gazabından herhangi bir pay almaya asla niyetim yok. Sen bana bir başkasını göster (de ona gideyim)! der.

Yahudi alim:

— Ben haniflikten başka bir şeyi tanımıyorum! cevabını verir.

Zeyd:

— Haniflik nedir? der.

Yahudi alim açıklar:

— İbrahim'in dinidir. O, ne Yahudi ne de Hristiyan'dı, Allah'tan başka bir şeye de tapmıyordu.

Zeyd onun yanından çıkınca Hristiyan alimlerinden biriyle karşılaşır. Ona da aynı şeyleri söyler. O da:

— Sen Allah'ın lanetinden nasibini almadıkça bizim dinimize

giremezsin! der. Zeyd ona da:

— Ben zaten Allah'ın lanetinden kaçarak bu diyarlara geldim. Elimden geldiğince, ebediyen Allah'ın lanetinden bir şey yüklenmeyeceğim. Sen bana bir başkasını gösterebilir misin? der.

O alim de:

— Hayır ben haniflikten başka bir şey bilmem! cevabını verir.

Zeyd ona da:

— Haniflik nedir? diye sorar.

Alim:

— İbrahim'in dinidir. O ne Yahudi ne de Hristiyan'dı, o sadece Allah'a tapardı, cevabını verir.

Zeyd onların İbrahim hakkındaki sözlerini işitince, oradan ayrılır. Dışarı çıkınca ellerini kaldırıp:

— Allah'ım, seni şahit kılıyorum: Ben İbrahim'in dini üzereyim! der." [1]

Esma Bintu Ebi Bekr (rah.) anlatıyor:

"Zeyd bin Amr bin Nüfeyl'in ayakta dikilip sırtını Kâbe'ye dayayarak şöyle söylediğini işittim:

— Ey Kureyş topluluğu! Vallahi ben hariç hiçbiriniz İbrahim'in dini üzere değilsiniz!

Zeyd diri diri toprağa gömülecek kızları (kurtarıp) hayatını bağışlardı. Kızını öldürmek isteyen adama:

---

1. *Buhari, Kitabu Menakıb el-Ensar, 4521.*

— Onu öldürme, onun külfetini ben üzerime alıyorum, der ve kızı alırdı. Kız büyüyüp serpilince, babasına:

— Dilersen sana teslim edeyim, dilersen külfetini ben çekeyim, der, (bakımına devam eder)di." [1]

Birinci rivayete dikkatle baktığımızda: Zeyd müşriklere: "Sizin putlarınıza kestiğinizi yemem" diyor. Bu Tevhid'in ta kendisidir. Peki Zeyd bu bilgiyi nasıl elde etti?

"Koyunu yaratan Allah, gökten su indirip, ona ot bitiren Allah, ama siz onu Allah dışında varlıklar adına kesiyorsunuz."

Evet, Zeyd yaratma delilinden yola çıkarak Allah'ın (cc) ibadette birlenmesi ve hiçbir şeyin O'na şirk koşulmaması gerçekliğine ulaştı. **Zeyd'in fıtratında varolan bu bilgi, onun gibi insan olan her varlıkta vardır. Çünkü Rum suresi 30. ayet ve konuyla ilgili zikrettiğimiz hadislerde her insanın fıtrat üzere yaratıldığını görmüştük.**

Burada ortaya şu soru çıkmaktadır. Günümüzde Kur'an ve Sünnet olmasına rağmen insanların çoğu altı yüz sene Peygamberin olmadığı ve cahiliyyenin en koyu çağında yaşayan Zeyd'in ulaştığı noktaya ulaşamıyorlar. **Neden?** Bu sorunun cevabı ikinci rivayette gizlidir.

Zeyd fıtratında varolan bu bilginin peşine düşmüş ve araştırmaya başlamıştır. Allah'ta (cc) onun bu samimi çabasını zayi etmemiş ve onu İbrahim'in (as) yoluna hidayet etmiştir. Bugün insanlar üzerlerinde bulundukları cahiliyeye razı oldukları ve hayat konforlarını bozmak istemediklerinden hakka ulaşamıyorlar.

---

1. *Buhari, Kitabu Menakıb el-Ensar, 4522.*

Konumuza başka bir örnek ise İmam Müslim'in (r.h) sahihinde kıssasını aktardığı Amr bin Abese'dir. Şimdi onun hayatını inceleyelim.

"Ben cahiliyede putlara tapmaları nedeniyle insanların sapıklıkta olduklarına ve hiç birşey (din/yol) üzere olmadıklarını biliyordum. Mekke'de birinin çıktığını ve bazı şeyler anlattığını duydum. Yola koyuldum ve ona geldim. Onun gizlendiğini, kavminin ona karşı cüretli olduklarına şahit oldum. O'na:

— Sen kimsin? dedim.

— Ben Nebiyim, dedi.

— Nebi nedir? dedim.

— Allah beni yolladı, dedi.

— Allah ne ile seni yolladı, dedim.

— Akraba bağlarını gözetmek, putları kırmak ve Allah'ı birleyip hiçbir şeyi O'na ortak koşmamakla, dedi…"

Rivayette dikkat edilirse, Amr bin Abese "…İnsanların sapıklıkta olduğunu ve hiçbir şey üzere olmadıklarını" biliyor. Bu konuya nasıl varıyor? Onların putlara ibadet etmesini zikrediyor. Ona bunun anlatılmış olmasına gerek yoktu… Fıtratta varolan bilgi, bunun peşine düşmesi, tefekkür etmesi onu bu sonuca ulaştırmıştı. Bu iki rivayetten; Fıtratta varolan bilginin ve yaratma delilinin: 'Allah'ı ibadette birleme ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmama' için yeterli olduğunu gördük. Şimdi ise:

Fıtrat bilgisiyle yetinmeyen, Allah'a (cc) şirk koşan insanların mazur olmadıklarını göreceğiz. Velev bunu Al-

lah'ı razı etmek adına veya bir Peygamberin dini zannedip yapsalar da sonuç değişmez.

Bu konuda en iyi örnek Mekkeli müşriklerdir. Onlar Allah'a, O'nun yarattığına, rızık verdiğine inanıyorlardı.

"(Rasûlüm!) De ki: 'Size gökten ve yerden kim rızık veriyor? Ya da kulaklara ve gözlere kim malik (ve hakim) bulunuyor? Ölüden diriyi kim çıkarıyor, diriden ölüyü kim çıkarıyor? (Her türlü) işi kim idare ediyor?' 'Allah' diyecekler. De ki: 'Öyle ise (O'na asi olmaktan) sakınmıyor musunuz?' " [1]

"(Rasûlüm!) De ki: 'Eğer biliyorsanız (söyleyin bakalım), bu dünya ve onda bulunanlar kime aittir?', 'Allah'a aittir' diyecekler. 'Öyle ise siz hiç düşünüp taşınmaz mısınız!' de. 'Yedi kat göklerin Rabbi, azametli Arş'ın Rabbi kimdir?' diye sor. '(Bunlar da) Allah'ındır' diyecekler. 'Şu halde siz Allah'tan korkmaz mısınız!' de. 'Eğer biliyorsanız (söyleyin), her şeyin melekutu (mülkiyeti ve yönetimi) kendisinin elinde olan, kendisi her şeyi koruyup kollayan, fakat kendisi korunmayan (buna muhtaç olmayan) kimdir?' diye sor. '(Bunların hepsi) Allah'ındır' diyecekler. 'Öyle ise nasıl olup da büyüye kapılıyorsunuz?' de. " [2]

Kendilerini İbrahim Peygambere nispet ediyorlardı. Yaptıkları ve inandıkları şeylerin İbrahim'in (as) dini olduğunu düşünüyorlardı. Kâbe'ye sahip çıkıyor, hacılara su dağıtıyor, kurban kesiyor sadaka veriyorlardı.

Üzerinde oldukları yolun en doğru yol olduğuna inanıyorlardı. Ve tam altı yüz yıl olmuştu. Bir Peygamber gelip onları uyarmıştı. Yaptıklarının şirk olduğunu söyleyen, Allah katından gönderildiğini ispat edecek mucizelerle

1. *10/Yunus, 31*
2. *23/Mü'minun, 84-89*

donatılmış risalet mesajı onlara ulaşmıştı. Fakat Allah Rasûlü (sav) onların ölenlerini mazur görmedi. **Neden?**

Çünkü Allah'a (cc) karşı ilk sorumlulukları olan Tevhid'i çiğnemiş, Allah'a şirk koşuyorlardı. Bunun delili fıtratta ve yaratma ilkesinde olduğundan mazur kabul edilmediler. İmam Müslim rivayet ediyor:

"Bir adam Allah Rasûlü'ne:

— Benim babam nerede? diye sordu.

— Ateştedir, dedi.

Adam gidince onu çağırdı ve:

— Benim babam da senin baban da ateştedir, dedi."

Aynı hadisi İbni Mace Abdullah b. Ömer'den (r.a) naklediyor:

"Bir bedevi Allah Rasûlü'ne gelip:

— Ey Allah'ın Rasûlü benim babam cahiliyyede akrabayı gözetirdi, dedi onun iyiliklerini saydı ve,

— O nerededir?

— Ateşte, buyurdu.

Bu bedevinin zoruna gitti.

— Senin baban nerededir Ey Allah'ın Rasûlü? dedi.

— Hangi müşriğin kabrine uğrarsan onu ateşle müjdele, dedi.

Daha sonra bedevi Müslüman oldu. O şöyle diyordu:

— Allah Rasûlü beni yoran bir sorumluluk yükledi bana. Hangi kafirin kabrine uğradıysam onu ateşle müjdeliyorum."

O dönemde yaşamış ve ölmüş kim varsa 'salih amel' sahipleri de olsa ateşle müjdelemiştir. Bunun tek nedeni: Bilmeden, cahilce ve atalarının yolunun hayırlı bir yol olduğu teviliyle Allah'a yapmaları gereken ibadeti O'ndan başkasına yapmalarıdır.

İmam Müslim naklediyor:

"Allah Rasûlü annesinin kabrini ziyaret etti. O ağladı çevresinde bulunanları da ağlattı, şöyle dedi: 'Rabbimden **anneme bağışlanma için izin istedim, bana izin vermedi. Kabrini ziyaret için izin istedim verdi…**' "

İstiğfar/bağışlanma müşrikler için yasaklanmıştır. Ve Allah Rasûlü'nün annesi de olsa Allah'a şirk koştuğu için Allah (cc) onu affetmemiştir.

Buraya kadar anlattıklarımızdan Allah'ı (cc) ibadette birleme ve ibadetleri O'nun dışında varlıklara yapmama hususu fıtratla sabit olduğunu, Peygamber gelmese de bunun peşine düşmeyen ve cahilce Allah'a şirk koşanların mazur olmadığını gördük. Burada konunun başına dönerek bir hatırlatmada bulunmak istiyoruz.

Günümüzde cinni şeytanların vahyetmesiyle süslü sözler söyleyen ve İslam akidesini zedeleyen yol kesicilerin olduğuna şahitlik ediyoruz. Alimlerden bazı nakillerde bulunuyorlar, bunun üzerine ise İslam akidesiyle taban tabana zıt bir sonuç bina ediyorlar.

Örneğin; birçok fıkıh kitabında şu tarz ifadeleri bulabiliriz:

'Bir insan namazın vacip olduğunu inkar ediyorsa, ona anlatılır, anlatmadan sonra inkara devam ederse onun kafir olduğuna hüküm edilir.'

Demek ki 'Cehalet özürdür' diyorlar. Onun için alimler önce anlatıyorlar/hücceti ikame ediyorlar, daha sonra cehaleti izale ettikten sonra tekfir ediyorlar.

Oysa şu nokta gözden kaçırılıyor. Namazın vacip olduğu insaların fıtratına yerleştirilmiş bir bilgi değildir. 'Allah yaratıcıysa o zaman namaz da vaciptir' tarzında bir delillendirmede yoktur. Namazın vacip olduğu, nasıl kılınacağı, kaç vakit olduğu bunların hepsi bir Peygamber gönderilmesiyle bilinebilecek meselelerdir. Onun için bakılır: Peygamber vasıtasıyla bilinmesi mümkün olan bu bilgi şahsa ulaşmış mıdır? Ulaşmamış mıdır?

Tevhid ve şirk ise insanla beraberdir. Onun fıtratına bu yerleştirilmiştir.

Bu sebepten sorumluluklarımızın delillerini bilmek durumundayız. Fıtratla ve yaratma deliliyle sabit olanlarla, Rasûllerin gelmesiyle bilinen sorumlulukları karıştırmamalıyız.

Metin

'Eğer Allah'ın seni, yalnızca kendisine ibadet etmen için yarattığını öğrendiysen bil ki; Namaz, abdest ile beraber namaz olarak isimlendirildiği gibi, ibadet de ancak Tevhid ile beraber ibadet diye isimlendirilir. Abdest, onu bozan unsurlardan bir tanesi ile bozulduğu gibi, Tevhid de şirk ile bozulur.'

Şerh

İbadet nedir?

Lugatta; İbadet kelimesi Arapçada 'a-be-de' kökünden türemiştir. İfade ettiği mana 'tezellül'dür. Araplar, üzerine basılan yola a-be-de kelimesini kullanarak 'Tarikun muabbed' (ezilmiş yol) derler.

Öyleyse kul: Boyun eğen, kul olduğu merci karşısında edilgen olandır. Araplar tüm hakimiyeti efendisinin elinde olan ve kendi hayatıyla ilgili söz hakkına sahip olmayan insanlara bu manayı gözeterek abd/köle demişlerdir.

Şeyhu'l İslam İbni Teymiye (rh.) ibadetin istilahî manasını ise şöyle tanımlıyor: 'Allah'ın sevip razı olduğu zahirî ve batinî sözler ve ameller bütünüdür.'

İbadetin, ibadet diye isimlendirilebilmesi için kendisinde bir takım şartları bulundurması gerekir. Bu şartlar yerine gelmediğinde bir şey zahiren ibadet gibi görünse de ona ibadet denmez. Her ibadetin kabul edilebilmesi için bazı özel şartları olmakla birlikte bir de temel bir şart vardır. Bu şart yerine gelmediğinde velev kişi o ibadetin özel şartlarını yerine getirse de kişiye fayda vermez. Peki, her ibadette bulunması gereken temel şart nedir?

Hangi ibadet olursa olsun fark etmez kabul edilebilmesi için gerekli olan temel şart 'Tevhid'dir. Tevhid yerine getirilmeden, şirkten sakınılmadan yapılan hiçbir ibadet Allah (cc) tarafından kabul edilmez.

Konunun daha iyi anlaşılması için Şeyh'in (r.h) verdiği örneği verelim; Abdest namazın kabul olması için gerekli olan özel bir şarttır. Abdestsiz namaz kılanın namazı kabul edilmez. Abdestsiz namaz kabul olmadığı gibi Tevhid'siz de hiçbir ibadet kabul edilmez. Çünkü Tevhid her ibadetin temel şartıdır.

Abdestsiz namazın olmayacağı herkes tarafından bilinir. Şeyh de (r.h) herkesin bildiği bir örnek üzerinden konuyu anlatarak, net bir şekilde anlaşılmasını sağladı. Buradan kendimize şöyle bir ders çıkarabiliriz;

Davetçiler, dini anlatırken, karşıdakilerin anlayacağı şekilde anlatmalıdırlar. Bunun da en güzel yolu bilinen şeyler üzerinden misal vererek konuyu anlatmaktır.

Kur'an ve Sünnet'te en hayati meseleler misal üzerinden anlatılmıştır. Çünkü soyut meseleler örnekler aracılığıyla somut hale gelir. Bu da meselenin daha iyi anlaşılmasını sağlar. Dinin aslı ve temeli olan Tevhid ve şirkin örnek üzerinden anlatılması bunun önemini gösterir.

"Görmedin mi Allah nasıl bir misal getirdi: Güzel bir sözü, kökü (yerde) sabit, dalları gökte olan güzel bir ağaca (benzetti). (O ağaç), Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir. Öğüt alsınlar diye Allah insanlara misaller getirir. Kötü bir sözün misali, gövdesi yerden koparılmış, o yüzden ayakta durma imkanı olmayan (kötü) bir ağaca benzer. Allah sağlam sözle iman edenleri

hem dünya hayatında hem de ahirette sapasağlam tutar. Zalimleri ise Allah saptırır. Allah dilediğini yapar. " [1]

Bu ayetlerde Allah (cc) Kelime-i Tevhid'i kökü saplam bir ağaca benzetmiştir. Tevhid'i Arapların hayatında en iyi bilinen şeylerden biri olan ağaçla zihinlerde sağlamlaştırmıştır.

"Allah size kendinizden bir temsil getirmektedir: 'Mülkiyetiniz altında bulunan köleler içinde, size verdiğimiz rızıklarda -birbirinizden çekindiğiniz gibi kendilerinden çekineceğiniz derecede sizinle eşit (haklara sahip)- ortaklarınız var mı?' İşte biz ayetlerimizi, aklını kullanacak bir kavim için böylece açıklıyoruz." [2]

Tevhid ve şirk, Arapların hayatının en önemli parçası olan köle örneğiyle anlatıldı. Nasıl ki köle, efendisinin malında ortak değildir, hiçbir akıl bunu kabul etmez. Öyleyse Allah'ın (cc) yarattığı varlıklar nasıl ilah denilerek Allah'a denk tutulur.

Benzeri bir örnekte Zümer suresinde verilir:

"Allah, çekişip duran birçok ortakların sahip olduğu bir adam (köle) ile yalnız bir kişiye bağlı olan bir adamı misal olarak verir. Bu ikisi eşit midir? Hamd Allah'a mahsustur. Fakat onların çoğu bilmezler." [3]

Seçilen örnekler, toplumda ortak kabul görmüş şeyler olmalıdır.

---

1. *14/İbrahim, 24-27*
2. *30/Rum, 28*
3. *39/Zümer, 28*

Günümüzde Tevhid ve şirk köle örneği üzerinden anlatılacak olsa, aynı etkiyi göstermez. Çünkü kölelik müessesesi kalkmıştır. Bunun yerine etkisi daha kalıcı olacak örnekler tespit edilmelidir. Hiçbir işçinin yanında çalıştığı patronun malında eşit hakka sahip olmaması ve onunla malı hususunda denk olmayacağı örneği gibi veya hiçbir babanın kendi evinin tüm ihtiyaçlarını karşılıyorken evle hiç alakası olmayan bir başkasının eve yerleşip, ev halkına kurallar koymasının kabul edilemeyeceği gibi. Bunun gibi, Allah (cc) herşeyi yaratan iken, O'nun mülkü olan dünyada sahte ilahların kanun yapmaya ve insanlara kurallar koymaya kalkması kabul edilemez.

Tevhidi yerine getirmeden, şirkten sakınmadan ibadetlerin geçerli olmayacağının delili nedir?

Kur'an ve Sünnet'ten bunun birçok delili vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. Bütün Peygamberler kavimlerine ilk geldiklerinde içki, zina, kumar, tartıda hile gibi birçok haram olmasına rağmen davetlerine buradan başlamadılar. Bilakis ilk olarak Tevhid'i anlatıp ona davet ettiler. Çünkü Tevhid olmadan insanlar bunlardan uzaklaşsalar da kendilerine fayda vermez.

Allah (cc) tüm Peygamberlerin ilk davetini anlatırken şöyle buyuruyor:

"And olsun ki Nuh'u elçi olarak kavmine gönderdik. Dedi ki: 'Ey kavmim! Allah'a ibadet edin sizin için O'ndan başka ilah yoktur.' " [1]

---

1. *7/Araf, 59*

"Ad kavmine de kardeşleri Hud'u (gönderdik.) O, dedi ki: 'Ey kavmim! Allah'a ibadet edin sizin için O'ndan başka ilah yoktur.' " [1]

Peygamberler kavimlerine, "Allah'a ibadet edin sizin için O'ndan başka ilah yoktur" dedikten sonra 'yalan söylemeyin, içki içmeyin, livatadan sakının, tartıda hile yapmayın' vb. şeyler söylüyorlardı.

2. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara iyi davranın." [2]

Başka bir ayette:

"Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti." [3]

Ayetlere dikkat edilirse Allah (cc) ilk önce kendisini ibadette birleyip kendisine şirk koşmamayı emrediyor. Bundan sonra diğer iyilikleri ve güzellikleri sıralıyor. Demek ki her şeyden önce Allah'ın ibadette birlenmesi gerekir. Aksi takdirde diğerleri fayda vermez.

3. Peygamber (sav) Muaz'ı (r.a) Yemen'e gönderdiğinde ona şöyle diyor:

"Şüphesiz sen ehli kitap olan bir topluluğa gidiyorsun. Onları Allah'tan başka ilah olmadığına benim de Allah'ın Rasûlü

---

1. *7/Araf, 65*
2. *4/Nisa, 36*
3. *17/İsra, 23*

olduğuma şehadet etmeye çağır. **Eğer onlar bunu kabul ederlerse Allah'ın, gece ve gündüz beş vakit namazı kendilerine farz kıldığını bildir.** Eğer bunu kabul ederlerse Allah'ın mallarından alınıp fakirlere verilmek üzere zekâtı farz kıldığını kendilerine bildir." [1]

Hadiste Peygamber (sav) Muaz'a: '...İlk olarak git onlara namazı, zekâtı anlat...' demiyor. Bilakis önce onlara Tevhid'i anlatmasını, bunu kabul ettikten sonra namazı, zekâtı anlatmasını söylüyor. Çünkü Tevhid olmadan namaz kılmak, zekât vermek kişiye fayda vermez. Bununla alakalı Abbas (r.a) ile Rasûlullah (sav) arasında geçen şu diyalog, Tevhid olmayınca yapılan amellerin hiçbir kıymetinin olmadığını gösterir.

"— Amcan Ebu Talib'in sana onca iyiliğine karşılık senin ona bir faydan olacak mıdır?

Allah Rasûlü:

— Evet olacaktır. O ateşin üst tabakalarındandır. Şayet ben olmamış olsam; en alt tabakada olacaktı." [2]

Ebu Talib'in İslam'a olan hizmetleri, Nebi'ye olan faydası malumdur. Ancak bunları yaparken Tevhid üzere olmadığı için ona faydası olmamıştır.

Aişe (rah.) annemiz rivayet ediyor:

"Ben Allah Rasûlü'ne sordum:

— Ey Allah'ın Rasûlü, İbni Cud'an cahiliyede akrabalık

1. *Müslim*
2. *Buhari, Müslim*

bağlarını gözetir, miskini doyururdu. Bu ona fayda verecek mi?

— Hayır! Çünkü o hiçbir gün 'Allah'ım kıyamet gününde günahlarımı bağışla' demedi.' "[1]

Anlıyoruz ki, Tevhid olmadan yapılan amellerin hiçbir değeri yoktur.

Tevhid'in her ibadetin temel şartı olduğunu öğrendik. Peki, şirk koşulduğunda bütün ibadetlerin boşa gideceğinin delili nedir? Allah (cc) bu kadar merhametli olmasına rağmen bir şirkten dolayı bütün ibadetleri zayi eder mi?

Allah (cc) Peygamber'e (sav) hitaben şöyle diyor:

"وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ"

"(Rasûlüm) Şüphesiz sana da senden öncekilerine de şöyle vahyolunmuştur ki: 'Andolsun Allah'a şirk koşarsan, bütün amellerin boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun.' "[2]

Bu ayetten şunları anlıyoruz:

• Bu ayette zikredilen hüküm usulu'd dindedir. Yani ilk Peygamberden son Peygambere kadar değişmeyen, dinin üzerine bina edileceği asıllardandır. Çünkü ayette "Sana ve senden öncekilere vahyolunmuştur ki"[3] denerek, meselenin tüm Peygamberlere vahyedilen asıllardan olduğu gösterilmiştir.

• Allah (cc) bu ayette (Arapça metninde) dört ayrı tekid

1. *Müslim*
2. *39/Zümer, 65*
3. *39/Zümer, 65*

kullanmıştır. Aslında Allah'ın (cc) sözünü tekid/pekiştirmeye ihtiyacı yoktur. O (cc) en doğru ve güzel sözün sahibidir. İnsanların dikkatlerini çekmek ve konunun ehemmiyetine vurgu yapmak için tekid üslubu kullanılır.

1. Ayetin başında kasem/yemin vardır. İlk harf olan 'ل'.

2. قد/kad edatı tekid edatıdır.

3. Ayetin sonunda iki ayrı yerde 'tekid nun'u kullanılmışıtr.

4. Peygamberlerin Allah'a şirk koşmayacağını hepimiz biliriz. Şirk koşacak birinin Peygamber seçilmeyeceğinide.

Burada hitap bizedir. Aslında ayet şöyle demiş oluyor: Bu o kadar kat'i bir hükümdür ki Peygamber dahi olunsa bu hüküm değişmez. Allah'ın en sevdiği Peygamberlere dahi bu konuda iltimas geçmesi söz konusu değilse, onlardan derece bakımından kat kat aşağıda olan sizler dikkatli olmalısınız.

Ve yine Rabblerin kullukta kemal seviyesinde olan Peygamberlerin amellerine bakın. Bu kadar çok olmasına rağmen tek bir şirkle boşa gidiyor. Meselenin ne kadar hassas olduğunu anlayın.

- Ayette Allah'a şirk koşanın amelleri ve durumu iki fiille ifade edilmiştir.

حبط/ha-be-ta; hayvanların yemekten çatlaması için kullanılır. Usulsüz ve kontrolsüz yemek yiyerek, bunu hazmedemeyen ve yediğinden lezzet alamadığı gibi, yaşama gayesiyle yediği gıdanın kendini ölümlerin en çirkini

olan çatlatarak öldürmesi. Allah'a (cc) şirk koşan, imanına zulüm bulaştıranlar da böyledir. Allah'a usülsüzce kulluk edip, amel takdim ettikleri için (Tevhid'siz veya şirkle) onlar O'nun (cc) rızasını umarken, tam zıddı olan gazabıyla, onlar amellerinin ecrini beklerken tam zıddı olan boşa gitmesiyle karşılaşırlar.

خسر/ha-si-ra; hüsran Türkçede kullanılan kaybetme, zarar etme anlamındadır. Daha ziyade ticaretinde başarıya ulaşamayan, iflas edenler için kullanılır. Amellerine şirk karıştıran kulluk ticaretinde zarar etmiş ve ticaretlerin en mühimi ve değerlisi olan kulluk ticaretinde iflas emiştir.

Allah'a (cc) şirk koşmak suretiyle zulümlerin en büyüğünü işleyenlerin amellerinin durumu şu ayetlerde konu olmuştur.

"Rabblerini inkâr edenlerin durumu (şudur): Onların amelleri fırtınalı bir günde rüzgarın, şiddetle savurduğu küle benzer. Kazandıklarından hiçbir şeyi elde edemezler. İyiden iyiye sapıtma işte budur. " [1]

"İnkâr edenlere gelince, onların amelleri, ıssız çöllerdeki serap gibidir ki susayan onu su zanneder; nihayet ona vardığında orada herhangi bir şey bulamamış, üstelik yanıbaşında da (inanmadığı, kendisinden sakınmadığı) Allah'ı bulmuştur; Allah ise, onun hesabını tastamam görmüştür. Allah hesabı çok çabuk görür. " [2]

Buraya kadar anlatılanlar kaçınılmaz olarak şu soruyu ortaya çıkarmaktadır: Böyle hassas bir meseleye karşı ne yapmalı? Nasıl davranmalıyız? Metnin bundan sonra gelen bölümleri bu sorunun cevabını veriyor.

---

1. *14/İbrahim, 18*
2. *24/Nur, 39*

Metin

'Şirkin, ibadete karıştığında onu fesada uğrattığını, amelleri boşa çıkardığını ve sahibini ebedi ateşte bıraktığını öğrendikten sonra bilmelisin ki senin üzerine öğrenmen gereken en önemli şey şirktir. Bunu öğrendikten sonra umulur ki Allah seni şirk ağından kurtarır. Allah (cc) **şirk hakkında şöyle diyor:**

"Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışındakilerini dilediği kimse için bağışlar." [1] **'**

Bu da ancak Allah'ın kitabında zikrettiği dört kaideyi öğrenmek ile olur.

Şerh

Allah (cc) şirki affetmez. Şirk koşan kimsenin dağlar kadar ameli de olsa tevbe etmediği müddetçe ondan kabul edilmez ve o kişi cennete giremez.

"Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışındakilerini dilediği kimse için bağışlar." [2]

"Her kim Allah'a şirk koşarsa şüphesiz Allah ona cenneti haram kılar; artık onun yeri ateştir." [3]

"İşte bu, Allah'ın hidayetidir, kullarından dilediğini ona iletir. Eğer onlar da şirk koşsalardı yaptıkları ameller boşa giderdi." [4]

1. *4/Nisa, 48*
2. *4/Nisa, 48*
3. *5/Maide, 72*
4. *6/En'am, 88*

Allah (cc) kudsi bir hadiste şöyle der:

"Ey ademoğlu, eğer sen bana yeryüzü dolusu kadar günahla gelecek olsan, **sonra da benim huzuruma bana şirk koşmadan gelsen**, ben de yer dolusu kadar mağfiretle sana gelirim." [1]

Bu delillerden anlaşılıyor ki şirk çok tehlikeli bir şeydir. Cennete girmek isteyenin mutlaka ondan sakınması gerekir. Peki, şirk nedir?

Şirk, kişinin Allah'ı (cc) birlemesi gereken hususlarda birlemeyip, O'na ortak koşması ve Allah'ın sıfatlarını Allah'tan başkasına vermesidir. Çünkü böyle bir durumda kişi, Allah'ı sıfatlarında birlememiş olur. Hemen aklınıza 'İnsan hiç Allah'ın sıfatlarını başkasına verir mi?' diye bir soru gelebilir. Evet! Bugün birçok insan Allah'ın sıfatlarını Allah'tan başkasına veriyor.

Örneklere geçmeden önce tüm insanların arasında ortak kabul olan bir noktaya bakalım. **Allah yaratıcıdır.** Bu, O'nun en bariz sıfatlarındandır. Bir kişi: 'Benim bir tanıdığım çok güzel yaratıyor' veya 'Bizim mahallede yaratıcı seçimleri olacak, en iyi yaratanı seçeceğiz' dese, kimse bunun Allah'a (cc) şirk koştuğunda tereddüt etmez.

Peki neden?

Çünkü yaratma Allah'a (cc) has olan sıfatlardandır. Bunun gibi Allah'a has olan sıfatlar Allah'tan başkasına verildiğinde tereddütsüz şirk olması gerekir.

Örneğin, Allah'ın (cc) sıfatlarından bir tanesi 'el-Ha-

1. *Tirmizi*

kem'dir. Hâkimiyet yetkisi, kanun koyma yetkisi Allah'a aittir. Bugün insanların çoğu oy vererek bu vasfı 'Hâkimiyet, kayıtsız şartsız milletindir' diyen partilere veriyorlar. Doğal olarak onların hayatında 'Hakem' Allah değil bu partiler olmuş oluyor. Allah (cc) ayeti kerimede:

"Dikkat edin yaratmada, emretmek de/hükmetme Allah'a aittir." [1] buyuruyor.

Yani Allah'ın (cc) sıfatlarından olan yaratmayla emir/hüküm arasında hiçbir fark yoktur. İkisi de Allah'a ait ve O'na hastır.

Böyle olunca; Allah'ın hükmetme, kanun yapma, insanların hayatını düzenleme sıfatını seçim adı altında bu sıfata talip olanlara verme konusu üzerinde düşünülmesi gereken meselelerdendir.

Örneğin, Allah'ın sıfatlarından bir tanesi 'Gaybı bilen'dir. Gayb âleminde olanı ancak Allah (cc) bilir. Bugün ise insanların çoğu bu sıfatı, şeyh[2] diye isimlendirdikleri kimselere veriyorlar. Şeyhlerin insanın içinden geçenleri bildiklerine inanıyorlar. Zor duruma düştüklerinde şeyhler yanlarında olmamasına rağmen onlara dua ediyorlar. Böylece gaybı bilme sıfatını şeyhlere vermiş oluyorlar.

Allah'tan (cc) başkasına dua eden, ondan isteyen insanlar, aynı zamanda onların mutlak ilim sahibi olup onların hallerini bildiklerini, mutlak kudret sahibi olup onları kurtaracak güce sahip olduklarını, mutlak işitme gücüne

1. *7/Araf, 54*
2. *Burada kullanılan 'Şeyh' günümüzdeki bidatçi veya batıl üzere olan kişilerdir. Genel olarak kitabın içerisinde 'Şeyh' lafzıyla Muhammed b. Abdulvahhab'a* (r.h) *işaret edilmiştir.*

sahip olup onların çağrılarını duyacağını, mutlak mülke sahip olup mülkünde dilediği gibi tasarruf yetkisine sahip olduklarını teslim etmiş oluyorlar. Her biri Allah'a has olan bu sıfatlar, Allah dışında varlıklara verilmiş oluyor.

"Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışındakilerini dilediği kimse için bağışlar. Allah'a şirk koşan kimse büyük bir günah ile iftira etmiş olur." [1]

Bu ayeti kerimenin nüzul sebebi hakkında tefsir kitaplarında iki rivayet nakledilir:

1. "Ey nefisleri konusunda aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah bütün günahları bağışlar." [2] ayeti nazil olunca bir kişi ayağa kalktı ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah şirk koşmayı da bağışlar mı?" dedi. Bunun üzerine Allah bu ayeti indirerek şirki bağışlamayacağını beyan etti."

2. Abdullah b. Ömer (r.a) şöyle der:

"Biz sahabeler topluluğu, adam öldürenin, yetim malı yiyenin, yalan yere şahitlik edenin ve akrabalık bağını koparan kimsenin kesin bir şekilde cezalandırılacağına inanıyorduk. Ta ki 'Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışındakilerini dilediği kimse için bağışlar.' ayeti ininceye kadar. Bu ayet inince biz böyle düşünmekten vazgeçtik. Çünkü bu ayet büyük günah işleyen kimsenin durumunun Allah'ın iradesine kaldığını açıkladı. Allah dilerse onu affeder, dilerse azap eder. Yeter ki işlediği günah şirk olmasın."

İmam Kurtubi (rh.) bu ayet ile ilgili şöyle der: 'Bu ayet üzerinde ittifak edilen muhkem ayetlerdendir. Ve bu ayetin muhkem olduğu konusunda ihtilaf yoktur.'

---

1. *4/Nisa, 48*
2. *39/Zümer, 53*

Çünkü bu ayet oluşabilecek tüm ihtimalleri ortadan kaldırmıştır. Yani hem şirk işleyen bağışlanabilir diyenlerin hem de büyük günah işleyen bağışlanmaz diyenlerin iddiasını ortadan kaldırmıştır.

Günümüzde bu ayete göre yanlış olan iki düşünce vardır:

1. Avamın düşüncesi: Avam, şirki büyük günahlar yerine, büyük günahları da şirk yerine koymuş durumda. Örneğin, içki içen, zina eden kimselere dinden çıkmış gözüyle bakar ve onlara ciddi tavırlar alırlar. Oysa bunlar şirk değildir, Allah (cc) dilerse bunları affeder. Fakat şirk işleyene hiçbir şey yokmuş gibi davranıyorlar.

2. Bilgili(!) insanların düşüncesi: Bunlar ise sürekli şirk koşan insanlara mazeret bulmaya çalışırlar. Adam şirk koşuyor, Allah (cc) şirki bağışlamaz dediğinde 'Bilmiyor veya tevili var' diyerek adama mazeret bulmaya çalışırlar. Aynı adama 'Falan kişi senin eşine laf atmış' dediğin de cahil mi, mazereti var mı buna hiç bakmadan 'Böylelerini öldürmemiz gerekir' diyerek tehditler savurur. Veya en büyük söz olan, en ağır ahid olan, en sağlam bağ olan Tevhid'i bozanlara karşı onları merhametli ve özür arayıcı buluruz. Ne de olsa çiğnedikleri hak Allah'a (cc) aittir ve O'nun hakkıdır.

Aynı merhamet abidelerini kendilerine verilmiş sözü bozan, kendileriyle olan bağı koparanlara karşı gaddar ve acımasız buluruz. Çünkü çiğnenen hak kendi cemaat/örgüt/yapılarının hakkıdır.

Mizanların ters dönmesi, ölçülerin bozulması bu olsa gerek.

Veya parlamentoya giren kimselere 'Bu şirktir neden buraya giriyorsunuz?' diye sorduğunuzda cevap olarak 'Doğrudur bu şirktir. Fakat Müslümanların güçlü olabilmesi için, davet yapabilmeleri için bunun olması gerekir.' diyorlar. Aynı adamlara 'Genelevindeki kadınlarında davete ihtiyacı var gidip orada zina yapıp ondan sonra da davet yapılması gerekir' veya 'Meyhanede içki içen kimselerin de davete ihtiyaçları var gidip içki içip onlara da davet yapılması gerekir' dediğinizde adamlar hemen köpürüyor 'Öyle şey mi olur. Davet için zina yapmak veya içki içmek mi olurmuş.' derler. Fakat şunu düşünmüyorlar: Şirk, zina ve içkiden daha tehlikelidir. Dikkat edilirse şirke gösterilmesi gereken tepki haramlara, haramlara gösterilmesi gereken tepki de şirke gösteriliyor. Bu, günümüzde ölçülerin bozulduğunu gösterir.

Bunlara söyleyeceğimiz tek şey var o da Allah'ın (cc) şu buyruğudur:

"Size de, Allah'ı bırakıp ibadet ettiğiniz şeylere de yuh olsun. Siz akıllanmaz mısınız?" [1]

Neden insanlar böyle ölçüsüzce davranıyorlar?

Bunun sebebi şudur; bunlar Allah'ı (cc) hakkıyla takdir etmediler, Allah'a gereken değeri vermediler. Ve temiz olan fıtratlarını şirk ile bozdular. Fıtrat bozulunca ölçüler karışmaya, birbirine girmeye başladı. Çünkü fıtrat istikamet üzere olduğunda, akıl da istikamet üzere işlevini görüyor. Fıtrat şirk ile bozulunca, beraberinde akıl da bozulmaya başlıyor.

Şirk insanların hayatına girdiğinde aklın bozulduğuna

1. *21/Enbiya, 67*

pratik bir örnek verelim; Peygamberler (as) insanları Tevhid'e davet etmeye başladıklarında onlara muhalif olanlar insanlara şöyle dedi: "Şayet sizin gibi insan olan birine tabi olursanız hüsrana uğrarsınız." [1]

Dikkat edilirse bu ayette müstekbirler, insanlara Peygambere tabi olmamalarını söylüyor. Sebep olarak da; 'Çünkü o da sizin gibi bir insandır.' diyor. Bununla birlikte insanları kendilerine tabi olmaya davet ediyorlar. Fakat içlerinden hiç kimse ayağa kalkıp: 'Peygamber insan olduğu için ona tabi olmamamız gerekiyorsa, size niye tabi olalım? Sizin de insan değil misiniz?' demiyor. Çünkü fıtratları şirk ile bozulmuş. Fıtrat bozulunca beraberinde akıl da bozuluyor. Akıl bozulunca da ölçüler de bozuluyor. Herşeyi yerli yerine koyabilmek için fıtratın bozulmamış olması gerekir.

---

1. *23/Mü'minun, 34*

KAİDELER

Kaideler

Kur'an ve Sünnet'te Tevhid ve şirk apaçık olarak anlatılmıştır. İkisinde de herhangi bir kapalılık söz konusu değildir. Çünkü Allah (cc) insanları, ibadette kendisini birlesinler ve şirk koşmasınlar diye yaratmıştır. Allah (cc) insanları bunun için yaratmışken, bunları net açıklamaması, kapalı bırakması düşünülemez. Günümüzde bazı kimseler Kur'an'da Tevhid ve şirkin kapalı olduğunu, bunların net anlatılmadığını, bu sebeple bir alimin gidip insanlara bunları anlatması gerektiğini savunuyorlar. Bu söz mücessem olup Fırat'a atılsa Fırat'ı necis kılar... Nasıl olur da Allah (cc) insanları kendisinden dolayı yarattığı meseleyi kapalı bırakır? Nasıl olur da Allah (cc) kendisi üzerine insanlardan söz aldığı meseleyi açıklamaz?

Allah'a (cc) şirk koşan müşrikleri kurtaracağız, içinde yaşadığımız toplumda zıtlaşmayacağız diye Allah'a iftira edecek kadar kıblesi şaşanları Rabbimiz hidayet etsin.

Okeye verdiği değeri Rabbine vermeyen, bir dizi kadar Rabbine hayatında yer ayırmayan, bir futbolcu veya şehvet ikonu kadar Rabbini sevmeyen biri; bunun doğal neticesi olarak ve Allah'ın adaleti gereği sapıtıyor, şirk koşuyor. Hali bu olanı temize çıkarıp Müslüman demek için: Bir başkası; 'Bu meseleler kapalıdır, insanlara izah etmek lazım' diyor.

Yuh olsun size ve Allah'ın dışında ilah edindiğiniz nefislerinize:

Yuh olsun Allah'a iftira etmekten çekinmeyenlere...

Tarihten beri insanlara kapalı gelen, insanların kafasını karıştıran konu şudur; Bazı insanların hayatlarının bir kısmında Tevhid, bir kısmında ise şirk var. Bunlara Müslüman mı, yoksa müşrik mi denileceği konusunda problem yaşanıyor. Örneğin, Adam bir taraftan Allah'ın hâkimiyet sıfatını iptal ederek kanun yapıyor; bir taraftan ise gidip alnını secdeye koyarak âlemlerin Rabbi olan Allah'a namaz kılıyor. Veya adam namaz ibadetinde Allah'ı birleyip sadece O'na namaz kılarken, dua ibadetinde Allah'ı birlemiyor. Namazı sadece Allah'a kılarken, duayı Allah'tan (cc) başka salih insanlar diye isimlendirdikleri kimselere yapıyor. Böyle olunca da insanların, bunlara ne isim vereceği konusunda kafası karışıyor. Şeyh de (r.h) bu problemi gördüğü için bize Müslüman ile müşriği birbirinden ayıran dört kaide yazmıştır. Şimdi tek tek bu kaideleri açıklamaya çalışacağız inşallah...

BİRİNCİ KAİDE

Metin

'Bilmelisin ki; Rasûlullah'ın kendileriyle savaştığı kâfirler; Allah'ın, yaratıcı, rızık verici ve kâinatın işlerini düzenleyen olduğunu kabul ediyorlardı. Fakat bu, onların İslam dinine girmesini sağlamadı. Bunun delili Allah'ın (cc) şu sözüdür:

"De ki: 'Size gökten ve yerden rızık veren kimdir? Yahut gözlere ve kulaklara malik olan kimdir? Ölüden diriyi çıkaran ve diriden ölüyü çıkaran kimdir? İşleri yerli yerince kim yönetiyor?' Hemen 'Allah' diyeceklerdir. De ki: 'O halde (ona isyan etmekten) korkmaz mısınız?' " '[1]

Şerh

Bir insanın Allah'ın (cc); yaratan, rızık veren, kâinatın işlerini düzenleyen, duyu organlarını elinde bulunduran olduğunu bilmesi onu Müslüman yapmaz. İslam dinine

---

1. *10/Yunus, 31*

giriş için Allah (cc) 'La ilahe illallah' kelimesini şart koşmuştur. Bu kelime inanılması ve reddedilmesi gereken şeyleri belirleyen bir semboldür. Kişi Müslüman olurken inandığı ve reddettiği meseleleri tek tek söyleyemeyeceği için, İslam buna delalet eden Kelime-i Tevhid'i dine giriş için şart koşmuştur.

Bu kelime iki kısımdan oluşmaktadır:

1. Nefiy kısmı: Kişi 'La ilahe' dediğinde bunun manası 'Ben bütün ilahları reddediyorum' demektir.

2. İspat kısmı: Kişi 'İllallah' dediğinde ise bunun anlamı 'Allah hariç' demektir. Yani Kelime-i Tevhid'in manası; Allah'ın dışındaki bütün (sahte) ilahları reddetmek ve ilahlığı sadece Allah'a ispat etmektir.

Dikkat edilirse Kelime-i Tevhid'in nefyettiği de ispat ettiği de ilahtır. İlah kelimesi lugat ve ıstılah olarak anlaşılırsa, bu kelimenin bize neyi anlatmak istediği de beraberinde anlaşılacaktır.

İlah Kelimesinin Anlamı

'İlahun' kelimesi Arap dilinde 'kitabun' gibi mastardır. Şu anlamlarda kullanılır;

- Lisanu'l Arap'ta İbnu'l Münzir şöyle der: 'İlah, kendisine ibadet edilendir. Kim kime ibadet ediyorsa; o, onun ilahıdır. Müşriklerin ibadet ettiği putlara da bundan dolayı E'lihe[1] denmiştir. Bütün Arap kamuslarının/sözlüklerinin ilah kelimesine

1. *İlah kelimesinin çoğulu*

verdiği ilk mana budur. Allah (cc) da kendisine ibadet edildiği için ilahtır.'

• İlah, kendisi hakkında hayrete/şaşkınlığa düşülen anlamında da kullanılır. İnsan alışılmışın dışında bir şey gördüğünde hayrete düşer. Bu manada Allah (cc) için kullanılabilir. Çünkü Allah (cc) çok yüce sıfatlara sahip olduğu için, insanlar O'nun hakkında hayrete düşerler.

• İlah, melce'/kendisine sığınılan anlamında da kullanılmaktadır. Bu mana da Allah (cc) için uygundur. Çünkü Allah (cc) da tüm şerlerden ve sıkıntılardan kendisine sığınılandır.

• İlah, perdelendi/gizlendi anlamında da kullanılır. Bu mana da Allah (cc) için uygundur. Ayette Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Gözler Allah'ı idrak edemez Allah, onları idrak eder." [1]

"Sahabe Peygambere sordu:

— Ey Allah'ın Rasûlü! Miraç'ta Allah'ı gördün mü?'

Peygamberimiz:

— O, nurdur. O'nu nasıl görebilirim, dedi." [2]

Allah (cc) nuruyla insanlardan perdelenmiştir.

• İlah, kendisinde sükûnet, huzur bulunan anlamında da kullanılır. Bu mana da Allah (cc) için uygundur. Çünkü

1. *6/En'am, 103*
2. *Müslim*

Allah'ı zikreden, O'na dua eden huzur bulur. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Dikkat edin! Kalpler Allah'ın zikri ile mutmain olur." [1]

Istılahta

İslam şeriatı Arap diliyle indirildi. Şeriat, Arap dilinde olan bazı kelimeleri olduğu hal üzere kullandı. Bazı kelimeleri Arapların kullandığı manadan daha geniş anlamda, bazılarını ise daha dar anlamda kullandı. Şeriat, Arap lugatında olan bütün kelimeleri birebir, olduğu gibi kullanmamıştır. Bunun iyi bilinmesi gerekir. Şayet şeriatta var olan kavramlara Arap dilindeki anlam olduğu gibi verilirse, ortaya yanlış sonuçlar çıkar.

Bidat taifelerinin en belirgin özelliklerinden bir tanesi Arap lugatı üzerine ciddi anlamda yoğunlaşmalarıdır. Onlar İslamî kavramları Arap lugatıyla anlamaya çalışırlar. Böylece İslamî kavramları asıl anlamlarından saptırırlar. Günümüzde var olan en büyük sıkıntılardan bir tanesi de 'kavram kargaşası' diye isimlendirebileceğimiz bu sıkıntıdır. Her ne kadar insanların elindeki kavramlar İslamî olsa da, içeriği İslam'ın istediği gibi doldurulmamaktadır.

İnsan, istikamet üzere olmak ile emrolunmuştur. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Emrolunduğun gibi dosdoğru ol." [2]

İbni Kayyım (r.h) şöyle der: 'Şeytan Allah'a 'Onların hepsini saptıracağım' diye söz vermiştir. Şeytan insanı ya ifrata ya da

1. *13/Rad, 28*
2. *11/Hud, 112*

tefrite düşürerek istikametten saptırır. Hangisini yapabildiyse insandan istediği payı elde etmiş olur.'

Şeytanın insanı ifrata veya tefrite düşürerek saptırdığı yollardan bir tanesi de lugavî kullanımları şer'i kullanımlardan ayırmaktır. Bu konuda hem ifrata hem de tefrite birkaç örnek vererek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayalım;

Salât/namaz kelimesi Arap dilinde 'dua' anlamında kullanılır. Şeriat bu kelimeyi dua anlamında kullansa da, genel olarak bu kelimeye: 'Tekbir ile başlayan, selam ile biten, kendisine özel bazı söz ve fiillerin olduğu bir ibadet manası yüklemiştir.' Yani bildiğimiz namaz...

Örneğin; Bir insan 'Salât' kelimesini Arap dilinde var olan dua anlamında kullanarak şöyle diyor: 'Ben Allah'a dua ettiğimde namaz kılmış oluyorum ondan dolayı ekstradan namaz kılmama gerek yok.' Bunun batıl oluşunu izaha gerek yoktur.

Örneğin; Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"...İnsanı alaktan yarattı." [1]

Alakın kelime manası 'kan pıhtısı' demektir. Bir bidatçı şöyle diyor: 'Aslında alak kelimesi alâkadan gelmektedir. Arap dilinde de bir şeyin bir şeyle alâkasının olabilmesi için temelinde sevgi olması gerekir. O zaman Allah insanı sevgiden yarattı. Peki, sonuç? Herkesi seveceğiz. Yahudi, Hristiyan, müşrik fark etmez herkese karşı sevgi besleyeceğiz.' Dikkat edilirse bu savunan mubtedi, bu sonuca lugat ile ulaştı.

---

1. *96/Alak, 2*

İnsanın lugatı önceliyip şer'i manaları göz ardı etmesinin insanı tefrite/gevşekliğe sevk edeceğine misal verdik. Aynı yanlışlığın insanı ifrata/aşırılığa sevk etmesine de örnek verelim:

Örneğin, velanın kelime manalarından bir tanesi yakınlıktır. Adam buradan yola çıkarak şöyle diyor: 'Müşriğe gülen, onunla aynı evde oturan, ona yardım eden, onunla ticaret eden herkes küfre girer. Çünkü vela kelimesi yakınlık manasındadır. Kişi bir müşriğe bunları yaptığında ona yakınlık göstermiştir. Ondan dolayı küfre girer.' Dikkat edilirse kişi bu ifrata lugat ile ulaştı. Oysa bunların hiçbiri şeriat tarafından küfür olarak kabul edilmemiştir. Lugata yapışarak Allah'ın (cc) mubah kıldığı muamelelere küfür diyor ve insanları haksız yere tekfir ediyorlar.

Bidatçılar böyle sapık fikirlere Arap dilini şeriattan kopararak ulaşıyorlar. Bizim bir kaide olarak şunu bilmemiz gerekir: 'Şer'i kullanımlar her zaman lugavî kullanımların önündedir.' Şeriattaki kullanım ile lugattaki kullanım çakıştığında, şeriattaki kullanım kabul edilir. Çünkü dilin sahibi Allah'tır (cc). İstediği kelimeye istediği anlamı yükler. O, hangi anlamı yüklemişse bizim kabul etmemiz gereken anlam odur.

İslam şeriatı ilah kelimesinin lugat anlamlarının içerisinde 'kendisine ibadet edilen' anlamını seçmiştir. Kur'an'dan, Sünnet'ten ve sahabe anlayışından buna işaret eden deliller şunlardır;

Kur'an-ı Kerim'den;

1. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Onlar kendilerine bir kuvvet olsun diye Allah'ın dışında **ilahlar edindiler.** Hayır asla! O ilah edindikleri onların **ibadetlerini** yalanlayacaklardır." [1]

Allah (cc) birinci ayette bazılarının bazılarını ilahlar edindiğini bildirmiş, sonra da bu sahte ilahların kendilerine yapılan ibadetleri inkâr edeceklerini söylemiştir. Birinci ayette ilah kelimesi kullanılırken, ikinci ayette ise onun yerine ibadet kelimesi kullanıldı. Bu da ilah ile ibadetin aynı anlamda olduğunu gösterir.

2. Bütün Peygamberler kavimlerine geldiklerinde şöyle demişler:

"Ey kavmim! Allah'a ibadet edin. Sizin O'ndan başka ilahınız yoktur." [2]

Peygamberler ilk olarak kavimlerine "Allah'a ibadet edin" diyorlar. Devamında ise "Sizin O'ndan başka ilahınız yoktur." demişler. Bu da bize açık bir şekilde ilahın 'ibadet edilen' anlamında olduğunu gösterir.

3. Allah (cc) bize, müşriklerin de Peygamberin (sav) davetinden bunu anladığını anlatıyor. Peygamber (sav) onlara 'La ilahe illallah deyin' dedi. Onlar bunu şöyle anladılar;

" 'Sen bize tek **Allah'a ibadet edelim**, atalarımızın ibadet etiklerini bırakalım diye mi geldin? Eğer doğru söyleyenlerden isen, haydi bizi tehdit ettiğin azabı getir' dediler." [3]

Oysa Rasûl'ün onları davet ettiği Kelime-i Tevhid de

---

1. *19/Meryem, 81-82*
2. *7/Araf , 73*
3. *7/Araf, 70*

ibadet kelimesi geçmiyordu. Ancak ilah ve ibadet eş anlamlı olduğundan müşrikler de Arap lugatını iyi bildiklerinden bunu anladılar.

Yani müşrikler ilah kelimesini ibadet edilen olarak anladılar. Ve Allah (cc) onların bu anlayışına karşı çıkmadı.

Sünnet'ten;

Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"Kim La ilahe illallah der ve Allah'ın dışında ibadet edilenleri inkar ederse onun canı, malı haram olmuştur. Hesabı da Allah'adır." [1]

Hadisin başında Peygamberimiz (sav) "Kim La ilahe illallah derse" buyururken devamında ise "Allah'ın dışında ibadet edilenleri inkâr ederse" buyuruyor. Demek ki nefyettiğimiz ilah, Allah'ın dışında kendisine ibadet edilendir.

Sahabe'den;

1. Cibril (as), Peygamberimize (sav) gelip bana İslam'dan haber ver dediğinde Peygamberimiz (sav) ona şöyle demiştir:

"İslam; Kelime-i Şehadet'i söylemen, namaz kılman, zekât vermen, oruç tutman ve hacca gitmendir."

İmam Müslim'in rivayetinde ise şöyle geçer:

"Allah'a ibadet edip O'na şirk koşmaman..."

---

1. *Müslim*

Elimizde aynı konuda iki rivayet oldu. Bu durumda önümüzde iki seçenek var;

Ya diyeceğiz ki: 'Peygamberimiz döneminde bu olay iki defa yaşandı. Peygamberimiz her birinde farklı cevap verdi.'

Ya da diyeceğiz ki: 'Bu olay bir kere yaşandı. Sahabe rivayet ederken farklı farklı rivayet etti.'

Birinci seçenek olamaz çünkü bu olay bir kere yaşandı. O zaman sahabe farklı farklı rivayet etti. Peki, sahabe neden böyle yaptı? Çünkü sahabenin yanında ilah kelimesi ile ibadet kelimesi aynı anlamdadır. İki lafız arasında fark olmadığı zaman, dileyen dilediği lafzı kullanır.

2. Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"İslam beş şey üzerine bina edilmiştir. Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmek, namaz kılmak..." [1]

İmam Müslim'in rivayetinde ise şöyle geçmektedir: "Sadece Allah'a ibadet edip O'nun dışındakilere ibadet etmemek, namaz kılmak..."

Demek ki sahabenin yanında "Allah'tan başka ilah yoktur" cümlesi ile "Sadece Allah'a ibadet edip O'nun dışındakilere ibadet etmemek" cümlesi aynı anlamdadır.

3. Peygamber (sav) Muaz'ı Yemen'e gönderdiğinde ona şöyle diyor:

"Onları Allah'tan başka ilah olmadığına benim de Allah'ın

1. *Buhari, Müslim*

Rasûlü olduğuma şehadet etmeye çağır..." [1]

Başka bir rivayette ise bu hadis şöyle geçmektedir:

"...Onları Allah'a ibadet etmeye çağır..."

Demek ki sahabenin yanında Allah'tan başka ilahın olmayışı ile Allah'ı ibadette birlemek aynı şeyler. Ondan dolayı farklı lafızlarla aktarmışlar.

4. "Firavun kavminin önde gelenleri dediler ki: Musa ve kavmini bu toprakta (Mısır'da) bozgunculuk çıkarmaları, **seni ve ilahlarını terk etmeleri** için mi (serbest) bırakacaksın?" [2]

Sahabeden İbni Abbas (r.a) bu ayeti: "Senin **ibadetini** terk etmeleri için mi onları serbest bırakıyorsun?" şeklinde okumuştur. Sebep olarak ise İbni Abbas şunu söylüyor: "Çünkü Firavun'a ibadet ediliyordu, o kimseye ibadet etmiyordu." İbni Abbas Firavun'un ilahlığını "kendisine ibadet edilen" olarak açıklamış.

Sonuç; İlah kelimesinin Arap dilinde birçok anlamı vardır. Hem Allah (cc) hem Rasûlü (sav) hem de sahabe (r.anhum), ilah kelimesini kendisine ibadet edilen anlamında kullanmışlardır. İlah kelimesini lugattaki diğer manalarında kullanmamışlardır. O zaman La ilahe illallah'ın manası ibadette Allah'ı birlemektir. Kişi bu kelimeyi söylediğinde Allah'ın dışında ibadet edilen bütün tağutları inkâr edip ibadet mercii olarak Allah'ı (cc) kabul etmiştir. Ancak bir insan sabahtan akşama kadar da La ilahe illallah dese

1. *Müslim*
2. *7/Araf, 127*

ibadet kapsamına giren şeyleri Allah'a yapmazsa bu ona fayda vermez.

Günümüzde La ilahe illallah kelimesi yanlış tefsir ediliyor. 'Allah'tan başka ilah yoktur' kısmına 'Allah'tan başka yaratıcı, rızık veren yoktur' anlamını veriyorlar. Doğal olarak yaratıcının, rızık verenin Allah (cc) olduğunu bilen kişi Müslüman sayılıyor. Bu doğru değildir. Çünkü La ilahe illallah'ın manası bu değildir. Şayet La ilahe illallah'ın manası bu olsaydı Mekkeli müşriklerin de Müslüman olması gerekirdi. Çünkü onlar da yaratıcının, rızık verenin Allah olduğunu biliyorlardı.

Şeyh Muhammed'in bu kaideyle anlatmak istediği budur. İnsanlar ağızlarıyla Kelime-i Tevhidi söylese de ona yükledikleri anlam Allah'ın ve Rasûlü'nün istediği anlam değildi. Daha tehlikeli olan Allah katında bu kadarı yeterli de değildir. Merhameti sonsuz olan Allah Mekkelilerde bu kadarı bulunmasına rağmen kabul etmemiştir. Günümüz için de aynısı geçerlidir...

Mekkeli Müşriklerin Allah Hakkındaki İtikadları

Kur'an-ı Kerim'de Mekkeli müşriklerin Allah (cc) hakkındaki itikadları tafsilatlı bir şekilde anlatılmaktadır. Buna şu ayetleri örnek olarak verebiliriz:

"De ki: 'Size gökten ve yerden rızık veren kimdir? Yahut gözlere ve kulaklara malik olan kimdir? Ölüden diriyi çıkaran ve diriden ölüyü çıkaran kimdir? İşleri yerli yerince kim yönetiyor? Hemen 'Allah' diyeceklerdir. De ki: 'O halde (ona isyan etmekten) korkmaz mısınız?' " [1]

---

1. *10/Yunus, 31*

"De ki: 'Eğer biliyorsanız söyleyin; yer ve yerde bulunanlar kime aittir?', 'Allah'ındır' diyecekler. 'Öyle ise siz hiç düşünüp öğüt almaz mısınız?' de. De ki: 'Yedi kat göklerin Rabbi, büyük arşın Rabbi kimdir?', 'Allah'tır' diyecekler. 'Öyle ise O'na karşı gelmekten sakınmaz mısınız?' de. De ki: 'Eğer biliyorsanız söyleyin; Her şeyin hükümranlığı elinde olan, kendisi koruyan, kendisine karşı korunulamaz olan kimdir?', 'Allah'ındır' diyecekler. 'Öyle ise nasıl aldanıyorsunuz?' de." [1]

"Andolsun, eğer onlara 'Gökleri ve yeri kim yarattı, güneşi ve ayı hizmetinize kim verdi?' diye soracak olsan mutlaka 'Allah' diyeceklerdir. O halde nasıl (haktan) döndürülüyorlar?" [2]

"Andolsun, eğer onlara 'Gökten yağmuru kim indirip de onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltti?' diye soracak olsan, mutlaka 'Allah' diyeceklerdir. De ki: 'Hamd Allah'a mahsustur.' Fakat onların çoğu akıllarını kullanmazlar." [3]

Bu ayetlerden yola çıkarak Mekkeli müşriklerin Allah (cc) hakkındaki itikadlarını şöyle özetleyebiliriz:

Onlar; Yaratan ve öldürenin, rızık verenin, kâinatın işlerini düzenleyenin, duyguları elinde bulunduranın, yedi kat gök ve arşın sahibinin, her şeyin anahtarı elinde olanın, koruyan fakat korunamayanın, güneş ve ay elinde olanın, yağmuru yağdıran ve ekini çıkaranın Allah (cc) olduğunu biliyorlar. Fakat buna rağmen Müslüman sayılmamışlardır. Peygamberimiz (sav) onlar ile savaşmış onların ateş ehli olduklarını söylemiştir. O zaman bunların hiç biri La ilahe illallah'ın manası değildir. Günümüzde de La ilahe illallah denildiğinde insanlar bu manaları kastediyorlar. Bu şekilde

---

1. *23/Müminun, 84-89*
2. *29/Ankebut, 61*
3. *29/Ankebut, 63*

olanların Mekkeli müşriklerden farkı yoktur.

Günümüzde Kelime-i Tevhid'i ağızlarıyla söyleyenleri ikiye ayırmalıyız.

1. Kelime-i Tevhid anlayışı Ebu Cehil'in 'Allah' itikadından öteye geçmeyenler... Hayatlarında şirk olan, ibadetlerini bir ve tek olan Allah'la (cc) beraber başkalarına yapanlar. Bunlar İbrahim'in milleti üzere olmayanlardır.

2. Bu kelimeyi söyleyen ve anlamını Allah'ın (cc) istediği şekilde kabul edenler... İbadette O'nu birleyen, sadece O'na dua eden, kurbanını O'na kesen, kanun koyucu olarak O'nu tanıyan, fayda ve zararı ondan bekleyen vb. tüm dini Allah'a (cc) halis kılanlar. Bunlar İbrahim'in milletinden olan hanif Müslümanlardır.

Bu anlattıklarımız Yusuf suresindeki şu ayetin tefsiri mahiyetindedir:

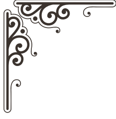
"Onların çoğu Allah'a şirk koşmadan iman etmezler." [1]

İbni Abbas (r.a) bu ayet hakkında şöyle der:

"Onlara 'Yeri ve göğü kim yarattı?' diye sorsan 'Allah' diye cevap verirler. Fakat yine de Allah ile birlikte başkasına ibadet ederler."

---

1. *12/Yusuf, 106*

Birinci Kaidenin Özeti

a. Kelime-i Tevhid'in anlamı: Allah'ın tek ibadet edilmeyi hak eden olması ve O'nun dışında ibadet edilenlerin batıl olmasıdır.

b. Kelime-i Tevhid'i: 'Yaratan, rızık veren Allah'tır' diye tefsir edenlerin inancı; Mekkeli müşriklerin inancından farksızdır.

c. Düşüncede Allah'ın (cc) ibadette birlenmesi gerektiğini bilmeyen veya ameli olarak ibadetlerini Allah'tan başkasına yapanlar İslam dinine girmiş sayılmazlar.

İKİNCİ KAİDE

Metin

'Müşrikler diyorlardı ki: 'Bizim onlara (putlara) dua etmemizin ve yönelmemizin tek sebebi; bizi Allah'a yaklaştırsınlar ve bize Allah katında şefaat etsinler diyedir.'

Allah'a yaklaşmak için bunu yaptıklarının delili şu ayeti kerimedir:

"...Allah'ı bırakıp kendilerine bir takım dostlar edinenler: 'Onlara, sadece bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz.' derler. Doğrusu Allah ayrılığa düştükleri şeylerde aralarında hüküm verecektir. Şüphesiz Allah, yalancı ve kafir olan kimseyi doğru yola iletmez." '[1]

Şerh

Mekkeli müşrikler Allah'ın Uluhiyetini inkar etmemişlerdi. Bilakis Allah'ın ilah olduğuna, Allah'a yaklaşıp O'nun rızasının elde edilmesi gerektiğine inanıyorlardı.

1. *39/Zümer, 3*

Fakat Allah'a (cc) yaklaşmaya çalışırken putları buna aracı kılıyorlardı. Ondan dolayı da müşrik diye isimlendirildiler.

Bu kaideden şunu öğreniyoruz; Bir insanın Allah'ın Uluhiyetini ikrar etmesi, Allah'ın ibadeti hak ettiğine inanıyor olması onu Müslüman yapmaz. Böyle itikad etmekle beraber, amelî olarak da Allah'ı (cc) ibadette birlemesi gerekir. Kişi hangi gaye ile olursa olsun Allah'a yapılması gereken bir ibadeti O'ndan başkasına yaparsa İslam dininden çıkar.

Örneğin; Dua bir ibadettir ve sadece Allah'a yapılması gerekir. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Rabbiniz şöyle buyurdu: 'Bana **dua** edin kabul edeyim. Bana **ibadeti** bırakıp büyüklük taslayanlar alçaltılmış olarak cehenneme gireceklerdir.' "[1]

Ayette önce: "Bana dua edin" hemen ardından: "Bana ibadeti bırakıp büyüklük taslayanlar..." deniliyor. Bu da Allah'ın yanında duanın ibadet olduğunu gösterir.

Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"Dua ibadetin ta kendisidir."[2]

Kişi duayı hak edenin Allah (cc) olduğunu bilir, fakat dua ederken salih insanlara, şeyhlere, yatırlara dua ederse şirke girer. Velev bunu Allah'a yaklaşma gayesi ile yapsa bile. Kişinin hangi gayeyle bunu yaptığı çok önemli değildir. Çünkü Mekkeli müşrikler putlara, Allah'a yaklaş-

1. *40/Mümin, 60*
2. *Tirmizi, Ebu Davud*

mak gayesi ile dua ettiler ama bu, onları müşrik olmaktan kurtarmadı.

Örneğin; Hakimiyet yetkisini Allah'a vermek bir ibadettir. Allahu Teala şöyle buyuruyor:

"Onlar, Allah'ı bırakıp rahipleri, papazları ve Meryem oğlu İsa'yı rabler edindiler. Oysa onlar tek ilah olan Allah'a ibadet etmekle emrolunmuşlardı. Allah onların şirk koştukları şeylerden münezzehtir." [1]

"Rasûlullah bu ayeti okurken cahiliyede Hristiyan olan Adiyy bin Hatem boynunda gümüşten bir haç takılıyken geldi:

— Onlar haham ve rahiplere ibadet etmediler ya Rasûlullah, dedi.

Rasûlullah:

— Din adamları onlara Allah'ın helallerini haram, haramlarını da helal kıldılar. Onlar da buna tabi oldular. İşte bu, onların din adamlarına ibadetleridir." [2]

Rasûlullah (sav) ehli kitabın din adamlarına Allah'ın (cc) haram ve helallerini değiştirme yetkisini vermelerini ibadet olarak isimlendirmiş ve bu yetkiyi onlara vermekle onları Allah'ın dışında ibadet ettikleri rabler edindiklerini söylemiştir.

Kişi hakimiyet yetkisinin Allah'a (cc) ait olduğunu bilir fakat bunu, 'Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir' diyen kurumlara verirse şirke düşer. Bunu hangi gayeyle verdiği çok önemli değildir. İster bu partileri hüküm koyacak mercide

1. *9/Tevbe, 31*
2. *Taberi, İbni Kesir*

gördüğü için versin, isterse de bunlar kötünün iyisidir(!) düşüncesi ile versin fark etmez; bunlara hakimiyet yetkisini veren şirke girer.

Şüpheler

Bu konuyu açıklanınca genelde ortaya atılan iki şüphe oluyor. Bunları zikredip cevaplamaya çalışalım:

Birinci şüphe: Bazıları: 'Bir insanın şirke düşebilmesi için şirke itikad etmesi gerekir. Kişinin itikadı düzgün olduğu müddetçe ne yaparsa yapsın, ne söylerse söylesin müşrik olmaz.' diyorlar.

Cevap

Şirke düşmek için şirke itikad etmek gerekli değildir. Kişi İslam'ın şirk dediği şeylerden birisini işler veya söylerse müşrik olur. Mekkeli müşrikler ibadeti hak edenin Allah olduğunu biliyorlardı. Fakat Allah'ı (cc) ibadette birlemedikleri için dinden çıktılar. Mekkeli müşriklerin bu anlamda itikadı düzgündü, fakat yaptıkları ameller şirk olduğu için müşrik oldular. Yine hatırlarsanız önceki bölümlerde Mekkeli müşriklerin; yaratanın, rızık verenin, kâinatın işleri düzenleyenin Allah (cc) olduğunu bildiklerini söylemiştik. Fakat bu, onları Müslüman yapmamıştı. Bunları bilmelerine rağmen Allah'ı ibadette birlemedikleri için dinden çıktılar.

Allah (cc), Kur'an-ı Kerim'de kalben küfre girmeye itikad etmemelerine rağmen yaptıkları ve söyledikleri ile insanları tekfir etmiştir:

"Eğer onlara soracak olursan: 'Biz lafa daldık aramızda eğleniyorduk' derler. De ki: 'Allah ile Allah'ın ayetleri ile ve Peygamber ile mi alay ediyorsunuz? Uydurma bahaneler ileri sürmeyin.

İman ettikten sonra tekrar kafir oldunuz. Bir kısmınızı affetsek bile, ağır suçlu olduklarından dolayı diğer kısmınızı azaba çaptıracağız." [1]

"Tebuk gazvesinde bazı insanlar sahabenin kurraları" [2] hakkında: 'Biz bunlar kadar midelerine düşkün, dili daha fazla yalan söyleyen ve düşman karşısına çıkmaktan daha fazla korkan kimse görmedik.' dediler. Onların bu söylediklerinden Peygamberimizin haberdar olduğunu öğrendiklerinde, hemen onun yanına gelip: 'Ey Allah'ın Rasûlü biz lafa dalmıştık, eğleniyorduk.' dediler. Allah da buna cevap olarak şu ayeti indirdi: "Allah ile Allah'ın ayetleri ile ve Peygamber ile mi alay ediyorsunuz? Uydurma bahaneler ileri sürmeyin. İman ettikten sonra tekrar kafir oldunuz." [3]

Dikkat edilirse Allah (cc) burada insanları söylediği bazı sözler ile tekfir etmiştir. Onlar küfre girmeye itikad etmemişlerdi. Fakat söyledikleri söz küfür olduğu için, Allah onlara kafir dedi. O zaman kişinin küfre girmesi için ona itikad etmesi gerekli değildir. Kişi küfür ameli işler veya küfür sözü söylerse kafir olur.

İkinci şüphe: Birinci şüphelerini çürütünce ikinci olarak ortaya şöyle bir şüphe atıyorlar: 'Mekkeli müşrikler yaptıklarının ibadet olduğunu bizzat kendileri söylüyorlardı. Allah onlardan bahsederken şöyle diyor: "Allah'ı bırakıp kendilerine bir takım dostlar edinenler: 'Onlara, sadece bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz' derler." Günümüzdeki insanlar bunu söylemiyorlar. Yani hiç kimse: 'Bizi Allah'a yaklaştırsın diye parlamentoya veya şeyhlere ibadet ediyoruz' demiyor. Bilakis herkes: 'Biz Allah'a ibadet ediyoruz, ibadeti hak eden Allah'tır.'

---

1. *9/Tevbe, 65-66*
2. *İlimle uğraşan ashab-ı suffa*
3. *Taberi*

diyor. Ondan dolayı her ne kadar Mekkeliler müşrik olsalar da günümüzdeki insanlar müşrik değildir.' diyorlar.

Cevap

İslam'da 'İbret, hakikatlere göredir. İsimlere göre değildir.' şeklinde bir kaide vardır.

İslam dininde meselelerin isimlerine değil hakikatlerine itibar edilir. Örneğin, bir adam hırsızlık yaptı. Sonra çaldıklarını götürüp fakirlere dağıttı. Bu adam kendince bunu güzel bir iş olarak isimlendirse de bu, onu hırsız olmaktan ve elininin kesilmesinden kurtarmaz. Kişi yaptığı şeyi nasıl isimlendirirse isimlendirsin, İslam olayların hakikatlerine bakar isimlerine bakmaz.

Örneğin, İslam devletinde kişi içki içti. Kendisine had uygulanacağı zaman 'Ben içki içmedim viski içtim veya votka içtim' demesi ona had cezasının uygulanmasına engel olmaz. Kişi İslam'ın içki diye isimlendirdiği şeyi nasıl isimlendirirse isimlendirsin fark etmez, içtiğinde kendisine had uygulanır. Çünkü İslam hakikatlere bakar isimlere bakmaz. Zaten Peygamber (sav) de ahir zamanda insanların haramları farklı isimlerle işleyeceklerini söylüyor:

"Ümmetimden bir takım kimseler, içkiye başka isimler vererek onu içeceklerdir!" [1]

Kişinin haramları farklı bir şekilde isimlendirmesi haramların ismini ve cezasını değiştirmediği gibi, şirki de farklı bir şekilde isimlendirerek yapması, onun hükmünü değiştirmez.

---

1. *İmam Ahmed*

Bunun bizim konumuz ile bağlantısı şudur; Kişi Allah'a (cc) yapılması gereken bir ibadeti O'ndan başkasına yaptığında müşrik olur. İster bunu ibadet diye isimlendirsin, ister isimlendirmesin çok önemli değildir. İslam hakikatlere bakar. Böyle bir adam da hakikatte Allah'a (cc) yapılması gereken ibadeti, O'ndan başkasına yaptığı için şirke girer.

Örneğin; Hakimiyet yetkisini Allah'a (cc) vermek bir ibadettir. Kişi bunu parlamentoya verdiğinde ister 'Ben parlamentoya ibadet ediyorum' desin, ister demesin o kişi Allah'a değil parlamentoya ibadet ediyordur. Ondan dolayı da müşriktir.

Şirk ile ilgili konumuza Kur'an'dan bir örnek verelim:

"Sana ve senden önce indirilene inandıklarını iddia edenleri görmüyor musun? Tağutu inkar etmekle emrolundukları halde, onun önünde muhakeme olmak istiyorlar. Şeytan da onları derin bir sapıklığa düşürmek istiyor." [1]

Birileri tağuta muhakeme olmak istedikleri için Allah (cc) onların imanının zandan ibaret olduğunu söylemiş. Peki, bu kişiler yaptıkları şeye 'Tağuta muhakeme olmak' ismini verdiler mi? Hayır. Bilakis onlar bunu şöyle isimlendirdiler:

"Kendi işledikleri yüzünden başlarına bir musibet geldiği zaman halleri nasıl olacak? Sonra sana gelirler de: **'Biz iyilik etmekten ve ara bulmaktan başka bir şey istememiştik'** diye Allah'a yemin ederler." [2]

---

1. *4/Nisa, 60*
2. *4/Nisa, 62*

Onların tağuta muhakemeyi böyle isimlendirmeleri imanlarını zandan ibaret olmaktan kurtarmadı. Çünkü şeriat isimlere bakmaz, hakikatlere bakar.

İyi niyet, yapılan kötü ameli meşru kılmaz

Kişi İslam'da kötü olan bir şeyi iyi niyet ile yapsa bile bu onu meşrulaştırmaz.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Allah, bir kısmına hidayet etti, bir kısmına da sapıklık layık oldu. Çünkü onlar Allah'ı bırakıp şeytanları dost edinmişlerdi. Kendilerinin de doğru yolda olduklarını sanıyorlardı." [1]

İmam Taberi (rh.) bu ayetin tefsirinde şöyle diyor: 'Bilakis onlar bu yaptıklarını hak ve hidayet üzere hatta doğrunun kendi yaptıkları olduğuna inanarak yaptılar. Bu ayet 'Allah hiç kimseye yaptığı masiyet veya itikad ettiği sapıklıktan dolayı azap etmez, ta ki onun doğru şeklini bilip Rabbine inat olarak yaparsa azap eder' diyenin hatalı olduğuna delildir. Çünkü öyle olmuş olsa, hak ehliyle, yolunun doğru olduğunu zannettiği halde sapıtan arasında fark kalmamış olur. Muhakkak Allah bu ayette iki taifenin ismini ve hükmünü ayırmıştır.' [2]

Başka bir ayette Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Ey Muhammed! De ki: 'Size amelce en çok kayıpta bulunanları haber vereyim mi? Dünya hayatında, çalışmaları boşa gitmiştir; oysa onlar, güzel işler yaptıklarını zannediyorlar.' " [3]

Bu insanların amelleri boşa gitmiştir, fakat onlar gü-

---

1. *7/Araf, 30*
2. *Taberi Tefsiri*
3. *18/Kehf, 103- 104*

zel şeyler yaptıklarını zannediyorlar. Onların güzel şeyler yaptıklarını zannetmeleri, niyetlerinin güzel olması; amellerinin boşa gitmesine engel olmadı. İslam toplumunda buna örnek olarak Haricileri verebiliriz. Peygamberimiz (sav) onlardan bahsederken şöyle diyor:

"Namazlarınızı onların namazlarının yanında küçümseyeceksiniz. Oruçlarınızı onların oruçlarının yanında küçümseyeceksiniz. Onlar Kur'an'ı okuyacaklar fakat boğazlarından aşağıya inmeyecek..."

Hariciler kendilerince Allah'ı (cc) razı etmek için, O'ndan daha çok korkmak için bazı şeyler yaptılar. Fakat bunu yanlış bir yolla yaptılar. Ondan dolayı Peygamberimiz (sav) tarafından "Ateşin köpekleri" diye isimlendirildiler. Onların güzel niyetleri yaptıklarını meşru kılmadı. Bu ve benzeri şeylerden anlıyoruz ki; iyi niyet, yapılan kötü amelleri meşru kılmaz.

Bunun konumuzla bağlantısını kuracak olursak; Mekkeli müşrikler putlara "Bunlar bizi Allah'a yaklaştırıyor" diye ibadet ediyorlardı. Niyetleri, Allah'a (cc) yaklaşmaktı. Fakat Allah'a yaklaşma niyeti, putlara ibadeti meşru kılmadı. Kim hangi niyet ile olursa olsun Allah'a yapılması gereken bir ibadeti O'ndan başkasına yaparsa şirke girer.

Başka bir ifadeyle: Hiçbir amaç ve niyet Allah'a şirk koşulmasını şirk olmaktan, sahibini de müşrik ismini almaktan kurtarmaz.

Metin

'Allah katında kendilerine şefaat etsinler diye bunu yapmalarının delili ise Allah'ın (cc) şu sözüdür:

"Onlar Allah'ı bırakıp kendilerine ne fayda ne de zarar vermeyen şeylere ibadet ediyorlar ve 'Bunlar, Allah katında bizim şefaatçilerimizdir' diyorlar." [1]

Şefaat, menfi şefaat ve müspet şefaat olmak üzere iki kısma ayrılır;

Menfi şefaat: Allah'ın dışında kimsenin gücünün yetmediği yerlerde Allah'tan başkasından bir şey talep etmektir. Bunun delili Allah'ın (cc) şu sözüdür:

"Ey iman edenler! Kendisinde alışverişin, dostluğun ve şefaatin olmadığı gün gelmeden önce size verdiğimiz rızıklardan infak edin. Kafirler ise zulmedenlerin ta kendileridir." [2]

Müspet şefaat: Bu ise Allah'tan talep edilen şefaattir.

Şefaat edecek olan; Şefaat etme ile kendisine ikram edilmiş kimsedir.

Şefaat olunacak olan; Allah'ın sözünden ve amelinden razı olduğu ve izin verdiği kimsedir. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"İzni olmadan O'nun katında kim şefaat edebilir?" [3] '

---

1. *10/Yunus,18*
2. *2/Bakara, 254*
3. *2/Bakara, 255*

Şerh

Şefaat nedir?

Lugatta, tekin zıddı olan çift anlamındadır.

Istılahta;, faydayı elde etmek ve zararı defetmek için yapılan aracılıktır.

Mekkeli müşrikler Allah'tan (cc) faydalı bir şey istediklerinde veya kendilerinden bir zararı defetmesini istediklerinde putları aracı kılıyorlardı. 'Bunlar bizim Allah katındaki şefaatçilerimizdir' diyorlardı. Putları aracı yapmalarının sebebi; Allah'ı insana kıyas etmeleridir. Çünkü dünyada yüksek makamlarda olan birinden bir şey istemek için ona yakın olan kimseleri aracı kılmak gerekir. Aksi takdirde isteğin yerine gelmez. Örneğin; Bir başbakandan bir şey istemek istiyorsan başbakana yakın olan bakanları, müsteşarları aracı kılman gerekir. Sen direkt başbakana söylesen kâle almaz, önemsemez. Dünyada genelde işler bu şekilde döndüğü için Mekkeli müşrikler Allah'ı da buna kıyas etmişler. Kendi kendilerine 'Bizim Allah katında bir değerimiz yoktur. Bu putlar ise Allah katında değerli olan salih insanların putlarıdır. Biz bunlara dua edelim, isteklerimizi bunlara söyleyelim bunlar da Allah'a iletsinler.' demişlerdir.

Bunun günümüzdeki güncel yansıması ise şu şekilde oluyor; İnsanlar 'Bizim Allah katında bir değerimiz yoktur, biz günahkâr insanlarız.' diyerek salih insanlar olarak isimlendirdikleri Abdulkadir Geylani, Eyüp Sultan, Mevlana Celaleddin Rumî gibi kimseleri aracı kılıyorlar.

Bu iki yönden küfürdür;

1. Allah'ı (cc) insana kıyas etme itikadı, başlı başına

küfürdür. Çünkü Allah ile insanın sıfatları aynı değildir. Allah'ın sıfatları kendi şanına göredir, insanın sıfatları ise kendi acziyetine göredir.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"O'nun benzeri gibi olan hiçbir şey yoktur. O işitendir, görendir." [1]

"Ve hiçbir şey O'nun dengi değildir." [2]

Bu ayetlerden de anlaşıldığı üzere hiçbir şey Allah'ın (cc) misli, benzeri, dengi olamaz. Allah'ı insana kıyas eden kişi Rabbini değersizleştirmiş ve kendi seviyesine düşürmüş olur.

2. Kur'an-ı Kerim'in birçok yerinde Allah (cc) bu amelin bir küfür ameli olduğunu bildirmiştir. Şu ayetler buna örnek olarak gösterilebilir:

"El açıp yalvarmaya lâyık olan ancak O'dur. O'nun dışında el açıp dua ettikleri onların isteklerini hiçbir şeyle karşılamazlar. Onlar ancak ağzına gelsin diye suya doğru iki avucunu açan kimse gibidir. Halbuki (suyu ağzına götürmedikçe) su onun ağzına girecek değildir. Kafirlerin duası kuşkusuz hedefini şaşırmıştır." [3]

"Eğer onları (putları) çağırırsanız, (Allah'ın dışındakilere dua ederseniz) sizin çağırmanızı işitmezler. Faraza işitseler bile, size cevap veremezler. Kıyamet günü de sizin şirkinizi reddederler." [4]

"Allah'a iftira eden ya da O'nun ayetlerini yalanlayandan

1. *42/Şura, 11*
2. *112/İhlas, 3*
3. *13/Rad, 14*
4. *35/Fatır, 14*

daha zalim kimdir! Onların kitaptaki nasipleri kendilerine erişecektir. Sonunda elçilerimiz (melekler) gelip canlarını alırken 'Allah'ı bırakıp da dua ettikleriniz nerede?' derler. (Onlar da) 'Bizi bırakıp gittiler' derler. Ve kafir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahitlik ederler." [1]

Bu ayetlere dikkat edilirse Allah (cc) kendisinin dışında birine dua eden kimselere kafir, müşrik demiştir. Zaten Allah'ın dışında birilerine dua eden kimselerin şunu düşünmeleri gerekir; Allah'ın dışında kendisine dua edilenlerin kendilerine faydaları yokken, kendilerini hastalıktan, ölümden koruyamazken başkalarına nasıl faydaları olsun. Eğer fayda ve zarar verebiliyorlarsa ilk olarak kendilerine faydaları olsun, kendilerinden zararı defetsinler.

Şefaat ile ilgili ayetler

Kur'an-ı Kerim'de şefaat ile ilgili ayetlere baktığımızda birbirine zıt gibi görünen iki grup ayetin olduğunu görürüz. Bazı ayetlerde şefaat nefyedilirken bazı ayetlerde ise şefaat ispat edilmiştir.

Şefaati Nefyeden Ayetler

"Ey iman edenler! Kendisinde alışverişin, dostluğun ve şefaatin olmadığı gün gelmeden önce size verdiğimiz rızıklardan infak edin. Kafirler ise zulmedenlerin ta kendileridir."[2]

"Öyle bir günden korkun ki, hiç kimse başkası için herhangi bir ödemede bulunamaz; hiç kimseden şefaat kabul olunmaz, fidye alınmaz; onlara asla yardım da yapılmaz." [3]

1. *7/A'raf, 37*
2. *2/Bakara, 254*
3. *2/Bakara, 48*

"Şefaatçilerin şefaati onlara fayda vermez." [1]

Şefaati İspat Eden Ayetler

"Göklerde nice melek var ki, Allah'ın dileyip razı olduğu kimseye izin vermedikçe şefaatleri hiçbir işe yaramaz." [2]

"Allah'ın izni olmadan O'nun yanında şefaat edecek kimdir?" [3]

"De ki: 'Allah'tan başka o batıl zanlar beslediklerinize istediğiniz kadar yalvarın. Ne göklerde ne yerde zerre ağırlığınca egemen değillerdir. Onların yerde ve gökte bir ortaklığı yoktur. Allah'ın huzurunda izin verdiği kimseler hariç, kimseye şefaat fayda vermez.' " [4]

Peygamber(sav) şöyle buyuruyor:

"Ben cennette şefaat edecek olanların ilkiyim." [5]

Peygamber(sav) ezan duasını okuyan kimse için:

"Kıyamet gününde şefaatim onun için hak olur." [6] diyor.

Görüntü itibari ile naslar birbirine zıt gibi gözüküyor. Bu, bir insan kelamında olsa normal karşılanabilir. Fakat eksiklerden münezzeh olan Allah'ın (cc) kitabında böyle bir şeyin olması mümkün değildir. O zaman şunu söyle-

1. *73/Müddessir, 48*
2. *53/Necm, 26*
3. *2/Bakara, 255*
4. *34/Sebe, 22- 23*
5. *Müslim*
6. *Buhari, Müslim*

yebiliriz; Allah'ın nefyetmiş olduğu şefaat ile ispat etmiş olduğu şefaat birbirinden ayrıdır.

Birbirine zahiren zıt gibi görünen bu naslarda insanlar üç gruba ayrılmışlardır.

1. Müşrikler: Bunlar şefaatin var olduğunu gösteren delilleri yanlış anlayıp her türlü şefaati kabul edenlerdir. Salih insanlar diye adlandırdıkları kimseleri kendilerine şefaatçi kabul edip taleplerini, isteklerini onlara yönlendirirler. Bu şirktir. Mekkeli müşrikler de bu şekilde şirke düştüler.

2. Mutezile ve Hariciler: Bunlar da şefaati nefyeden delillere dayanarak şefaat diye bir şeyin olmadığını söylüyorlar. Kim birinin şefaat edeceğine inanırsa kafir olur diyorlar. Günümüzdeki akılcılar da bu fikirdedirler.

3. Ehli Sünnet: Ehli Sünnet bütün nasları bir araya toplayarak şöyle der: Allah'ın bazı ayetlerde şefaati nefyetmesi bazı ayetlerde ise ispat etmesi şefaatin iki kısım olduğunu gösterir.

i. Menfi şefaat: Allah'tan (cc) başka kimsenin gücünün yetmediği yerlerde Allah'tan başkasından bir şey talep etmektir. Bunu yapan kişi şirke düşer. Veya henüz dünyadayken bir ölüden şefaat talebinde bulunmaktır. Allah'ın (cc) izni ve rızası olmadan O'na ait olan bir şey başkasından istenmiş olur.

"Ey iman edenler! Kendisinde alışverişin, dostluğun ve şe-

faatin olmadığı gün gelmeden önce size verdiğimiz rızıklardan infak edin. Kafirler ise zulmedenlerin ta kendileridir." [1]

ii. Müspet şefaat: Allah'ın (cc) izin verdiği kişilerin, Allah'ın razı olduğu kişilere şefaatte bulunmasıdır. Allah kıyamet gününde Peygamberlere, meleklere, şehitlere şefaat hakkı vermiştir.

Şefaat ile ilgili nasları bir araya topladığımızda şefaatin gerçekleşmesi için iki şartın gerekli olduğunu anlıyoruz:

a. Allah'ın izin vermesi:

"Allah'ın izni olmadan O'nun yanında şefaat edecek kimdir?" [2]

b. Allah'ın razı olması:

"Göklerde nice melek var ki, Allah'ın dileyip razı olduğu kimseye izin vermedikçe şefaatleri hiçbir işe yaramaz." [3]

Soru: 'Şefaat ya Rasûlallah!' denilebilir mi?

Cevap: Peygamberimizin (sav), kıyamet gününde şefaat etme hakkı vardır. İnsanlar kıyamet günü bekleme esnasında yaşadıkları sıkıntılardan ötürü Peygamberlerin yanına giderler. En sonunda Peygamberimizin yanına gelip ondan şefaat talep ederler. Peygamberimiz Allah'ın (cc) huzuruna gider, O'na hamd eder ve secdeye kapanır. Bunun üzerine Allah (cc) "Başını kaldır. İste istediğin sana verilsin, şefaat et şefaatin kabul edilsin." der.

1. *2/Bakara, 254*
2. *2/Bakara, 255*
3. *53/Necm, 26*

Buradan anlıyoruz ki kıyamet gününde Peygamberimizin (sav) şefaat etme hakkı vardır. Fakat bu ancak Allah'ın (cc) izni ile olur. Ondan dolayı Peygamberimiz için 'Şefaat ya Rasûlallah!' denilemez. Çünkü böyle söylemek Kur'an-ı Kerim'deki şu ayete muhaliftir:

"De ki: 'Şefaat bütünüyle Allah'ındır.' "[1]

Peygamberimizden direkt şefaat talep edilmez. Çünkü Peygamberimiz mutlak şefaat etme hakkına sahip değildir. Ancak Allah'ın izni ile şefaat edebilir. Ondan dolayı şefaat Allah'tan (cc) talep edilir. Örneğin, 'Allah'ım beni Peygamberin şefaatinden mahrum kılma' veya 'Allah'ım beni şefaat edecek olanların şefaatinden mahrum kılma' denilebilir. Allah Rasûlü (sav) dünyadayken kime şefaat edeceğini bilmez. Kızı Fatıma'ya ve halası Safiye söylediği:

"Nefsinizi ateşten kurtarmaya bakın, vallahi ben dahi size fayda sağlayamam." sözü böyle anlaşılmalıdır.

Ayrıca ilerde geleceği gibi Allah Rasûlü'ne (sav) umumen bu yetki verilmiş olsa da şefaate nail olacak kişiye 'Allah'ın ondan razı olması ve izin vermesi' gerektiği için, bu da gaybi bir durum olduğundan; sadece ahiretle alakalı bir meseledir.

Burada asıl mesele ise;

Şirk koşan kimselerden Allah (cc) tevbe etmedikleri müddetçe razı olmaz. Ondan dolayı müşriklere şefaat edilmez. Şefaate ermenin tek yolu Tevhiddir.

---

1. *39/Zümer, 44*

Çünkü Allah'ın (cc) razı edilmesi ancak Tevhid ile mümkündür. Dünyanın ve ahiretin hüsranıysa; birilerinin torpiline nail olmak için Allah'a (cc) şirk koşmayı göze alan ve kıyamet gününde hem umduğu şefaatten mahrum olan, hem de ebedi ateşe girecek olanlardır.

"Andolsun ki, sizi ilk defa yarattığımız gibi teker teker bize geleceksiniz ve (dünyada) size verdiğimiz şeyleri arkanızda bırakacaksınız. Yaratılışınızda ortaklarımız sandığınız şefaatçılarınızı da yanınızda göremeyeceğiz. Andolsun, aranız açılmış ve (ilah) sandığınız şeyler sizden kaybolup gitmiştir. " [1]

"Kıyametin kopacağı gün, günahkarlar (ümitsizlik içinde) susacaklardır. (Allah'a koştukları) ortaklarından kendilerine hiçbir şefaatçı çıkmayacaktır. Zaten onlar, ortaklarını da inkâr edeceklerdir." [2]

Tevhid ehliyse; o gün Tevhid'lerinin karşılığı olarak; Allah'ın (cc) razı olması ve dilemesiyle şefaatlere nail olacaklardır.

Ebu Hureyre (r.a) Allah Rasûlü'ne (sav) sordu:

"— Kıyamet gününde senin şefaatinle en çok mutlu olacak kimdir?

Allah Rasûlü:

— Kelime-i Tevhid'i kalbinden ihlasla söyleyenler, buyurdu." [3]

---

1. *6/En'am, 94*
2. *30/Rum, 12-13*
3. *Müslim*

İkinci Kaidenin Özeti

a. İnsanlar Allah'tan (cc) başka varlıklara ibadet ederken genelde iyi niyetlidirler. Örneğimizde olduğu gibi; Allah'a isyan etmek değil, amaçları Allah'ın yanındaki nimetlere erişmektir.

b. Hangi amaç ve niyetle olursa olsun, Allah; tevbe edilmedikçe şirki bağışlamaz.

c. Şirkin temelinde Allah'ı (cc) kullara kıyas etmek vardır. Mekkelilerin şirkinin temelinde bu olduğu gibi, günümüz mistik/sofik yapıların şirki de bu temel üzere kuruludur.

d. Bir insanın işlemiş olduğu şirki farklı isimlerle isimlendirmesi; onu şirk olmaktan çıkarmaz.

e. Şefaati inceleyen naslar ele alındığında: şefaatin; menfi ve müspet diye ayrıldığını görülür.

f. Mekkeli müşriklerin salih olduğuna ve Allah katında değerli olduklarına inandıkları kişilerin heykel/putuna yaptıkları, bugün aynı gerekçeyle salih olduğuna inanılan insanların türbe/yatır ziyaretlerinde yapılıyor.

ÜÇÜNCÜ KAİDE

Metin

Peygamber (sav) farklı farklı şekillerde ibadet eden insanların arasından çıktı. Onlardan bir kısmı meleklere, bir kısmı Peygamberlere, bir kısmı salihlere, bir kısmı ağaç ve taşlara, bir kısmı da Güneş ve Ay'a ibadet ediyordu. Rasûlullah (sav) bunların arasından hiçbir ayrım yapmadan hepsiyle savaştı.

Bunun delili Allah'ın şu sözüdür:

"Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın." [1]

Şerh

Şirk; Allah'a (cc) yapılması gereken bir ibadeti ondan başkasına yapmaktır. Kişi bunu hangi sebeple ve hangi şekilde yaparsa yapsın önemli değildir. Allah'a şirk koşan

1. *8/Enfal, 39*

müşriktir ve şirke terettüp eden bütün hükümler kendisine uygulanır.

Peygamberimizin geldiği dönemde insanların şirkleri çeşit çeşitti. Bunların her birinin nedenleri de farklıydı. Kimisi babalarını taklit ettiği için, kimisi Allah'a (cc) **yaklaşmak için, kimisi de cehaletinden ve tevilinden ötürü bunu yapıyordu. Fakat Peygamber** (sav) **bunların arasında hiçbir ayrım yapmadan hepsine müşrik dedi ve hepsiyle savaştı. Demek ki şirklerinin ve nedenlerinin farklı olması insanların müşrik olmasına ve şirkin hükümlerinin kendilerine uygulanmasına engel değil.**

Şirke terettüp eden hükümler;

1. Yapılanın şirk ve yapanın müşrik olduğuna itikad etmek.

2. Şirkten ve onun ehlinden teberri etmek.

Teberri iki şekilde olur;

a. Dil ile onlardan teberri etmek: Bu, onları tekfir etmek ile olur.

b. Fiilen onlardan teberri etmek: Bu ise üç şekilde olur;

Onlara/müşriklere kin ve düşmanlık beslemek,

Onlardan ve beldelerinden hicret etmek,

Onlarla savaşmak.

Bu saydıklarımız Kur'an ve Sünnet'in şirke bina ettiği hükümlerdir. Şeyh (r.h) metinde bize en üst mertebe olan

cihadı yani onlar ile savaşmayı zikretti. Zaten müşriklerle savaş vacipse diğer hükümler evveliyatla vaciptir. Çünkü kital en zor ve en çetin olanıdır.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Müşrikler nasıl sizinle topyekûn savaşıyorlarsa siz de onlara karşı topyekûn savaşın." [1]

Allah (cc) bu ayette müşriklerin şirkleri ve sebepleri arasında hiçbir ayrım yapmadan hepsiyle savaşmayı emretmiştir. Şirke bina edilen bu hükmü de 'müşrik' ismine bağlamıştır.

Başka bir ayette ise şöyle buyuruyor;

"Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın." [2]

Yani yeryüzünde şirkin her türlüsü ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın (cc) oluncaya kadar müşriklerle savaşmak vaciptir.

Günümüzde de insanlar farklı şekillerde ve farklı sebeplerle Allah'a şirk koşuyorlar. Örneğin; demokratların, tasavvufçuların, komünistlerin, rasyonalist/akılcıların şirkleri ve sebepleri birbirinden farklıdır. Bunların şirklerinin ve nedenlerinin farklı oluşu bizi aldatmamalı Allah'a (cc) şirk koşanlara şirkin hükümlerini uygulamaktan alıkoymamalıdır. Günümüzde bazı insanlar şirkin nedenlerinin farklı oluşunun şirke terettüp edecek hükümlere etki edeceğini zannediyorlar.

1. *9/Tevbe, 36*
2. *8/Enfal, 39*

Cahilce şirk koşanla, bilerek ve inat ederek şirk koşanı, bir tevile dayanarak şirk koşanla, dinsizlikten dolayı şirk koşanı, kendini bir Peygambere nispet edip şirk koşanla, bir dine müntesip olmadan şirk koşanı birbirinden ayırıyorlar. Bu ayrımlar hakkında Allah (cc) hiçbir delil indirmemiştir. Bu, onların ve peşine taktıkları mercilerin isimlendirmelerinden ibarettir. Yüce Allah ve O'nun (cc) emirlerini tatbik eden Nebi (sav) şirkin çeşidine ve ona iten nedene bakmaksızın; Allah'a (cc) büyük şirkle şirk koşanları müşrik olarak isimlendirmişlerdir.

Metin

Müşriklerin Güneş'e ve Ay'a ibadet ettiklerinin delili Allah'ın (cc) şu sözüdür:

"Gece ve gündüz, Güneş ve Ay O'nun ayetlerindendir. Eğer Allah'a ibadet etmek istiyorsanız, Güneş'e de Ay'a da secde etmeyin. Onları yaratan Allah'a secde edin!"[1]

Şerh

Ayette Güneş'e ve Ay'a ibadet iki kavim için zikredilmiştir.

1. İbrahim (as) kavmi:

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü, 'Rabbim budur' dedi. Yıldız batınca, 'Batanları sevmem' dedi. Ay'ı doğarken görünce, 'Rabbim budur' dedi. O da batınca, 'Rabbim bana doğru yolu göstermezse elbette yoldan sapan topluluklardan olurum' dedi. Güneşi doğarken görünce de, 'Rabbim budur zira

1. *41/Fussilet, 37*

bu daha büyük, dedi.' O da batınca, dedi ki: 'Ey kavmim! Ben sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Ben hanif olarak, yüzümü gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim.' "[1]

2. Süleyman (as) döneminde yaşayan kadın melikenin kavmi:

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Süleyman, kuşları araştırarak: 'Hüdhüd'ü niçin göremiyorum? Yoksa kayıplarda mı? Bana apaçık bir delil getirmelidir; yoksa onu ya şiddetli bir azaba uğratırım yahut keserim' dedi. Çok geçmeden Hüdhüd gelip Süleyman'a: 'Senin bilmediğin bir şeyi öğrendim. Sana, Sebe'den doğru bir haber getirdim. Orada halkına hükmeden, her şeyden kendisine bolca verilen ve büyük bir tahta sahip olan bir kadın buldum; **onun ve milletinin Allah'ı bırakıp Güneş'e secde ettiklerini gördüm.** Şeytan, kendilerine yaptıklarını süslü göstermiş de onları doğru yoldan alıkoymuş. Bunun için doğru yolu bulamıyorlar.' "[2]

Bu ayetten Süleyman (as) döneminde yaşayan kadın melikenin kavminin Güneş'e secde ettikleri anlaşılmaktadır.

1. *6/En'am, 76- 79*
2. *27/Neml, 20-24*

Metin

Meleklere ibadet ettiklerinin delili Allah'ın (cc) şu sözüdür:

"Ve size: 'Melekleri ve Peygamberleri rabler edinin' diye de emretmezler." [1]

Şerh

Allah (cc) şöyle buyuruyor;

"Hiçbir insanın, Allah'ın kendisine kitap, hikmet ve Peygamberlik vermesinden sonra (kalkıp) insanlara: 'Allah'ı bırakıp bana kul olun!' demesi mümkün değildir. Bilakis (şöyle demesi gerekir): 'Okutmakta ve öğretmekte olduğunuz Kitap uyarınca Rabbaniler olunuz.' Ve size: 'Melekleri ve Peygamberleri rabler edinin', diye de emretmez. Siz Müslüman olduktan sonra hiç size kâfirliği emreder mi?" [2]

Abdullah b. Abbas (r.a) bu ayetin nuzül sebebi hakkında şöyle der:

"Yahudi Hahamlarıyla Necran Hristiyanları, Rasûlullah'ın (sav) huzurunda bir araya geldikleri zaman, Rasûlullah onları Müslüman olmaya davet etti. Bunun üzerine Kureyza Yahudilerinden olan Ebu Rafi şöyle dedi:

— Ey Muhammed, Hristiyanların İsa'ya yaptıkları gibi, bizim de sana ibadet etmemizi mi istiyorsun?

Necran Hıristiyanlarından biri de:

— Ey Muhammed, sen bizden kendine ibadet etmemizi mi istiyor ve bizi buna mı davet ediyorsun? dedi.

---

1. *3/Âl-i İmran, 80*
2. *3/Âl-i İmran, 79- 80*

Bunun üzerine Rasûlullah:

— Allah'ın dışında başka bir şeye ibadet etmekten veya O'nun dışında başka bir şeye ibadet etmeye davet etmekten Allah'a sığınırım. Allah beni ne böyle bir şeyle göndermiş ne de bunu bana emretmiştir, buyurmuştur.

İşte bunun üzerine de bu ayet nazil olmuştur." [1]

Meleklere ibadet eden iki kavim vardır:

1. Hristiyanlar

Hristiyanlar melekleri tazim edip onlara ibadet ediyorlar. Allah (cc), Hristiyanlar "İsa Allah'ın oğludur" dediklerinde onlara cevaben şöyle diyor:

"Ne Mesih ve ne de Allah'a yakın melekler, Allah'ın kulu olmaktan geri dururlar. O'na kulluktan geri durup büyüklenen kimselerin hepsini (Allah) yakında huzuruna toplayacaktır." [2]

Dikkat edilirse Hristiyanlar meleklerle ilgili bir şey demiyorlar fakat Allah (cc) onların İsa (as) hakkındaki yanlış inançlarını düzelttikten sonra melekler hakkındaki inançlarını da düzeltiyor.

2. Mekkeli Müşrikler

Mekkeli müşrikler meleklerin Allah'ın kızları olduğunu söylüyorlardı. Meleklerin kız suretinde putlarını yapıp sonra onlara ibadet ediyorlardı. 'Allah'ın kızlarına dua ediyoruz onlarda bizim dualarımızı Allah'a (cc) iletiyorlar' diyorlardı.

1. *İbni İshak, Beyhaki*
2. *4/Nisa, 172*

Günümüz müşriklerinin melekleri beyaz tüller içinde, bayan olarak resmetmeleri, geçmişlerinden tevarüs ettikleri zihin kalıntısından ibarettir.

Metin

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Allah: 'Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara, 'Beni ve annemi, Allah'tan başka iki tanrı bilin' diye sen mi dedin, buyurduğu zaman o, 'Haşa! Seni tenzih ederim; hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. Hem ben söyleseydim Sen onu şüphesiz bilirdin. Sen benim içimdekini bilirsin, halbuki ben Senin zatında olanı bilmem. Gizlilikleri eksiksiz bilen yalnızca Sensin. Ben onlara, ancak bana emrettiğini söyledim: Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin, dedim. İçlerinde bulunduğum müddetçe onlar üzerine kontrolcü idim. Beni vefat ettirince artık onlar üzerine gözetleyici yalnız Sen oldun. Sen her şeyi hakkıyla görensin.' " [1]

Şerh

Hristiyanlar, İsa (as) için: 'Allah'ın çocuğudur, Allah'ın kendisidir ya da Allah'tan bir ruhtur' diyorlardı. Bundan dolayı da İsa'yı (as) yüceltip ona ibadet ediyorlardı. Hristiyanlar Meryem'e (as) ibadet etmiyorlardı, ona ilahtır da demiyorlardı. Peki, Meryem'e (as) ibadet etmiyorlarsa Allah (cc) neden " 'Beni ve annemi, Allah'tan başka iki ilah bilin' diye sen mi dedin," dedi?

Bunun iki sebebi olabilir:

1. Hristiyanlar 'İsa ilahtır' diyorlardı. 'Meryem de İsa'nın annesidir. İsa ilah ise annesinin de ilah olması gerekir. Çünkü ilahı ancak ilah olan doğurabilir. Nasıl ki insanı ancak insan

1. *5/Maide, 116-117*

doğuruyorsa, ilahı da ancak ilah doğurur. Bu, Allah'ın yarattıkları hakkında bir kuralıdır. Bir hayvanın bir insanı doğurması mümkün olmadığı gibi ilah olmayanın da ilahı doğurması da mümkün değildir.'

2. Hristiyanlar Meryem'e dua edip onunla Allah'a istiğasede bulundukları için Allah (cc) böyle dedi. Çünkü bunlar ibadettir ve ancak Allah'a yapılabilir. Hristiyanlar bunu Meryem'e (as) yaptıkları için onu ilah edinmiş oldular. Onlar bunu Meryem'i ilah edinmek için yapmış olmasalar ve bunu söylemeseler bile Allah (cc) onların yaptıkları fiile göre onlara isim verdi. Çünkü ibret hakikatlere göredir, isimlendirmeye göre değildir. [1]

Metin

Salihlere ibadet ettiklerinin delili Allah'ın (cc) şu sözüdür:

"Onların yalvardıkları bu varlıklar Rabblerine -hangisi daha yakın olacak diye- vesile ararlar; O'nun rahmetini umarlar ve azabından korkarlar. Çünkü Rabbinin azabı, sakınılacak bir azaptır." [2]

Şerh

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"De ki: 'Allah'ı bırakıp da (ilah olduğunu) ileri sürdüklerinize yalvarın. Ne var ki onlar, sizin sıkıntınızı ne uzaklaştırabilir, ne de değiştirebilirler. Onların yalvardıkları bu varlıklar Rablerine -hangisi daha yakın olacak diye- vesile ararlar; O'nun rahmetini umarlar ve azabından korkarlar. Çünkü Rabbinin azabı, sakınılacak bir azaptır.' " [3]

---

1. *Tafsilat için bkz: Tevhid Dergisi, Sayı 24, s.41.*
2. *17/İsra, 57*
3. *17/İsra, 56-57*

Bu ayetin nüzul sebebi ile ilgili tefsir kitaplarında iki rivayet zikredilir:

1. Abdullah İbni Mesud (r.a) şöyle der:

" 'Hangisi Rabblerine daha yakın olacak? diye vesile arıyorlar...' ayeti cinlerden bir gruba ibadet eden insanlar hakkında nazil oldu. Onların ibadet ettikleri cinler Müslüman oldular. Onlara ibadet eden o Araplar ise cinlerin Müslüman olduklarından habersiz bir şekilde onlara ibadet etmeye devam ettiler de bu ayet nazil oldu." [1]

Araplar çöllerin asıl sahiplerinin cinler olduğuna inanıyorlardı. Ondan dolayı yolculuğa çıktıklarında cinlerin efendisine dua edip ona sığınıyorlardı. Bu şekilde diğer cinlere karşı korunacaklarını zannediyorlardı. Bu cinler Peygamberin (sav) davetini işittiklerinde icabet edip Müslüman oluyorlar.

"(Rasûlüm!) De ki: 'Cinlerden bir topluluğun (benim okuduğum Kur'an'ı) dinleyip de şöyle söyledikleri bana vahyolunmuştur: 'Gerçekten biz, harikulâde güzel bir Kur'an dinledik. Doğru yola iletiyor, ona iman ettik. (Artık) kimseyi Rabbimize asla ortak koşmayacağız.' " [2]

Araplar da cinlerin Müslüman olduklarından habersiz onlara dua etmeye ve sığınmaya devam ediyorlar. Bunun üzerine de Allah (cc) bu ayeti indiriyor.

Cinler önceden işledikleri şirklerden tevbe edip, Allah'ı (cc) razı etmek için O'na ulaştıracak salih ameller arıyorlar. Bundan habersiz olan müşrikler onlarla Allah'a (cc) şirk koşmaya devam ediyor.

---

1. *Buhari, Müslim*
2. *72/Cin, 1-2*

2. İbni Abbas (r.a) buradan kastın: "İsa ve Üzeyir" olduğunu söylüyor. Hristiyanlar ve müşrikler İsa'ya ve Üzeyir'e aleyhimusselam ibadet ediyorlardı, onlar ise Allah'a (cc) ibadet ediyorlardı.

İbni Teymiye (rh.) bu ayet hakkında şöyle der: 'Bu ayet kendisine ibadet edilenlerin Allah'a hakkıyla kulluk yaptığı herkesi kapsar.'

Yani, birisi salih bir kuldur. Ve Rabbini razı etmek için hakkıyla O'na (cc) ibadet ediyor. Başka birileri, o şahıs hakkında aşırı gidiyor ve Allah'a yapmaları gereken ibadeti o şahsa yapıyorlar. Bu ayet hali bu olan her vakıayı kapsar.

Metin

Taşlara ibadet ettiklerinin delili Allah'ın (cc) şu sözüdür:

"Gördünüz mü o Lat ve Uzzâ'yı? Ve üçüncüleri olan ötekini, Menat'ı." [1]

Şerh

Lat, Menat ve Uzzâ, Arap toplumunun en büyük putlarıydı. Arap toplumunda başka putlar da vardı fakat bunlar diğerlerinin başı olarak kabul ediliyordu. Bunları kısaca açıklamaya çalışalım;

Lat: Lat kelimesinin ilah kelimesinden geldiği sonundaki 'te'nin ise sonradan eklendiği söylenmiştir. Lat putu, cahiliye döneminde unu yağ ile kavurup hacılara dağıtan bir adamın putuydu. Yıl boyunca kazandığı şeyleri karşılıksız hacılara dağıttığı için insanlar tarafından sevilen,

1. *53/Necm, 19-20*

sayılan birisiydi. O adam ölünce putunu yapıp kabrine diktiler, sonra da buna ibadet etmeye başladılar.

Uzza: Allah'ın (cc) el-Aziz isminden geliyor. Aziz, kuvvetli olan demektir. Fakat bu öyle bir kuvvettir ki hiç kimse ona galip gelemez.

Menat: Allah'ın (cc) el-Mennan isminden geliyor. Mennan, karşılıksız olarak iyilik yapan ve bu iyilikleriyle karşıdakine minnet etme hakkına sahip olan demektir.

Mekkeli müşrikler salih olduğuna inandıkları bu kişileri kendileri ile Allah (cc) arasında aracı kılıyorlardı. Allah onların bu inançlarının yanlış olduğunu Kur'an-ı Kerim'in birçok yerinde belirtmiştir.

Metin

Ağaçlara ibadet ettiklerinin delili şu hadistir;

Ebu Vakid El Leysi'den (r.a) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

"Rasûlullah ile birlikte Huneyn'e sefere çıkmıştık. O dönemde biz küfürden yeni kurtulmuştuk. Müşriklerin bir ağaçları vardı. Onu tavaf ediyorlar, üzerine silahlarını asıyorlardı. Bu ağaca 'Zatu Envat' deniliyordu. Biz bunlardan birinin yanından geçerken 'Ey Allahın Rasûlü! Onlarınki gibi bize de bir Zatu Envat yap' dedik. Rasûlullah "Allahu Ekber! Sizin söylediğiniz bu söz, İsrailoğulları'nın Musa'ya söylediği "Onların ilahları gibi bizim için de bir ilah yap!' "[1] sözü gibidir. Siz sizden öncekilerin yolunu aynen takip edeceksiniz."[2] buyurdu.

1. *7/Araf, 138*
2. *Tirmizi*

Şerh

Müşrikler savaşa çıkacakları zaman Zatu Envat isminde bir takım ağaçları tavaf edip kılıçlarını asıyorlardı. Bu şekilde yaptıklarında savaşı kazanacaklarına, Allah'ın onlara daha fazla yardım edeceğine inanıyorlardı. Günümüzde ise insanlar gidip ağaçlara bez bağlıyor veya bazı ağaçların toprağından, yaprağından aldıklarında umdukları faydayı elde edeceklerine inanıyorlar... Bunu yaptıklarında kendilerine eş bulacaklarına, ticaretlerinin daha iyi gideceğine veya kazalardan korunacaklarına inanıyorlar. Mekkeli müşrikler ile günümüzdekilerin yaptıkları arasında hiçbir fark yoktur. Tek fark birisinin isminin Arapça, diğerinin ise Türkçe olmasıdır. Hakikat olarak ise ikisi de aynıdır.

Buraya kadar olan kısımda; delilleriyle birlikte Allah Rasûlü'nün (sav) müşrik kabul ettiği ve şirk hükümlerini tatbik ettiği toplulukların farklı suretlerde Allah'a (cc) şirk koştuğunu gördük. Şirk itikadının veya amelinin farklı olması onların müşrik ismini almasına ve müşrik muamelesi görmesine engel olmadığını da görmüş olduk. Şimdi bu farklı şirk şekillerine farklı sebeplerle düştüklerini göreceğiz...

Müşrikleri Bu Şirkleri İşlemeye İten Sebepler

Müşriklerin şirkleri birbirinden farklı olduğu gibi onları şirke iten sebepler de birbirinden farklıydı. Müşriklerin şirke düşmelerine sebep olan şeylerden bazıları şunlardır;

1. Taklit

Müşriklerden bir grup babalarını taklit edip onların yolundan ayrılmadığı için şirke düştü. Müşrikler, Pey-

gamber (sav) için 'Bu yeni bir din getirmiş, atalarının dinini terk etmiş' diyorlardı.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Senden önce de hangi memlekete uyarıcı göndermişsek mutlaka oranın ileri gelenleri: 'Biz babalarımızı bir din üzerinde bulduk, biz onların işlerine uyarız.' dediler. 'Ben size babalarınızın üzerinde bulunduğu dinden daha doğrusunu getirmişsem?' deyince onlar: 'Doğrusu biz sizin gönderildiğiniz şeyi inkâr ediyoruz.' dediler." [1]

"Onlara (müşriklere): Allah'ın indirdiğine uyun! Denildiği zaman onlar: 'Hayır! Biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız' dediler. Ya ataları bir şey anlamamış, doğruyu da bulamamış idiyseler?" [2]

"Onlar bir kötülük yaptıkları zaman: 'Babalarımızı bu yolda bulduk. Allah da bize bunu emretti' derler. De ki: Allah kötülüğü emretmez. Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?" [3]

Müşriklerin mantığı şuydu: 'Bizim atalarımız değerli insanlardı. Onlar bir şey yapmışsa bu, onun hayırlı olduğunu gösterir.' Her müşrik toplumda sistem böyle işler. Önce geçmişi kutsayacak argümanlar bulurlar. Olmayan kısmını da uydururlar. Menkıbeler, kerametler, savaş kahramanlıkları... Sonrada üzerinde bulundukları batılı geçmişe nispet ederek meşrulaştırmış olurlar. İlginç olan gelenekçi, ilkel geri kalmış, misti¨k anlayışlarda da bu böyledir; ilerici, modern olanlarda da. Modern Türkiye Cumhuriyeti cahiliyesinin uydurma bir tarihle ayyaştan kahraman mey-

1. 43/Zuhruf, 23-24
2. 2/Bakara, 170
3. 7/Araf, 28

dana getirip, sonra da 'Atam izindeyiz!z' garabeti böyle okunmalıdır.

2. Cehalet

Müşriklerden bazılarının şirke düşmelerinin sebebi cehaletti. Cahil oldukları için şirke düşüp müşrik oldular.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Eğer müşriklerden biri senden eman dilerse, Allah'ın kelamını işitip dinleyinceye kadar ona eman ver, sonra onu güven içinde bulunacağı bir yere ulaştır. İşte bu (müsamaha), onların bilmeyen bir kavim olmalarından dolayıdır." [1]

Ayetin başında "Müşriklerden biri senden eman dilerse..." denmiş, ayetin sonunda ise onların bilmeyen bir kavim olduğu beyan edilmiştir. Bu da onların şirke düşmelerinin nedeninin "bilmeyen bir kavim" yani cahil olmaları olduğunu gösterir.

Başka bir ayette ise;

"De ki: 'Ey cahiller! Bana Allah'tan başkasına ibadet etmemi mi emrediyorsunuz?' " [2] denilmiştir.

Müşrikler Peygamberimizden (sav) Allah'tan başkasına ibadet etmesini istiyorlar. Allah'tan başkasına ibadeti emretmek, şirktir. Allah (cc) onlara "Cahil" diyor. Fakat bu, onların müşrik olmalarına ve şirk ahkâmının kendilerine tatbik edilmesine engel olmuyor.

Allah Rasûlü'nden (sav) önceki döneme cahiliye dönemi

1. *9/Tevbe, 6*
2. *39/Zümer, 64*

diyoruz. Cahiliye cehalet kökünden gelen bir kelimedir. O dönemde en yaygın haslet cehalet olduğundan, o dönem ve insanları cahiliye olarak isimlendirilmiştir.

3. Tevil

Müşriklerden bazılarının şirke düşmelerinin sebebi ise yaptıkları batıl tevillerdi. Kendilerince bazı teviller yaparak Allah'a (cc) şirk koşuyorlardı.

Kimisi Allah'a (cc) yaklaşmak için şirk koşuyor ve bunu şöyle tevil ediyordu: 'Biz, Allah katında değersiz insanlarız ondan dolayı bizim direkt Allah'tan bir şey istememiz doğru olmaz. Biz, Allah katında bizden daha değerli olan kimseleri kendimize aracı kılalım onlar bizim isteklerimizi Allah'a iletsinler' diyorlardı. Dünyada işler bu şekilde yürüdüğü için Allah ile muamelede de bunun böyle olacağını zannetmişler. Bu düşünceleri, yaptıkları yanlış tevilleri; onların şirke düşmesine neden oldu.

Bazılarının tevili ise kaderdi. Kendilerine kaderi delil alarak Allah'a şirk koşuyorlardı. Kuran-ı Kerim'in birçok yerinde Allah (cc) kendisi birşey dilemeden onun olamayacağını defaaten belirtir. Müşrikler de buna dayanarak şöyle diyorlardı: "Allah dileseydi ne biz ortak koşardık ne de atalarımız. Hiçbir şeyi de haram kılmazdık." [1] Burada Peygamberimiz'e (sav) şunu anlatmak istiyorlar; Allah dilediği için biz şirk koştuk. Bu, bizim kaderimizde olan bir şeydir. Ondan dolayı sen bize karışma.

Kiminin tevili ise üzerinde oldukları dinin İbrahim'in (as) dini olduğunu zannediyor ve ondan dolayı yapmış ol-

1. *6/En'am, 148*

dukları şirke devam edip Peygamberimizin (sav) davetine icabet etmiyorlardı. Hatta Peygamberimizi (sav) İbrahim'in (as.) dininden ayrılmış diye eleştiriyorlardı.

Buraya kadar belirttiklerimizden şu açıkça anlaşılıyor; İslam; puta, Güneş'e, Ay'a, taşa veya ağaca ibadet edip bunu taklid, cehalet, tevil vb. sebeplerden dolayı yapanları birbirinden ayırmıyor. Her birinin şirki ve kendilerini şirke iten sebepleri birbirinden farklı olmasına rağmen hepsine müşrik deyip şirk ahkâmını tatbik ediyor. Bu tıpkı şunun gibidir; Biri, bir adamı haksız yere öldürse ve bu şekilde kadı'nın yanına getirilse, kadı bu fiilinden dolayı ona kısas hükmünü uygular. Adamı öldürmesinin sebebi ister sevmediği için, ister kıskandığı için, isterse de kan davasından dolayı olsun fark etmez... Öldürme sebebinin farklı olması ona uygulanacak hükmü değiştirmez. Müşrikler de şirk koşarken farklı sebeplerden dolayı şirk koşuyorlardı, fakat bu, şirkin ismini ve hükümlerini değiştirmemiştir.

Muhammed bin Abdulvahhab (rh.) şöyle der;

'İslam dininin aslı ve kaidesi iki önemli hususu ihtiva etmektedir.

Birincisi:

Tek olan, ortağı olmayan Allah'a (cc) ibadet edip insanları buna davet etmek, dostluğu-velayeti bunun üzerine bina etmek, bunu terk edenleri de tekfir etmektir.

İkincisi:

Allah'a (cc) ibadet hususunda şirkten sakındırmak ve bu hususta sert davranmak; düşmanlığı bundan dolayı yapıp, onu (yani şirki) işleyenleri tekfir etmektir.

Bu sayılan esaslara muhalefet edenler çok çeşitlidir:

1. Bunların muhalefet bakımından en şiddetli olanları, bu hususların hepsine birden muhalefet edenlerdir.

2. Onlardan bazıları ise sadece Allah'a (cc) ibadet eder, fakat şirki reddetmez ve de şirk işleyenlere düşmanlık göstermez.

3. Onlardan bazıları ise şirk işleyenlere düşmanlık gösterir, fakat onları tekfir etmez.

4. Onlardan bir kısmı Tevhid'i sevmez, fakat ona buğz da etmez.

5. Onlardan bir kısmı Tevhid ehlini tekfir etti ve bu yaptıklarını salih kimselere sövme olarak isimlendirdi.

6. Onlardan bir kısmı hem şirke buğz etmez hem de onu sevmez.

7. Onlardan bir kısmı şirki bilmez, dolayısıyla inkâr da etmez.

8. Onlardan bir kısmı da Tevhid'i bilmez ve de inkâr da etmez.

9. **Bu kimselerin en tehlikeli olanları ise; Tevhid ile amel eden, fakat onun kıymetini ve değerini bilmeyen ve de Tevhid'i terk edenlere buğz etmeyen ve onları tekfir etmeyenlerdir.**

10. Onlardan bazıları, şirki terk eder, onu çirkin görür ve inkâr eder; fakat şirkin kötülüğünü bilmez ve de şirk ehline düşman olmaz, onları tekfir etmez.

Bu sayılan kimselerin hepsi Tevhid dinine muhalefet eden kimselerdir.'

Şeyh (r.h), zikredilen esaslara muhalefet edenler arasında en tehlikeli olanları şöyle anlatıyor: '...Tevhid'i terk edenlere buğz etmeyen ve onları tekfir etmeyenlerdir.'

Abdurrahman bin Hasen ise bunlar için şöyle diyor; 'Bunların misali "Kitabın bazısına iman ediyoruz, bazısını ise inkâr ediyoruz" diyenlerin misali gibidir.' Şeyh'in (r.h) böyle demesinin sebebi şudur; Allah (cc) Kur'an-ı Kerim'de şirkin çeşitlerinin ve nedenlerinin hepsini tafsilatlı bir şekilde anlatmış. Fakat hiçbiri arasında ayrım yapmadan hepsine aynı ismi vermiş ve aynı muameleyi yapmıştır. Birileri ise bugün şirkin çeşitleri ve nedenlerine göre şirkin hükümlerini değiştiriyorlar. Abdurrahman bin Hasen'in dediği gibi bunlar nasların bir kısmına iman edip, bir kısmına ise iman etmeyenlerdir. Çünkü Allah ve Rasûlü şirkin çeşitleri ve sebepleri arasında ayrım yapmıyor.

Zatu Envat Hadisi

Zatu Envat hadisinin metnini ve konumuz ile alakalı olan kısmını yukarıda zikrettik. Özellikle günümüzde bazıları bu hadisi kendilerine delil alarak büyük şirkte cehaletin mazeret olduğunu savunuyorlar. Ondan dolayı inşallah kısaca bu konuya değineceğiz.

Konuya girmeden öncelikle şu iki maddeyi çok iyi bilmemiz gerekir;

1. İslam'da naslar muhkem ve müteşabih olmak üzere iki kısma ayrılır.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"O, sana Kitab'ı indirendir. Onun (Kur'an'ın) bazı ayetleri muhkemdir, onlar kitabın anasıdır. Diğerleri de müteşabihtir.

Kalplerinde bir eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onun olmadık yorumlarını yapmak için müteşabih ayetlerinin ardına düşerler. Oysa onun gerçek manasını ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar, 'Ona inandık, hepsi Rabbimiz katındandır' derler. (Bu inceliği) ancak akıl sahipleri düşünüp anlar." [1]

Ayette Allah (cc) açık bir şekilde nasların iki kısım olduğunu ve kalplerinde eğrilik olanların fitne çıkarmak ve olmadık yorumları yapmak için müteşabih olanlara tabi olduğunu söylüyor.

Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"Sizler Kur'an'ın müteşabihine uyanları gördüğünüzde biliniz ki onlar, Allah'ın ayette isimlendirdikleridir ve onlardan sakının." [2]

Hadisten açıkça anlaşılıyor ki müteşabih naslara tabi olanlar kendilerinden sakınılması gereken kimselerdir. Çünkü onlar müteşabihe sarılıp fitne ve fesad çıkarıp insanların kafasını karıştırırlar.

Muhkem ve müteşabih nedir? [3]

Muhkem lugatta, 'ihkam' kökünden gelip sağlamlaştırmak anlamındadır.

Istılahta, muhakkik âlimler muhkemi şöyle tarif etmişler; lugat, siyak, sibak ve nüzul sebebi itibariyle tek bir anlama gelen ve her bakanın kendisinden aynı şeyi anladığıdır.

---

1. *3/Âl-i İmran, 7*
2. *Müslim*
3. *Tafsilat için bkz: Ebu Hanzala, İhitlaf Fıkhı, Furkan Yayınları, İstanbul, 2104, s.41*

İmam Beğavi (rh.) tefsirinde muhkem için şöyle der; 'Muhkem denmesinin nedeni kelimenin 'ihkam' kökünden gelmesidir. Muhkem ayetler öyle sağlamlaştırılmıştır ki; açıklığı ve anlaşılırlığı nedeniyle insanların bu ayetlerde tasarrufta bulunması men edilmiştir.'

Müteşabih, birden fazla anlama gelen, her bakanın kendisinden farklı bir şey anlayabileceği naslardır.

2. Müteşabih naslar muhkem nasların ışığında anlaşılması gerekir.

Aksi takdirde ortaya çok yanlış sonuçlar çıkar. Çünkü her grup, her taife Kur'an ve Sünnet'ten kendi inancını destekleyecek bir takım müteşabih deliller bulabilir. Bu delillere yapışarak kendilerinin hak üzere olduklarını savunabilirler. Fakat müteşabih delilleri muhkem deliller ışığında anlasalar, hiç de düşündükleri gibi olmadığı açıkça anlaşılacaktır. İnsanlar müteşabih nasları tek başına anlayınca veya anlamak isteyince İslam'a aykırı bir takım hükümler ortaya çıkıyor. İslam'a aykırı hükümler çıkarmamak için bu konuyu iyi bilmemiz gerekir.

Bir örnek vererek konunun önemini açıklayalım;

Necran Hristiyanları Allah Rasûlü'ne (sav) gelip, İsa'nın (as) durumunu sordular. Allah Rasûlü (sav) onun ilah olmadığını Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğunu söyleyince itiraz ettiler. Ve Kur'an'dan bazı ayetleri delil göstererek İsa'nın (as) ilah olduğu veya ondan bir parça olduğunu iddia ettiler.

"Ey kitap ehli! Dininizde taşkınlık etmeyin ve Allah hakkında ancak doğru olanı söyleyin! Meryem oğlu İsa Mesih, sadece

Allah'ın elçisi, Meryem'e atmış olduğu kelimesi ve O'ndan bir ruhtur." [1]

Ayette geçen "O'ndan bir ruh" kısmına tâbi olarak 'O'ndan bir ruh ise demek ki o da Allah'tır' dediler.

Bu, birden fazla anlama gelen müteşabih bir nastır. İsa (as) hakkında olan muhkem naslara dönüldüğünde İsa'nın (as.) Allah'ın kulu ve elçisi olduğu açıkça anlaşılacaktır.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Mesih de, Allah'a yakın melekler de, Allah'a kul olmaktan asla çekinmezler. Kim Allah'a kulluk etmekten çekinir ve büyüklük taslarsa, bilsin ki O, onların hepsini huzuruna toplayacaktır." [2]

"Andolsun, 'Allah, Meryem oğlu Mesih'tir' diyenler kesinlikle kafir oldu. Oysa Mesih şöyle demişti: 'Ey İsrailoğulları! Yalnız, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin. Kim Allah'a ortak koşarsa, artık Allah ona cenneti muhakkak haram kılmıştır. Onun barınağı da ateştir. Zalimler için hiçbir yardımcı yoktur.' Andolsun, 'Allah, üçün üçüncüsüdür' diyenler kafir oldu. Halbuki bir tek ilahtan başka, hiçbir ilah yoktur. Eğer dediklerinden vazgeçmezlerse, and olsun onlardan inkâr edenlere elbette, elem dolu bir azap dokunacaktır." [3]

"Allah, 'Ey Meryem oğlu İsa, 'Beni ve annemi Allah'tan başka iki ilah olarak benimseyin.' diye insanlara sen mi söyledin?' dediği zaman, İsa şöyle cevap verir: 'Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir şeyi söylemek bana yakışmaz. Eğer deseydim, elbette Sen bunu bilirdin. Sen, benim içimde olanı bilirsin, ben ise Senin içinde olanı bilmem. Elbette Sen, gaybları en iyi bilensin.

1. *4/Nisa, 171*
2. *4/Nisa, 172*
3. *5/Maide, 72-73*

Ben onlara 'Rabbim ve Rabbimiz olan Allah'a kulluk edin' diye Senin bana emrettiğin dışında bir şey söylemedim. Aralarında bulunduğum sürece onlara şahit oldum. Beni öldürdüğün zaman da onları sen gözetiyordun. Sen, her şeye şahitsin.' " [1]

Müteşabih naslar, muhkem nasların ışığında anlaşılmadığında ortaya ne kadar vahim sonuçlar çıkıyor açıkça anlaşılıyor. Ondan dolayı bu konu çok önemlidir.

Büyük Şirkte Cehalet Mazeret Midir?

Allah (cc) daha insanları yaratmadan ibadette kendisini birleyip şirk koşmayacaklarına dair onlardan söz almıştır.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Hani Rabbin, Ademoğullarının sırtlarından zürriyetlerini almış ve onları kendi nefislerine karşı şahitler kılmıştı: 'Ben, sizin Rabbiniz değil miyim?' (demişti de) onlar: 'Evet (Rabbimizsin), şahid olduk' demişlerdi. (Bu,) Kıyamet günü: 'Biz bundan habersizdik' dememeniz içindir. Ya da: 'Bizden önce ancak atalarımız şirk koşmuştu, biz ise onlardan sonra gelme bir nesiliz; işleri batıl olanların yaptıklarından dolayı bizi helak mi edeceksin?' dememeniz için." [2]

Dikkat edilirse Allah (cc) insanlar; "Biz bundan habersizdik veya biz atalarımıza tabiydik" diyerek şirk koşmasınlar diye insanlardan söz almıştır. Allah, insanlar şirk koşarken "Biz cahildik demesinler" diye insanlardan söz almış; bugün birileri ise "Bunlar cahil oldukları için müşrik olmaz" diyorlar. Ne tuhaf değil mi?

1. 5/Maide, 116-117
2. 7/Araf, 172-173

Ayrıca muhkem nasların birçoğunda Allah (cc) şirki affetmeyeceğini, şirk koşanın yaptıklarının boşa gideceğini ve ebedî cehennemde kalacağı defaaten zikreder.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Gerçekten, Allah, kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışında kalanı ise, dilediğini bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur." [1]

"Andolsun, sana ve senden önceki Peygamberlere şöyle vahyedildi: 'Eğer şirk koşarsan elbette amelin boşa çıkar ve elbette ziyana uğrayanlardan olursun.' " [2]

"Kim Allah'a şirk koşarsa muhakkak Allah ona cenneti haram kılar; artık onun yeri ateştir ve zalimler için yardımcı yoktur."[3]

Bu ayetlere bakıldığında Allah'ın (cc) şirki affetmediği açıkça anlaşılır. Fakat kalbinde eğrilik bulunanlar bunun gibi muhkem nasları bırakıp müteşabih naslara yapışarak büyük şirkte cehaletin mazeret olduğunu, Allah'ın onları affedeceğini savunuyorlar. Bu konuda dayandıkları birçok delil vardır. Bu delillerden bir tanesi de Zatu Envat hadisidir. Bu hadise dayanarak diyorlar ki: 'Bu sahabeler şirk koştu. Allah Rasûlü de onları tekfir etmedi. Demek ki büyük şirkte cehalet mazerettir.'

Onların bu iddialarına şöyle cevap verebiliriz;

1. Yukarıda zikrettiğimiz naslarda Allah (cc) kesin bir şekilde şirki affetmediğini ve hatta müşriklerin cahil ol-

---

1. *4/Nisa, 48*
2. *39/Zümer, 65*
3. *5/Maide, 72*

duklarından dolayı şirk koştuklarını görmüştük. Bunlar ise şimdi bu hadisle bütün muhkem nasların hükmünü iptal ederek büyük şirkte cehalet mazeret diyorlar. Oysa bu hadisin doğru anlaşılması için muhkem nasların ışığında anlaşılması gerekir. Muhkem nasların hiçbirinde Allah (cc) büyük şirkte cehaletin mazeret olduğunu belirtmemiştir.

2. Peygamber (sav) bu talepte bulunanların kafir olup olmadığına değinmemiştir. Sadece onlara düşüncelerinin yanlış olduğunu söyleyip onları bu konuda uyarmıştır. Onlar da bu uyarıdan sonra bu taleplerinden vazgeçmişler. Normalde bu hadisten çıksa çıksa ancak şu hüküm çıkar; Bir Müslüman şirk koşmak istediğinde uyarıldığı esnada tevbe edip Allah'a (cc) yönelirse onun üzerine bir şey yoktur. Fakat buradan 'Bunlar şirk koştu. Allah Rasûlü de onları tekfir etmedi. Ondan dolayı büyük şirkte cehalet mazerettir' demek zorlama yorumlardan başka bir şey değildir.

Bunun daha iyi anlaşılması için şöyle söyleyebiliriz. Allah Rasûlü (sav) döneminde açık küfür sözü söyleyen ve ameli işleyen münafıklar oluyordu. Allah Rasûlü (sav) bunları tekfir etmiyordu.

Misal, ganimetleri dağıtırken bir adam:

"Adaletli ol ey Muhammed! Bu Allah'ın rızasına uygun bir dağıtım değildir." [1] demişti.

Ben-i Mustalık gazvesinde Ensar ve Muhacir tartışınca Abdullah bin Ubey b. Selul şöyle dedi:

"Bizimle bunların misali, 'besle kargayı oysun gözünü' deyi-

1. *Buhari, Müslim*

mindeki gibidir. Medine'ye dönersek izzetli/şerefli olanlarımız zelil/alçak olanları oradan çıkaracaktır."

Bunun üzerine şu ayetler inecekti:

"Onlar: 'Allah'ın elçisinin yanında bulunanlar için hiçbir şey harcamayın ki dağılıp gitsinler', diyenlerdir. Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır. Fakat münafıklar bunu anlamazlar. Onlar: 'Andolsun, eğer Medine'ye dönersek, üstün olan, zayıf olanı oradan mutlaka çıkaracaktır', diyorlardı. Halbuki asıl üstünlük, ancak Allah'ın, Peygamberinin ve müminlerindir. Fakat münafıklar bunu bilmezler. " [1]

Şimdi, bu ve benzeri hadislerde sahabe meseleyi fıkhetmiş ve "Bırak şu münafığın kafasını vurayım" demiştir. Allah Rasûlü (sav) bu durumlarda "Onu bırakın, Muhammed kendi ashabını öldürüyor demesinler" demiştir.

Biri çıkıp: 'Allah Rasûlü bunları tekfir etmedi. Onun için Allah Rasûlü adil değildir, (Hâşâ!) zelildir demekte küfür değildir' veya 'Küfürdür, ancak sahibi tekfir edilmez' derse bu yanlış olur. Birinin küfre girmesi veya sizin buna itikad etmeniz ayrıdır. Bunu açıkta söylemek veya hükümlerini icra etmek farklıdır. Birincisi itikadî bir durumken diğeri maslahata bağlı olarak değişebilecek bir şeydir.

3. Birine cahil demek onun kafir olmadığı anlamına gelmez.

Allah (cc) şöyle buyuruyor;

"De ki: 'Ey cahiller! Bana Allah'tan başkasına ibadet etmemi mi emrediyorsunuz?' " [2]

1. *63/Münafikun, 7-8*
2. *39/Zümer, 64*

Bu ayete dayanıp Allah (cc) kendisinden başkasına ibadet etmeyi emredenlere cahil dedi fakat onları tekfir etmedi mi diyeceğiz? Hayır. Allah'tan başkasına ibadet etmeyi emreden müşriktir. Bir insan hem cahil hem de müşrik olabilir.

"İsrailoğulları, 'Ey Musa! Onların kendilerine ait ilahları olduğu gibi sen de bize ait bir ilah yapsana' dediler. Musa şöyle dedi: 'Şüphesiz siz cahillik eden bir kavimsiniz.' "

Bunlara göre Allah'a (cc) çocuk nispet eden, puta tapan, Allah'ın 'tağutun kulları' diye isimlendirdiği İsrailoğullarının kafir olmamaları gerekir. Çünkü Musa (as) onlara cahil demiş. Onlara kafir dememiş.

4. Bu sahabeler Peygamberimize (sav) böyle bir şeyin olup olamayacağını sormuşlar. Gerçekten bunun yapılabileceğine itikad etmemişlerdi. Şayet itikad etmiş olsalardı Peygamberimize sormadan gidip tavaf edip kılıçlarını asarlardı. Peygambere sordular, o (sav) da bunun yanlış olduğunu söyleyince onlar da hiç itiraz etmeden bu düşüncelerinden vazgeçtiler. Sahabelerin bu talebi büyük şirk olsa bile, onlar bu şirki işlememiştir. Kötü bir şeye niyet edip, sonra bunu kendi rızasıyla, Allah korkusundan dolayı terk eden günah kazanmaz.

5. Bir kimsenin Allah'tan (cc) başka kimsenin gücünün yetmediği yerde birinden bir şey istemesi büyük şirktir. Fakat kişinin Allah'tan istemekle birlikte birini vasıta kılması büyük şirk değildir. Sadece Allah'ın vesile kılmadığı şeyi vesile kıldığı için küçük şirk olmuş olur. Bu sahabeler direkt o ağaçlardan bereket istememişler. O ağaçlar vesile-

siyle Allah'ın onlara bereket vereceğine ve daha fazla yardım edeceğine inanmışlar. Bu da zaten büyük şirk değildir.

Örneğin; Bir adam muska taksa, fayda ve zararı direkt ondan beklese bu büyük şirktir. Fakat fayda ve zararı Allah'tan bekler, muskanın ise buna vesile olduğuna inanırsa bu büyük şirk olmaz. Bu, sahibini büyük şirke götürebilecek olan küçük şirktir. Nedeni de; Allah'ın hayra, berekete, şifaya veya faydaya sebep kılmadığı bir şeyi sebep olarak görmektir. Hayır, Allah'ın elindedir. Onu veren de, ona ulaşmaya sebep olacak şeyleri belirleyen de Allah'tır. Allah'ın (cc) elinde olanı başkasından istemek onu Allah yerine koymaktır ve büyük şirktir. Onu Allah'tan bilip yanlış yolla elde etmeye çalışmak haddi aşmak yani fasıklıktır.

6. İbni Teymiye, İmam Suyuti, İmam Şatibi (rh.) gibi birçok alim bunu kafirlere benzeme babı altında ele almıştır. Yani bu sözleriyle müşriklerinkine benzer bir söz söylediklerini ve Allah Rasûlü'nün (sav) onları uyardığını düşünmüşlerdir. **Allah Rasûlü:**

"Benden sonra kafirler olup birbirinizin boynunu vurmayın/savaşmayın." [1] buyurdu.

Müslümanın Müslümanla savaşması normalde fısktır. Büyük günahlardandır. Burada Allah Rasûlü (sav) bu davranışa küfür dedi.

Bunun nedeni; bu amel fasıklık olsa da, Müslümana yakışmaz. Allah (cc) müminleri kardeş kılmıştır. Bu nime-

1. *Buhari*

te şükür olarak birbirlerini sevmeleri ve kenetlenmeleri gerekir.

Kafirler ise; Allah (cc) aralarına ayrılık kılmıştır. Savaş, birbirine zulüm onların ahlakındandır... Birbirini öldüren Müslümanlar; bu amelde onlara benzediğinden küfür denmiştir.

Zatu envat hadisi de böyledir. Müslüman Allah'ın sebep kabul etmediği şeyleri bir hayrı elde etmede sebep olarak görmez. Bu daha ziyade dinlerinde ölçü olmayan müşriklerin ahlakıdır. Zat-ı envatta sahabeler böyle bir talepte bulununca onlara benzemiş oldular. Bu benzerlik yönünü gözeterek; Allah Rasûlü (sav) böyle dedi.

7. Hadisten de açıkça anlaşıldığı gibi bu sahabeler henüz yeni Müslüman olmuşlar. Yeni Müslüman oldukları için İslam'ın bütün hükümlerini bilmemeleri normaldir. Hayatının tamamında şirk olan insanları alıp buna kıyas etmek batıl bir kıyas olmuş olur. Muhkem nasları bırakıp müteşabih naslara sarılmak olur. Bu da kalbinde eğrilik olanların tutumudur.

Üçüncü Kaidenin Özeti

a. Allah Rasûlü (sav) şirkleri farklı ve onları şirke iten sebeplerin farklı olduğu bir toplumda geldi.

Şirk: Kimi ağaca, kimi salih insanlara, kimi taşa, kimi Güneş'e ve kimi Ay'a ibadet ediyordu.

Sebep: Kimi şirki cehaletinden, kimi tevilinden, kimi atalarını taklit etmesinden, kimi ekonomik çıkarlardan işliyordu.

b. **Şirkin çeşitli olması veya iten sebebin farklı olması** onların müşrik ismini almasına engel olmadı.

c. **Şirkin çeşitli olması veya iten sebebin farklı olması**, şirke bina edilen beraat, buğz, cihad ahkamının tatbikine engel olmadı.

d. İslam'da naslar muhkem ve müteşabih diye ayrılır. Müteşabih naslar, muhkem nasların ışığında incelenir.

e. Kalbinde eğrilik olan müşrikler; müteşabih naslarla muamelede bulunurlar.

f. Cehaletin mazeret olduğuna dair öne sürülen deliller müteşabih cinsindendir. Cehaletin mazeret olmadığına dair naslarsa muhkemdir.

DÖRDÜNCÜ KAİDE

Metin

Şüphesiz günümüz müşriklerinin şirki, önceki müşriklerin şirkinden daha şiddetlidir. Çünkü önceki müşrikler rahatlıkta Allah'a şirk koşuyor, zorluk zamanlarında ise sadece Allah'a yöneliyorlardı. Günümüz müşriklerinin şirki ise süreklidir. Hem rahatlık hem de zorluk halinde Allah'a şirk koşuyorlar.

Bunun delili Allah'ın (cc) **şu sözüdür:**

"Gemiye bindikleri zaman dini Allah'a has kılarak O'na dua ederler. Onları kurtarıp karaya çıkardığı zaman ise bir de bakarsın ki, Allah'a ortak koşuyorlar." [1]

Şerh

Bu kaidenin güzel anlaşılması için şunu bilmemiz gerekir; Hayır üzere kalabilmek için şerri; Tevhid üzere kalabilmek için şirki; İslam üzere kalabilmek için cahiliyeyi ve sünnet üzere kalabilmek için bidati iyi bilmek gerekir.

---

1. *29/Ankebut, 65*

İslam'ı ve güzelliklerini öğrendiğimiz gibi cahiliyeyi ve özeliklerini de öğrenmek zorunludur. Çünkü cahiliyeyi tanımayan, farkında olmadan cahiliyenin tuzaklarına düşebilir. Huzeyfe (r.a) şerre bulaşmamak için, Peygamber'e (sav) sürekli şerden sorardı.

Huzeyfe (r.a) anlatıyor:

"İnsanlar Rasûlullah'a hayırdan sorardı. Ben ise, bana da bulaşabilir korkusuyla, hep şerden sorardım." [1]

Şerri öğrenmemizdeki gaye, şerden kaçınmaktır. Bu tıpkı şunun gibidir: Bir yolculuğa çıkacağımız zaman yol ile ilgili olumlu-olumsuz tüm bilgileri elde etmeye çalışıyor ve öğreniyoruz. Olumsuz şeyleri sorup öğrenmemizdeki gaye ona bulaşmak için değil bilakis tedbirimizi almak içindir.

Şairin biri şöyle der;

Şerri, şer olduğu için değil ondan sakınmak için öğrendim.
Şerri hayırdan ayıramayan ona düşer.

Allah (cc) birçok ayette Kur'an-ı Kerim'i "Apaçık bir şekilde indirdiğini" buyurmuştur. Peki, Allah'ın (cc) bu kitabı apaçık olarak indirmesinin sebebi, hikmeti nedir? Enam suresinde Allah (cc) bunun hikmetini bize şöyle anlatıyor:

"Günahkârların yolu açıkça belli olsun diye ayetlerimizi, işte böyle, ayrıntılı biçimde anlatıyoruz." [2]

Allah (cc) günahkârların yolu belli olsun diye ayetlerini apaçık indirmiştir. Çünkü mücrimler ile muttakilerin

1. *Buhari, Müslim*
2. *6/Enam, 55*

birbirlerinden ayrılabilmeleri için, her iki yolun da net olarak bilinmesi gerekir. Allah (cc) mücrimlerin yolunu, mücrim olalım diye bize anlatmıyor. Bilakis onu bilip, ondan sakınalım diye anlatıyor.

Ömer (r.a) şöyle der:

"İslam'da cahiliyeyi bilmeyenler yetiştiğinde, İslam'ın bağları tane tane kopar."

Ömer'in (r.a) bu sözü ile anlatmak istediği şudur; Biz cahiliyeyi ve zararlarını gördük. Ardından ise İslam'ı ve güzelliklerini gördük. İslam'ın güzelliklerini öğrendikten sonra bir daha asla cahiliyenin İslam'a bulaşmasına müsade etmeyiz. Fakat cahiliyeyi görmemiş, tanımamış olan birisi, cahiliyenin zararlarını tam anlamıyla bilmediği için İslam'a bir bidat, bir şirk bulaştığında pek fazla önemsemez. Önemsemediği için de İslam'ın bağlarının tane tane kopmaya başladığını dahi fark etmez.

Bu şuna benzer: Yıkıcı bir deprem olmadan önce bazı alametler ortaya çıkar. Bu konuda uzman olan insanlar bu alametlerin habercisi olduğu faciayı bilir ve insanları uyarırlar. Cahilse; uzmanların abarttığını düşünür.

Cahiliyeyi bilmeyenin durumu da böyledir. Basit cahiliye alametlerinin İslam'a vereceği yıkıcı zararı bilmez. Onun için de önemsemez. Deprem yaşamış, bunun acılarını hissetmiş insanın depreme hassasiyeti neyse, cahiliyeyi yaşamış insanın hassasiyeti de odur.

İbni Teymiye (r.h), Ömer'in (r.a) bu sözünü açıklarken şöyle diyor; 'Maruf üzere yetişmiş birisinin münkeri ve münkerin tehlikesini anlaması mümkün değildir.' Sürekli iyilik üzere ye-

tişmiş birisi ya münkeri hiç tanımaz, ya da münkeri ismen tanısa da zararlarını tam anlamıyla idrak edemez. Kendisi sürekli iyiliği düşündüğü için başkalarını da kendisi gibi zanneder. Tabi herkes kendisi gibi iyiliği düşünmediği için de sürekli kandırılır.

Cahiliyeyi tanımamız gerekir dediğimizde amacımız ona bulaşmak, cahiliyede olan kötü şeyleri işlemek değildir. Gaye: Kur'an ve Sünnet'ten cahiliyeyi güzelce öğrenmek ve asrımızda ona tekabül eden noktaları tespit etmektir.

Bu sözlerden yanlış bir sonuç çıkarıp, cahiliyeyi yaşamanın faziletli olduğu veya cahiliyeyi yaşayarak tanıma gibi bir nefrete ulaşılmamalıdır.

Çünkü sahabe cahiliye yaşamamış olmayı büyük bir mertebe olarak kabul ederdi.

Bir gün Peygamber (sav):

"— Ümmetimden yetmiş bin kişi sorgusuz sualsiz cennete girecektir, dedi.

Sahabe bunların kim olacağı konusunda kendi aralarında konuşurken tahminleri şu oldu:

— Bizler şirk ortamında doğduk. Sonradan Allah ve Rasûlü'ne iman ettik. Onlar olsa olsa bizim çocuklarımız ve torunlarımızdır, dediler." [1]

Demek ki sahabenin yanında cahiliyeyi yaşamamış ol-

1. *Buhari*

mak; şirke, küfre ve bidatlere bulaşmamış olmak sorgusuz sualsiz cennete girme sebebi olabilecek kadar değerlidir.

Vahyin eğitim metoduna baktığımızda şunu görürüz; Önemli ve hassas meseleler 'cahiliye adeti' veya 'cahiliye kalıntısı' kavramları üzerinden anlatılmıştır. Böylece cahiliyeyi tanıyan ve onun çirkin yüzüne yabancı olmayan sahabeye meselenin İslam dinindeki olumsuz yeri ifade edilmiştir.

Allah (cc) normalde Kur'an-ı Kerim'de hakimiyet yetkisinin kendisine ait olduğunu, kendi hükümleriyle hükmetmeyenlerin kâfirler olduğunu beyan etmiştir. Bununla birlikte konunun daha iyi anlaşılması için Allah (cc) kendi hükümlerinin dışındaki bütün hükümleri cahiliyeye bağlamıştır.

"Onlar hala cahiliye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Kesin olarak inanan bir toplum için, kimin hükmü Allah'ınkinden daha güzeldir?" [1]

Sahabe şunu anlamış oluyordu. Allah'ın kanunları dışında yasalarla yönetilecek bir yerde: cahiliye döneminde yaşadıkları düzen geri dönecektir. Zulüm, eşitsizlik, gasp, değerlerin çiğnenmesi, insan onurunun ayaklar altına alınması vb. Bu cürmün cahiliyeye bağlanması onlarda bu anlamları çağrıştırıyordu.

Uhud savaşında bazı insanlar 'Şayet Medine'de savunma yapsaydık öldürülmez ve müşriklere yenilmezdik. Gençlerin aklına uyduk başımıza bunlar geldi' gibi birtakım sözler söylediler. Bu itikad, kader inancına aykırı bir itikaddır.

---

1. 5/Maide, 50

Allah (cc) onların bu düşüncelerinin yanlış olduğuna cevap verdi. Ardından bunu cahiliyeye bağlayarak bu tür düşüncelerin İslam'da yerinin olmadığını, bunların tamamen cahiliyenin âdetlerinden olduğunu belirtti. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Sonra o kederin ardından (Allah) üzerinize içinizden bir kısmını örtüp bürüyen bir güven, bir uyku indirdi. Bir kısmınız da kendi canlarının kaygısına düşmüştü. **Allah'a karşı cahiliye zannı gibi gerçek dışı zanda bulunuyorlar; 'Bu işte bizim hiçbir dahlimiz yok' diyorlardı. De ki: 'Bütün iş, Allah'ındır.'** Onlar sana açıklayamadıklarını içlerinde saklıyorlar ve diyorlar ki: 'Bu konuda bizim elimizde bir şey olsaydı, burada öldürülmezdik.' De ki: 'Evlerinizde dahi olsaydınız, üzerlerine öldürülmesi yazılmış bulunanlar mutlaka yatacakları (öldürülecekleri) yerlere çıkıp gideceklerdi. Allah, bunu göğüslerinizdekini denemek, kalplerinizdekini arındırmak için yaptı. Allah, göğüslerin özünü (kalplerde olanı) bilir.' [1]

Ensar ile muhacir savaşmak için karşı karşıya geldiler. Peygamber (sav) onlara müdahale etti ve yaptıklarını cahiliyeye bağlayarak şöyle dedi:

"Ey Müslümanlar topluluğu! Allah'tan korkun! Ben aranızda olduğum halde cahiliyye davası mı güdüyorsunuz? Halbuki Allah (cc) sizi İslam'a iletmiş, sizi onunla şereflendirmiştir. Cahiliye ile olan ilişkilerinizi İslam'la kesmiş, sizi küfürden kurtarmış ve İslam ile aranızı bulmuştur. Bütün bunlardan sonra da yine kâfirler olarak eski durumunuza mı dönüyorsunuz?"

Ebu Zerr (r.a) Bilal'e (r.a) "Ey siyah kadının oğlu" diyerek kınayınca Allah Rasûlü (sav) onu kınadı ve yaptığını cahi-

---

1. 3/Âl-i İmran, 154

liyeye bağladı: "Onu annesinden dolayı mı kınadın? Şüphesiz sen, kendisinde cahiliye olan birisin" [1] dedi.

Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"Ümmetimde dört şey vardır ki, cahiliye işlerindendir, bunları terk etmeyeceklerdir. Bunlar; Haseble (yani ırk ve kabile üstünlüğüyle) övünme, nesebi yani soyu sebebiyle insanlar kötüleme, yıldızlardan yağmur bekleme, (ölenin ardından) matem ve ağıt yakma!" [2]

Şeyh (r.h) bu kaideyle bize iki şey anlatmak istiyor.

1. Şirk her geçen gün daha da fazlalaşmakta, hayatın her alanını kuşatmaktadır.

2. Günümüz cahiliyesini yaşayan insanlar geçmiş müşriklerden daha ileri boyutta şirk koşmaktadırlar.

Neden zaman geçtikçe şer daha fazlalaşıyor?

Hadislerde Peygamber (sav) her gelen zamanın öncekinden daha kötü olacağını bildiriyor.

"Siz Rabbinize kavuşuncaya dek gelebilecek her bir zaman, öncekine göre daha şerli ve kötü olacaktır." [3]

Allah (cc) insanı hanif olarak, İslam fıtratı üzerine yaratmıştır.

"Kullarıma verdiğim her mal helaldir. Ben kullarımı Hanif (şirk koşmayan) olarak yarattım, fakat şeytanlar gelip onları

---

1. *Buhari*
2. *Müslim*
3. *Tirmizi*

dinlerinden uzaklaştırdı ve onlara helal kıldığım şeyleri haram kılmıştır." [1]

"Dünyaya gelen her çocuk fıtrat üzere doğar. Sonra anne ve babası onu Yahudileştirir, Hristiyanlaştırır veya Mecusileştirir." [2]

Allah (cc) insanları hanif olarak yaratmış. Sonradan şeytanlar insana musallat olarak onun temiz fıtratını küfür, şirk ve haramlarla bozdular. Şeytan, her geçen gün daha fazla tecrübe kazanıyor. Tecrübe kazandıkça da insanları daha rahat kandırıp saptırabiliyor. Şeytan ilk dönemlerde ki tecrübesiyle Mekkeli müşriklere sadece rahatlık halinde şirk koşturabilmişti. Onlara yaklaşıp; 'Siz günahkâr insanlarsınız. Allah'a dua ederken salih kişileri kendinize aracı kılın.' Diyerek, bu batıl kıyası onlara öğretti. Onlar da bu tuzağa düşüp, rahatlık halinde Allah'a (cc) şirk koştular. Fakat sıkıntıya düştüklerinde fıtrat devreye girdiği için, sadece Allah'a (cc) dua ediyor ve O'na hiçbir şeyi şirk koşmuyorlardı.

Şeytan her geçen gün daha fazla tecrübe kazandığı için her gelen dönem öncekinden daha şerli oluyor. Günümüz cahiliyesi maalesef bundan nasibini birçok yönden almış, eski cahiliyeden daha kötü ve daha şerli hale gelmiştir. Günümüz cahiliyesinin eskiden daha kötü olduğuna dair şu örnekleri verebiliriz;

1. Dua Anlayışı

Mekkeli müşrikler rahatlık esnasında putlara, sıkıntıya düştüklerinde ise Allah'a (cc) dua ediyorlardı. Kur'an-ı

1. *Müslim*
2. *Buhari*

Kerim onların bu durumunu bize şöyle anlatıyor;

"İnsana bir zarar dokunduğunda, yan yatarken, otururken ya da ayaktayken bize dua eder; zararını üstünden kaldırdığımız zaman ise, sanki kendisine dokunan zarara bizi hiç çağırmamış gibi döner gider. İşte, ölçüyü taşıranlara yapmakta oldukları böyle süslenmiştir." [1]

"O, sizi karada ve denizde gezdirip dolaştırandır. Öyle ki gemilerle denize açıldığınız ve gemilerinizin içindekilerle birlikte uygun bir rüzgârla seyrettiği, yolcuların da bununla sevindikleri bir sırada ona şiddetli bir fırtına gelip çatar ve her taraftan dalgalar onlara hücum eder de çepeçevre kuşatıldıklarını (batıp boğulacaklarını) anlayınca dini Allah'a has kılarak 'Andolsun, eğer bizi bundan kurtarırsan, mutlaka şükredenlerden olacağız' diye Allah'a yalvarırlar. Fakat onları kurtarınca, bir de bakarsın ki yeryüzünde haksız yere taşkınlık yapıyorlar. Ey İnsanlar! Sizin taşkınlığınız, sırf kendi aleyhinizedir. (Bununla) sadece dünya hayatının yararını elde edersiniz. Sonunda dönüşünüz bizedir. (Biz de) bütün yaptıklarınızı size haber vereceğiz." [2]

Günümüzdeki müşrikler ise hem rahatlık hem de zorluk esnasında şeyhlere, evliyalara dua ediyor ve onlardan yardım istiyorlar.

Onlardan biri şöyle diyor: 'Saadatların himmeti olmadan adımımızı bile atamayız.'

Başka birisi ise şöyle diyor: 'Karşıdan karşıya geçerken 'Medet ya Abdulkadir Geylani!' demeden geçemem.'

---

1. *10/Yunus, 12*
2. *10/Yunus, 22-23*

2. Hüküm Anlayışı

Mekkeli müşrikler kendi aralarında Allah'ın (cc) kanunları ile hükmetmiyorlardı. Hayatlarının genelinde İbrahim'den (as) kaldığına inandıkları batıl dine göre hareket ediyorlardı. Ekstradan bir durum olduğunda ise kendi aralarında bir araya gelerek, o konu ile ilgili bir hüküm veriyorlardı. Yani düzenli bir hüküm anlayışları yoktu.

Günümüzde ise anayasada neredeyse her konuyla ilgili birtakım hükümler belirlenmiştir. Ticaret, sosyal hayat, suçlar ve cezalar ile ilgili anayasada birtakım kanunlar var. Günümüzdeki müşrikler hayatın her alanına müdahale ediyor ve her şeye kendi kanunlarını tatbik ediyorlar.

Mekkeli müşrikler verdikleri hükümleri anayasa haline getirmiyorlardı. Bir olay olduğunda bir araya gelip hüküm veriyorlardı. İki yıl sonra aynı olay olduğunda 'Biz daha önceden bununla ilgili bir hüküm vermiştik aynısını uygulayalım' demiyorlardı. Tekrardan bir araya gelip onun ile ilgili yeni bir hüküm ortaya atıyorlardı.

Günümüzdeki müşrikler ise belirledikleri kanunları anayasa haline getiriyorlar. Bu kanunlara muhalefet edenleri cezalandırıyor ve hatta onlarla savaşıyorlar.

3. Rububiyyet Tevhid'i Anlayışı

Mekkeli müşrikler; yaratanın, rızık verenin, yağmuru yağdıranın, kâinatın işlerini düzenleyenin Allah (cc) olduğuna inanıyorlardı. Rububiyyet Tevhidinin hepsini olmasa da birçok esasını kabul ediyorlardı. Allah (cc) onlardan bahsederken şöyle diyor;

"(Rasûlüm!) De ki: 'Size gökten ve yerden kim rızık veriyor? Ya da kulaklara ve gözlere kim mâlik (ve hâkim) bulunuyor? Ölüden diriyi kim çıkarıyor, diriden ölüyü kim çıkarıyor? Her türlü işi kim idare ediyor?' 'Allah' diyecekler. De ki: 'Öyle ise (O'na asi olmaktan) sakınmıyor musunuz?' " [1]

Günümüz müşriklerinin de Rububiyet Tevhidiyle problemi var. Fakat bunların problemi Mekkelilerin probleminden daha büyüktür. Örneğin; Mekkeli müşrikler yağmuru yağdıranın Allah (cc) olduğuna inanıyorlardı. Bugünün müşrikleri ise bunu kabul etmiyorlar. Yağmurun yağışını şöyle anlatıyorlar: 'Deniz buharlaşıyor, buhar gökyüzüne çıkıyor, o buharla bulut oluşuyor, sonra rüzgâr o bulutu sallandırıyor ve ardından yağmur yağıyor.' Özellikle okullarda hayat bilgisi veya coğrafyayla ilgili kitaplarında doğa ile ilgili şeyler tesadüflere veya sadece sebeplere bağlanıp Allah (cc) devre dışı bırakılmaktadır.

4. Mekkeli müşrikler putların fayda ve zarar verdiğine veya mutlak kudret sıfatına sahip olduğuna inanmıyorlardı. Onlar putları kendileri ile Allah (cc) arasında aracı olarak kullanıyorlardı. Her ne kadar aracı olarak kullansalar da, putların da Allah'ın (cc) kontrolünde olduğuna inanıyorlardı. Müşriklerin hacdaki telbiyeleri buna en güzel örnektir. Onlar: 'Buyur Allahım, buyur! Buyur, senin ortağın yoktur. Ancak bir ortağın vardır. Sen ona ve onun sahip olduklarına hükmedersin' şeklinde telbiye getiriyorlardı.

Günümüz müşrikleri ise kendi şeyhlerinin mutlak kudret sıfatına sahip olduğuna inanıyorlar. Allah'ı (cc) devre dışı bırakıp, kâinatın düzeni ile ilgili her işi şeyhleri arasında paylaştırmışlar. Mesela; Evliyalardan birisi yağmuru yağ-

1. *10/Yunus, 31*

dırmakla, birisi rızık dağıtmakla, birisi Güneş ve Ay'dan sorumludur. Yani Allah'ın (cc) dışında herkes bir şeyler yapıyor!

Mekkeli müşrikler işlerine gelmediğinde putlara hakaret edebiliyorlardı. Günümüz müşrikleri ise ne olursa olsun şeyhlerine laf söylemez ve söyletmezler. Cahiliye döneminde birisi başkasının çocuğunu öldürdüğünde gidip Kâbe'nin yanında fal oku çekiyordu. Diyet çıkarsa diyet, kısas çıkarsa kısas uyguluyordu. İstedikleri şey yani kısas çıkmayınca adam puta hakaret edip şöyle diyordu: 'Pis şey. Tabi senin çocuğun öldürülmedi.'

Günümüz müşriklerinden birisi şeyhi için rüyaya yattığında istediği rüyayı görmeyince veya istediği olmayınca şeyhine hakaret edemez. Problemin kendisinde olduğuna inanır.

Mekkeli müşrikler putların, evlerinin içerisinde kendilerini gördüklerine inanmıyorlardı. Günümüz müşrikleri ise evde ne yaptıklarının, yatakta kaç defa döndüklerinin şeyhleri tarafından bilindiğine ve görüldüğüne inanıyorlar.

Başka bir örnek; Adam Allah (cc) dına çok rahat yemin edip o yemini bozarken, şeyhi adına kolay kolay yemin etmez. Yemin ettiyse de muhakkak yerine getirir. Aksi takdirde çarpılacağına ya da bunun şeyh tarafından bilinerek azarlanacağına inanır.

Putperest Kemalist müşriklerin şirkte ulaştığı nokta ne Mekke'de ne de öncesinde görülmemiştir. Atatürk'e tapınma ayinleri onun hakkında yazdıkları şiirler insanın fıtratını şirkle bozan şeytana dahi şapka çıkartacak cinsten.

2008 Kasım ayında okullarda çocuklara ezberletilen ve Milli Eğitim'e şikayet konusu olan şu şiire bir bakın,

Karanlığa güneşsin
Bir sönmeyen ateşsin
Sen ilahlara eşsin
Benim sevgili atam

Hiçbir müşrik: Lat, Menat ya da Uzza'ya böyle bir şey söyleme cesaretini kendinde bulamazdı.

Mekkeli müşrikler putlarını tazim ediyorlardı. Asıl put Kâbe'de, bir örneği de evde bulunuyordu. Kemalist putperestler yollara, resmi dairelere, ticaret hanelere, cepte taşınan paraya, okul sınıflarına, şer'i kitaplarına... Neredeyse hayatın her alanında kendi ilahlarını tazim ediyorlar.

Şair Edip Ayel And adlı şiirinde putperest bir ruh haliyle coşmuş ve şöyle demiştir;

Cennetse bu yurt, sen onu buldundu harabe
Bir gün olacaktır anıdın Türklüğe Kâbe

Bu dizilerde hızını alamayan putperest şu cümleleri söylüyordu:

Zindan gibi kesilen ruhlara bir nur gibi doğdun
Türk ırkının en son ulu Peygamberi oldun
Tutsak seni layık, yüce tanrıyla müsavi/eşit
Ölmez bize cennetlerin ufkundan inen ses
İnsanlar ölür, Türklüğe Allah olan ölmez

Bir başka bir putperest Kemaleddin Kamu şöyle diyordu;

Kâbe Arap'ın olsun
Çankaya bize yeter

Allah'ım içimizdeki, sefih, putperest müşriklerin yaptıklarından bizi sorumlu tutma. Seni ve meleklerini şahit tutarak diyoruz ki biz bunlardan ve akidelerinden beriyiz.

İtikad olarak kötü olduğu gibi, ahlaki noktada da yaşadığımız toplum öncekinden daha kötüdür:

Mekke döneminde zina şöyle gerçekleşiyordu; Kadın evine bir bayrak veya herhangi bir alamet asarak, o evde fuhuşun yapıldığını belli ediyordu. Erkekler de işaretten o evde zina yapıldığını anlıyor ve gidip zina yapıyorlardı. Fakat bu, yönetici insanların kontrolünde sistematik bir şekilde gerçekleşmiyordu. Günümüz müşrikleri ise bunu daha resmî hale getirmişler. Genelevleri devletin resmî polisi tarafından korunuyor. Genelevlerine, uğruna savaştıkları bayraklarını dahi asıyorlar. Kadınlara tek tek vesika veriyor, sağlıklı olsun diye gereken önlemleri alıyorlar. Kadınlar parasını aldığı gibi, devlet de oradan vergisini alıyor. Hatta devlet vesika vermek için bir standart dahi belirlemiş kadınlara. O şartlara uymayanlara çalışma izni(!) verilmemekte.

Cahiliye döneminin zina anlayışına bakıp 'ne ilkel' insanlar diye hayrete düşen günümüz müşrikleri, kadın ticareti yapan şahısları aşağılayan zihniyet, aynı zamanda 'Vatan, Millet, Sakarya' güzellemeleri yapabiliyor. Oysa kutsadığı devletin fuhşun asli patronu olduğu, insanlık tarihinde görülmemiş büyüklükte bu işi organize ettiğini

göremiyor. Geçen sayfalarda şirkin aklı bozduğu ve ölçüleri alt-üst ettiğine değinmiştik.

Eski müşrikler Lat, Uzza veya herhangi bir eğlence aracı için en büyük demiyorlardı. Günümüzdeki müşrikler ise tutukları takımlar için 'En büyük fener, En büyük galata' gibi birtakım sözler söylüyorlar. Ebu Cehil dahi en büyüğün Allah (cc) olduğunu bilyordu.

Mekkeli müşrikler putlar için kendilerine zarar vermiyorlardı. Bugünküler ise tuttukları takımlar için bazen üzüntüden, bazen ise sevinçten kendilerini parçalıyor, kendilerine zarar verebiliyorlar.

Mekkeli müşrikler kız çocuklarını utanç verdiği için veya açlık korkusundan dolayı öldürüyorlardı. Ama adamlar çocuğun doğmasını bekliyor kız olduğu belli olduktan sonra öldürüyorlardı. Günümüz müşrikleri ise 'Kız mı, erkek mi?' olduğunu hiç beklemeden hemen kürtaj yaptırıyorlar. Onlar sadece kızları öldürürken, bugünküler erkekleri de öldürüyorlar.

Mekkeli müşrikler dağlara, taşlara Abdulmenaf ve Haşimoğulları'nı yücelten herhangi birşey yazmıyorlardı. Günümüzde ise her taraf 'Ne mutlu Türk'üm diyene!' gibi gibi kavmiyetçiliği yüceltici yazılar yazılıyor. Eski müşrikler kendi kabileleriyle övünüyorlardı. Fakat buna rağmen diğer kişileri de insan kabul ediyorlardı. Günümüzdekiler ise kendi ırklarının dışındakileri neredeyse insan olarak bile kabul etmiyorlar. Sürekli onlarla alay edip onları küçük duruma düşürüyorlar.

Kemalist putperestlerin Türkiye'de bulunan Kürtlere reva gördüğü uygulamalar, dünya emperyalistlerinin siyahi ırka yönelik insanlık dışı uygulamaları hafızalarda canlılığını korumaktadır.

Yaptığımız birçok kıyas sonucunda bizim toplumumuzun Mekke toplumundan hem itikad hem de ahlak olarak daha kötü olduğu açık bir şekilde anlaşılıyor.

Allah'ın yardımıyla bu bölümle birlikte Kavaidu'l Erba' risalesinin şerhini bitirdik. Rabbimden bunu hayırlara vesile kılmasını diliyorum.

Allah'tan (cc) Şeyh'e (r.h) rahmet etmesini, bu ameli onun mizanında ecir olarak kılmasını temenni ediyorum. Bizleri de öğrendikleriyle amel eden muvahhidler olarak yaşatmasını ve canımızı Tevhid üzere almasını niyaz ediyorum.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

Dördüncü Kaidenin Özeti

a. Şirk her geçen gün ilerliyor ve günümüz müşrikleri, Kur'an'ın indiği toplumun müşriklerinden daha ileri boyuttadır.

b. Cahiliyeyi tanımayan farkında olmadan İslam'da cahiliye sünnetlerini ihya eder.

c. Eski cahiliyeyi Kitap ve Sünnet'ten tanıdığımız gibi, modern cahiliyeyi de tanımakla mükellefiz.

القواعــد الأربـع
للشيخ محمد بن عبد الوهاب

بسم الله الرحمن الرحيم

أسأل الله الكريم ربّ العرش العظيم أن يتولاّك في الدنيا والآخرة، وأن يجعلك مبارَكًا أينما كنت، وأن يجعلك ممّن إذا أُعطيَ شكر، وإذا ابتُلي صبر، وإذا أذنب استغفر، فإنّ هؤلاء الثلاث عنوان السعادة.

اعلم أرشدك الله لطاعته: أن الحنيفيّة ملّة إبراهيم: أن تعبد الله مخلصًا له الدين كما قال تعالى ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾[الذاريات:56]. فإذا عرفت أنّ الله خلقك لعبادته فاعلم: أنّ العبادة لا تسمّى عبادة إلا مع التوحيد، كما أنّ الصلاة لا تسمّى صلاة إلى مع الطهارة، فإذا دخل الشرك في العبادة فسدتْ كالحدَث إذا دخل في الطهارة. فإذا عرفتَ أن الشرك إذا خالط العبادة أفسدها وأحبط العمل وصار صاحبه من الخالدين في النار عرفتَ أنّ أهمّ ما عليك: معرفة ذلك، لعلّ الله أن يخلّصك من هذه الشَّبَكة، وهي الشرك بالله الذي قال الله فيه: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾[النساء:116], وذلك بمعرفة أربع قواعد ذكرها الله تعالى في كتابه.

القاعدة الأولى: أن تعلم أنّ الكفّار الذين قاتلهم رسول الله r يُقِرُّون بأنّ الله تعالى هو الخالِق المدبِّر، وأنّ ذلك لم يُدْخِلْهم في الإسلام، والدليل: قوله تعالى ﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾[يونس:31].

القاعدة الثانية: أنّهم يقولون: ما دعوناهم وتوجّهنا إليهم إلا لطلب القُرْبة والشفاعة، فدليل القُربة قوله تعالى ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾[الزمر:3].

ودليل الشفاعة قوله تعالى: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ﴾[يونس:18]، والشفاعة شفاعتان: شفاعة منفيّة وشفاعة مثبَتة:

فالشفاعة المنفيّة ما كانت تُطلب من غير الله فيما لا يقدر عليه إلاّ الله، والدليل: قوله تعالى ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمْ الظَّالِمُونَ﴾[البقرة:254].

والشفاعة المثبَتة هي: التي تُطلب من الله، والشّافع مُكْرَمٌ بالشفاعة، والمشفوع له: من رضيَ اللهُ قوله وعمله بعد الإذن كما قال تعالى: ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾[البقرة:255].

القاعدة الثالثة: أنّ النبي r ظهر على أُناسٍ متفرّقين في عباداتهم منهم مَن يعبُد الملائكة، ومنهم من يعبد الأنبياء والصالحين، ومنهم من يعبد الأحجار والأشجار، ومنهم مَن يعبد الشمس والقمر، وقاتلهم رسول الله r ولم يفرِّق بينهم، والدليل قوله تعالى: ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ﴾[البقرة:193].

ودليل الشمس والقمر قوله تعالى: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ﴾[فصلت:37].

ودليل الملائكة قوله تعالى: ﴿وَلَا يَأْمُرَكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ

أَرْبَابًا﴾[آل عمران:80].

ودليل الأنبياء قوله تعالى: ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾[المائدة:116].

ودليل الصالحين قوله تعالى: ﴿أُوْلَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمْ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ... ﴾الآية[الإسراء:57].

ودليل الأحجار والأشجار قوله تعالى: ﴿أَفَرَأَيْتُمْ اللَّاتَ وَالْعُزَّى(19)وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَى﴾[النجم:19-20].

وحديث أبي واقدٍ الليثي t قال: خرجنا مع النبي r إلى حُنين ونحنُ حدثاء عهدٍ بكفر، وللمشركين سدرة يعكفون عندها وينوطون بها أسلحتهم يقال لها: ذات أنواط، فمررنا بسدرة فقلنا: يا رسول الله إجعل لنا ذات أنواط كما لهم ذات أنواط... الحديث.

القاعدة الرابعة: أنّ مشركي زماننا أغلظ شركًا من الأوّلين، لأنّ الأوّلين يُشركون في الرخاء ويُخلصون في الشدّة، ومشركوا زماننا شركهم دائم؛ في الرخاء والشدّة.

والدليل قوله تعالى: ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾[العنكبوت:65].

Elinizdeki bu eser;
geçmiş dönemde olduğu gibi,
Tevhid'in reddedilip;
şirkin kabul edildiği,
Tağutların saltanatlarının ihya edildiği,
Hak ehlinin 'yalancı'; batılın ise 'doğrulandığı',
Müminler ile mücrimlerin yolunun bulanıklaştığı,
Mazeret ehlinin mazeretlerini sıraladığı,
Şüphelerin yakin;
yakinin ise şüphe olarak addedildiği
çağın fikir karmaşasına
vahyin rehberliğinde çözüm sunmaktadır.

ISBN 978-605-63824-9-9
9 786056 382499